

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

**Vliv legální a nelegální migrace na vnitřní bezpečnost České republiky
a krizové řízení**

Diplomová práce

Vedoucí práce:

Mgr. Renata Havránková, Ph.D.

Autor práce:

Bc. David Havel

2010

ABSTRACT

The Influence of Both Legal and Illegal Migration on the Internal Security of the Czech Republic and the Crisis Management

The issue associated with the migration of foreigners, with the positive and negative aspects that inevitably bring, is a phenomenon that can not be left unnoticed by the authorities, regardless of whether they are migrants residing at the territory of the Czech Republic legally or illegally. Especially nowadays, when most countries are in the global economic crisis, it is the issue that deserves proper attention (with due regard for the possible impacts on the internal security of the Czech Republic, the economy, the social sphere and the citizens' behaviour). The Czech Republic is aware of the risks associated with the high flow of immigrants. As a proof of that is, that this area has been evaluated as one of the possible non-military threats (or crisis situations) and as such it was defined in the crisis planning as a part of the Plan called „The Migration Wave of a Large Extent“ drawn by the National Security Council.

This work on the topic of The Influence of Both Legal and Illegal Migration on the Internal Security of the Czech Republic and the Crisis Management contains an interpretation of the basic concepts and the development trends in the field of migration in the theoretical part and it also defines the authorities responsible for solving of the individual issues related to the migration of foreigners. The practical part contains a situational analysis of the presence of foreigners in the South-Bohemian Region compared with the Czech Republic and also the rate of criminal activities committed by foreigners also compared with the Czech Republic as a whole. The research was conducted between the years of 2003 and 2009.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Vliv legální a nelegální migrace na vnitřní bezpečnost České republiky a krizové řízení vypracoval samostatně a použil jen pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii. Souhlasím s použitím práce k vědeckým účelům.

Prohlašuji, že v souladu s ustanovením § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 24. května 2010

.....

Bc. David Havel

Děkuji vedoucí práce Mgr. Renatě Havránkové, Ph.D. za cenné podněty, rady a připomínky při zpracování diplomové práce.

Dále děkuji Bc. Josefu Kejřovi – vedoucímu oddělení statistiky Krajského ředitelství policie Jihočeského kraje v Českých Budějovicích a plk. Mgr. Pavlu Vaculkovi – zástupci ředitele Oblastního ředitelství Služby cizinecké policie v Českých Budějovicích za odbornou pomoc a cenné informace při zpracování této práce.

Bc. David Havel

OBSAH:

ÚVOD	7
1 SOUČASNÝ STAV	10
1.1 Migrace	10
1.2 Novodobá historie ČR spojená s migrací	11
1.3 Typy migrace	14
1.3.1 Legální migrace	16
1.3.1.1 Působnost orgánů v rámci legální migrace.....	16
1.3.1.2 Legální pobyty cizinců	17
1.3.1.3 Mezinárodní ochrana.....	17
1.3.1.4 Aktuálně problematické pobyty cizinců	20
1.3.1.5 Přístup ČR k legální migraci.....	25
1.3.1.6 Zásady politiky vlády ČR v oblasti migrace cizinců.....	26
1.3.1.7 Programy k podpoře legální a zabránění nelegální migrace.....	28
1.3.2 Nelegální migrace	31
1.3.2.1 Nelegální výskyt cizinců na území ČR	33
1.3.2.2 Opatření pro boj s nelegální migrací.....	35
1.3.2.3 Aktuální stav v oblasti nelegální migrace v ČR	38
1.3.2.4 Aktuální tendence v oblasti nelegální migrace.....	40
1.3.2.5 Rizika spojená s nelegální migrací	41
1.4 Vnitřní bezpečnost ČR, krizové řízení a krizové plánování	44
1.4.1 Bezpečnost a bezpečnostní systém státu	44
1.4.2. Orgány krizového řízení	47
1.4.3 Krizové plánování	50
1.4.3.1 Krizový plán kraje	51
1.4.3.2 Typy krizových situací.....	52
1.5 Migrace a trestní zákon	55
1.5.1 Základní vymezení trestného činu a druhy trestů	56

1.5.2	<i>Trestná činnost v souvislosti s migrací cizinců</i>	58
2	CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	64
3	METODIKA	66
4	VÝSLEDKY	67
4.1	Výsledky k legální a nelegální migraci	67
4.1.1	<i>Výsledky výzkumu k počtu migrantů a nákladům na mezinár. ochranu ..</i>	67
4.1.1.1	<i>Migranti s povoleným pobytem</i>	67
4.1.1.2	<i>Migranti žádající o mezinárodní ochranu</i>	77
4.1.1.3	<i>Cizinci zjištění při nelegální migraci</i>	81
4.2	Výsledky ke kriminalitě spáchané cizinci	86
4.2.1	<i>Výsledky výzkumu k zjištěné kriminalitě</i>	86
4.2.2	<i>Výsledky výzkumu k podílu cizinců na kriminalitě.....</i>	90
5	DISKUSE.....	96
6	ZÁVĚR	105
7	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	106
8	KLÍČOVÁ SLOVA.....	111
9	PŘÍLOHY	112

ÚVOD

Migrace, ať již legální či nelegální, ovlivňuje celou společnost a to nejenom v rámci jednotlivých zemí, ale v rámci celého Schengenského bezpečnostního prostoru a Evropské unie. Příliv migrantů z cizích zemí přináší hostitelským zemím po celá stáletí, kromě celé řady pozitivních ukazatelů (obchodu, vědy, umění, sportu, ozdravení genotypu, ...) - pro společnost prospěšných, také celou řadu negativních faktorů - jakými jsou kriminalita, organizovaný zločin, prostituce, „černý trh práce“, zavlečení nakažlivých chorob, atd.

Současné společenské prostředí v České republice, v Evropě a potažmo na celém světě charakterizují sociální nepokoje v nově vznikajícím multikulturním prostředí, projevy rasismu a xenofobie a s tím spojený nárůst agresivity, zvýšenou kriminalitu majetkového i hospodářského charakteru, kriminalitu na úseku autorskoprávní ochrany, rozšířenou nabídku a snadnou dostupnost široké škály návykových látek na drogovém trhu, obchod s tzv. bílým masem, novodobé otrokářství apod. Charakteristická je organizovaná skupinová trestná činnost (nelegální obchod s lidmi, nelegální obchod s orgány, nelegální obchod se zbraněmi, praní špinavých peněz, atd.), která s sebou přináší celou řadu problémů, jež musí řešit vlády dotčených zemí na národní i mezinárodní úrovni.

Organizovaný zločin neohrožuje bezprostředně pouze samotné občany dotčených zemí, ale i rozkládá a destabilizuje základní politické, ekonomické a společenské instituce. Nejedná se o jev, který je uzavřený v jednotlivých zemích, organizovaný zločin nezná hranice. Teritoriální působnost skupin či organizací zabývajících se organizovaným zločinem přesahují nejenom hranice sousedních států, ale zpravidla přesahují hranice kontinentů, v čemž jim značnou měrou napomáhá neustálý vývoj a rozvoj komunikačních technologií, rozvoj dopravy a s tím spojené zkracování vzdáleností.

Existuje mnoho příčin, které způsobují, že tlak na migraci je intenzivnější a její dopady geograficky rozšířenější, než tomu bylo v minulosti. Lepší informace o příležitostech jinde a levnější, častější komunikace s příbuznými v zahraničí otvírá mnohým oči a motivuje je, aby zkusili štěstí jinde. Levnější komunikace a cestování rovněž způsobují, že stěhování je méně absolutní a definitivní, což snižuje psychologické

kou bariéru pro odjezd (Naím, 2005).

Transatlantickému obchodu trvalo čtyři sta let, než dovezl do Nového světa 12 milionů otroků. Dvanáct milionů lidí navíc. Uvažme však, že z jihovýchodní Asie bylo propašováno 30 milionů žen a dětí – za posledních deset let. Pašování lidí dosud není tím nejvýhodnějším nezákonným obchodem – tato pocta patří drogám, ale zcela jistě je tím nejrychleji rostoucím. Přes hranice, což je pouze jedna část tohoto obchodu, přejde podle odhadů ročně přes 700 000 až 2 miliony lidí (nákup a prodej lidí uvnitř zemí vytlačí celkové číslo mnohem výše). Spolehlivá čísla je obtížné zjistit, jako vždy když jde o nezákonný obchod, ale vlády, mezinárodní organizace a skupiny aktivistů, které tyto toky sledují, se shodují v jedné věci - počet lidí, kteří dnes ilegálně překračují hranice, často z donucení, nemá v dějinách lidstva obdoby (Naím, 2005).

Tolik očekávaný a vítaný rozpad Východního bloku, tedy zemí tzv. socialistického tábora, spojeného s pádem Železné opony, otevřením hranic a zahájením procesu demokratizace v letech devadesátých, obdobně jako následný vstup České republiky do Schengenského bezpečnostního prostoru (prostoru bez hraničních kontrol) v prosinci 2007, kam jsme vstoupili společně s Estonskem, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem, Maltou, Polskem, Slovenskem a Slovinskem, paradoxně nastartoval rozvoj aktivit organizované trestné činnosti, která nezná hranic států ani kontinentů.

Kromě bezpečnostních rizik s sebou migrace přináší rovněž nezanedbatelné finanční náklady spojené s migranty, ať již legálními či nelegálními. Cílem vlád a čelních představitelů veškerých zemí, včetně odpovědných výkonných složek každého státu, není zcela zamezit přílivu cizinců do vlastní země, je to snaha o přiměřenou regulaci stavu migrantů v zemi, v takovém rozsahu, aby nedocházelo k neúměrnému zvýšení bezpečnostních rizik. Kvóty pro příliv migrantů jsou stanovovány v rámci migrační politiky dané země.

Důkladná analýza všech těchto jevů a trendů je základním předpokladem pro systémové kroky k jejich řešení, a především pro účinnou prevenci, tedy pro přijetí opatření, která zamezí nebo alespoň na nejnížší možnou míru sníží hrozby vyplývající právě z fenoménu migrace.

O tom, že si orgány krizového řízení uvědomují, že problematika spojená s fenoménem neregulované migrace představuje závažná rizika pro vnitřní bezpečnost České republiky, svědčí mimo jiné i skutečnost, že v rámci krizového plánování byla analýzou rizik vyhodnocena jako jedna z typů možných krizových situací vedoucích k vyhlášení odpovídajícího krizového stavu dle zákona č. 240/2000 Sb., krizový zákon, v platném znění. V souladu s Usnesením Bezpečnostní rady státu č. 295 ze dne 14. května 2002 byl na podkladě této analýzy do přílohové části krizových plánů kraje zabudován typový plán s typem krizové situace „Migrační vlny velkého rozsahu“.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Migrace

Pojem migrace je v Akademickém slovníku cizích slov definován jako změna sídliště skupin obyvatelstva; přemísťování vůbec (obyvatelstva, pracovních sil, kapitálu); stěhování rostlin nebo živočichů na nová stanoviště. Migrovat = procházet migrací, stěhovat se, přecházet, měnit místo.

Psychologický slovník označuje pojem migrace (z anglického migration) za:

- přemísťování, přesídlování obyvatelstva; může být nevratná, dočasná, sezonní, kyvadlová; dále vystěhovalectví přistěhovalectví; legální, ilegální; z důvodů politických, ekonomických aj.
- přemísťování genů, rostlin a živočichů.

Při úvaze nad významem slova migrace zjišťujeme prolínání současnosti s dávnou i pradávnu minulostí. Pojem migrace lze spojovat s existencí veškerých živých organismů a soustav. Veškeré biologické systémy, nevyjímaje ani lidstvo, putují ve svém okolí na ta místa, která jsou pro jejich existenci či samotné přežití nejpříjemnější. To platí jak pro jednotlivce, tak pro skupiny či celé systémy.

Změny rozmístění obyvatelstva jsou vyvolávány jednak reprodukcí, jednak jeho prostorovým pohybem. Hlavní formou mechanického pohybu obyvatelstva je stěhování obyvatelstva - **migrace**. Tato forma prostorové mobility mezi dvěma územními jednotkami znamená obvykle trvalou změnu pobytu, tj. změnu (stálého, obvyklého) bydliště. Jen taková změna je skutečnou migrací, a je třeba ji odlišovat od ostatních forem prostorového pohybu, jež nevedou k trvalé změně bydliště, ale jen k dočasné, jakými jsou dojíždka, vyjíždka, cestování (Roubíček, 1997).

Obsahem této práce je ovšem migrace spojená s osobami – cizinci, kteří se ať již legálním či ilegálním způsobem dostávají na území České republiky. Cizincem se podle ustanovení § 1 odst. 2 zákona č. 161/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, rozumí fyzická osoba, která není státním občanem České

republiky, včetně občana Evropské unie (dále EU). Za cizince může být považována i osoba, která nemá žádné státní občanství.

V této souvislosti považuji za důležité podotknout, že je zapotřebí rozlišovat cizince od příslušníka některé z národnostních menšin. Příslušníci národnostních menšin jsou občané České republiky (dále ČR) odlišující se od majoritní většiny svým počtem, jazykem, etnickým původem, kulturními zvyklostmi či tradicemi, hlásící se k jiné národnosti, než české. V tomto směru nelze zaměňovat státní občanství s národností.

1.2 Novodobá historie ČR spojená s migrací

Počátkem 90. let minulého století došlo k rozpadu tzv. Východního bloku. S tím byl spojený i pád „Železné opony“, otevření hranic, zahájení procesu demokratizace a prudký rozvoj trhu, soukromého vlastnictví a podnikání známého pod pojmem tržní kapitalismus. Za studené války se evropské satelity SSSR (zobrazené na obrázku 2) nazývaly ne zcela geograficky přesně Východní Evropa, anglicky Eastern Europe.

Tabulka 1 Zobrazení států patřících do tzv. Východního bloku (zdroj: wikipedia.cz).

- Albánie (Albánská lidová republika); do roku 1956
- Bulharsko (Bulharská lidová republika)
- Československo (Československá socialistická republika)
- Maďarsko (Maďarská lidová republika)
- Polsko (Polská lidová republika)
- Rumunsko (Rumunská socialistická republika)
- Sovětský svaz (Svaz sovětských socialistických republik)
- Východní Německo (Německá demokratická republika)

Obrázek 2 Prostorové uspořádání států Východního bloku (zdroj: wikipedia.cz).

Za období tzv. studené války byly státy, patřící do tzv. Východního bloku, vnímány jako producenti emigrantů toužících opustit vlast a usídlit se na Západě. Snahy občanů komunistických režimů o emigraci byly ze strany vládnoucích mocí za Železnou oponou potírány jednak opatřeními na státních hranicích k zamezení přechodu do sousedních nesocialistických zemí, jednak restriktivními politickými opatřeními proti příbuzným, případně pro „navrátilce“.

S koncem bipolarity Evropy se dostává otázka migrace opět do ohniska pozornosti. Pád Železné opony je sice západními demokraciemi vítán se stejnou euforií jako na východě a je symbolem vítězství Západu, které má stejnou hodnotu jako pocit svobody pro dřívější „vězně-občany“ v samotných hroučících se totalitních systémech,

ovšem záhy se ztráta hranic na východě, viděno pohledem demokratických států Evropy, stává akutním ohrožením.

Hrozba odhadovaného okamžitého přílivu až 25 milionů východoevropanů na Západ z destabilizovaného postsovětského prostoru, se nevyplnila. Pro občany postkomunistických zemí byla změna systému i změnou způsobu vnímání eventuality migrace. S politickou perzekucí mizí i vlastní důvod žádostí o azyl v zahraničí (alespoň pro tento okamžik). Ale hlavně emigrace jako moment nenávratné ztráty možnosti natrvalo se vrátit domů, do socialistické vlasti, z důvodu útěku, vystěhování či vystěhování nuceného, již přestává v podmínkách otevřené společnosti demokratického státu existovat (Miklušáková, Murad, 2005).

Země sousedící s Německem a Rakouskem se staly branou pro ilegální imigranty do bohatých států Evropy nejen z východní Evropy, ale i z Asie. V průběhu času se dokonce stávají cílovými zeměmi žadatelů o azyl z mnoha koutů planety. Výjimku snad tvoří pouze Rómové, kteří začínají sami žádat o azyl v cizině. Pro celou střední Evropu platí, že počet udělených azylů je výrazně nižší než v západní části Evropy. V České republice bylo úspěšných maximálně 1,5 % žadatelů v roce 2000 (133 žadatelů z 8 788 podaných žádostí), na Slovensku je situace obdobná, pouze v Polsku získalo mezi roky 1992 až 2000 azyl 5 % žadatelů (Miklušáková, Murad, 2005).

Od vzniku samostatné České republiky tedy prošla situace v oblasti migrace zásadním vývojem. Ze země zdrojové na počátku 90. let minulého století, přes období velkého přílivu žadatelů o mezinárodní ochranu a tranzitujících cizinců na přelomu 20. a 21. století, se Česká republika v posledních letech stala zemí, která je pro cizince migrující za prací a obchodem cílovou zemí pro dlouhodobé či trvalé usazení. Hlavní migrační směry a trasy zobrazuje příloha 1.

Při porovnání počátečního stavu v roce 1993, kdy na území České republiky pobývalo s různými formami pobytu necelých 80 000 cizinců, a údajů z posledního čtvrtletí roku 2008, kdy v České republice žilo již téměř 425 000 cizinců s různými typy povolení k pobytu, je patrné, že mezinárodní migrace a cizinci samotní jsou a musí být jedním z pečlivě řešených témat (web MV ČR).

1.3 Typy migrace

S narůstajícím množstvím informací a jejich různorodostí a rozmanitostí je přirozenou lidskou snahou veškerá poznání, jevy a vědění dělit, řadit a členit. Vede jej k tomu snaha o zavedení určitého systému, všude tam, kde je to jen trochu možné. Cílem je lepší orientace v dané problematice. Příklady možného rozdělení jednotlivých typů migrace jsou pro ilustraci popsány v této kapitole.

Migraci, jako společenský jev, lze zkoumat v několika rovinách i z různých úhlů pohledu. Základním hlediskem je dělení na migraci **dobrovolnou** a **vynucenou**, mnohdy však nelze mezi těmito dvěma náhledy stanovit pevnou dělící hranici. V řadě případů totiž, zvláště u migrace za prací, dobrovolná migrace splývá s kategorií migrace vynucené. Pod pojem migrace dobrovolné můžeme podřadit zejména ty případy, kdy lidé opouštějí svoji vlast za účelem studia, sjednocení rodiny, zaměstnání či z jiných důvodů osobního charakteru. Vynucená migrace je vyjádřením snahy vyhnout se pronásledování, represi, ozbrojeným konfliktům, přírodním či jiným katastrofám nebo jiným situacím, jež představují ohrožení života, svobody a živobytí jednotlivce. Jedním z typů nedobrovolné migrace je vyhoštění, kdy jednotlivec nebo určitá skupina osob je, ať již právem či neprávem, opustit místo dosavadního pobytu.

Dobrovolná (též chtěná) migrace je takové stěhování, které vyplývá z vlastní iniciativy migranta. Protiproudem **emigrace** – obvykle slabším je **reemigrace**, kdy dřívější migranti se po určité době nepřítomnosti vracejí do své mateřské země. Pokud je taková akce organizována státní mocí, mluví se obvykle o repatriaci. Repatriace mívají ráz hromadných přesídlovacích akcí prováděných – na rozdíl od reemigrace – na náklady státu (Roubíček, 1997).

Podle směru lze rozdělit migraci na **emigraci** (vystěhování) a **imigraci** (přistěhování). Jevy samotné se pak označují jako vystěhovalectví a přistěhovalectví. Každý individuální pohyb nabývá ovšem obou těchto forem – pro oblast vystěhování je emigrací, pro oblast přistěhování je imigrací (Roubíček, 1997).

Migraci však lze rovněž dělit podle hranic sledované oblasti (např. Evropa) na migraci **vnější** a **vnitřní**. Se zřetelem na hranice svrchovaného státu lze dále dělit mi-

graci na **zahraniční a vnitrostátní**.

Dalším možným dělením migrace je podle počtu zúčastněných osob na **individuální a kolektivní** (ve větším počtu též hromadnou či masovou), kdy se stěhují skupiny jednotlivců či rodin společně. Termínu **exodus**, neboli útěk, se může užit k označení náhlých hromadných migrací, vyvolaných např. neočekávanými přírodními katastrofami, ale i válečnými událostmi. V této souvislosti je rovněž užíváno termínu **evakuace** (vyklizení), jehož se užívá pro označení plánovitého vysídlení veškerého obyvatelstva z určité oblasti s cílem uchránit je před důsledky nějaké přírodní katastrofy (zemětřesení, povodně, sopečná činnost, sesuvy půdy, apod.) nebo válečných událostí (pohyb fronty, nebezpečí bombardování, apod.) (Roubíček, 1997).

Převažující příčiny migrace lze v současném světě spatřovat zejména v rozdílech v bohatství mezi jednotlivými světadíly, v síle ekonomik jednotlivých zemí a úrovni ekonomického rozvoje a v životní úrovni jejich obyvatel. Při sledování migrace nelze mít na zřeteli jen jevy migraci vyvolávající, ale i faktory migraci umožňující nebo jí napomáhající. Svět tedy byl, je i v blízké budoucnosti bude konfrontován s pozitivními i negativními faktory vyvěrajícími z mezinárodní migrace, jež bezesporu představuje jednu z globálních výzev lidstva (web MV ČR).

Je zcela zřejmé, že na současnou dynamiku mezinárodní migrace je třeba reagovat snahou využít co nejlépe její pozitivní potenciál a zároveň minimalizovat dopad jejích negativ. Jedním ze základních způsobů, jak efektivně omezovat obtížně zastavitelnou migraci **nelegální**, je kontrolovat a řídit její kroky pomocí programů migrace **legální**.

Nepochybně by bylo možné migraci dělit podle dalších různých kritérií (např. podle zemí původu migrantů, podle statutu migrantů, apod.). Pro účely této práce však lze považovat za dostačující dělení migrace na legální a nelegální.

1.3.1 Legální migrace

1.3.1.1 Působnost orgánů v rámci legální migrace

Gestorem za problematiku mezinárodní migrace a mezinárodní ochrany v České republice je Ministerstvo vnitra České republiky, a to jak na úrovni legislativně - koncepční, analytické, tak i realizační. V rámci ministerstva za tuto oblast zodpovídá odbor azylové a migrační politiky.

Odbor azylové a migrační politiky (dále OAMP) je útvarům Ministerstva vnitra pro výkon působnosti vymezené ministerstvu v oblasti mezinárodní ochrany, uprchlictví, vstupu a pobytu cizinců, koncepce integrace cizinců, státního integračního programu a schengenské spolupráce. Odbor je útvarům ministerstva pro řízení organizační složky státu Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra; předkládá návrhy na zřízení či změnu charakteru azylových zařízení nebo zařízení pro zajištění cizinců.

Rozsáhlé kompetence v této oblasti jsou zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů, svěřeny Policii České republiky. Ministerstvo vnitra má tímto zákonem přiznáno postavení správního orgánu nadřízeného Policii ČR Ředitelství služby cizinecké policie, vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní další úkoly stanovené zákonem (web MV ČR).

Migrační politika České republiky v souvislosti s pobytem cizinců na území ČR vychází z legislativního rámce daného zákonem č. 161/2006 Sb., kterým se mění do té doby platný zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů, v němž jsou definovány základní pojmy, stanoveny podmínky vstupu cizince na území ČR, jeho pobyt na něm a vycestování z území.

1.3.1.2 Legální pobyty cizinců

Pobyt cizinců na území ČR je podle citovaného zákona rozdělen na kategorie **přechodný pobyt na území** a **trvalý pobyt na území**. Tyto kategorie pobytu jsou citovaným zákonem dále rozčleňovány, např. dlouhodobý pobyt za účelem soužití rodiny, dlouhodobý pobyt rezidenta jiného členského státu Evropské unie, dlouhodobý pobyt za účelem studia na území, dlouhodobý pobyt za účelem ochrany na území, dlouhodobý pobyt za účelem vědeckého výzkumu, dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání, podnikání apod.

Tato členění nejsou pro potřeby této práce podstatná. Pro zjednodušení a přehlednost monitorovaných pobytů v rámci této práce jsem vycházel z kategorií – **dlouhodobý pobyt** a **trvalý pobyt**. Tyto kategorie totiž zahrnují veškeré monitorované pobyty, rozčleňují je a nekolidují s terminologií zákona č. 326/1999 Sb.

V kategorii **dlouhodobý pobyt** jsou zahrnuty osoby, pobývající na území na základě víza k pobytu nad 90 dnů, na základě povolení k dlouhodobému pobytu a osoby, jimž bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu (občan EU; rodinný příslušník občana EU, který je občan EU), respektive povolení k přechodnému pobytu (rodinný příslušník občana EU, který není občanem EU).

Do kategorie **trvalý pobyt** jsou zahrnuty osoby s povolením k trvalému pobytu - třetí země (mimo ČR a EU) a osoby s povolením k trvalému pobytu - občan EU nebo jejich rodinný příslušník (web MV ČR).

1.3.1.3 Mezinárodní ochrana

Vyjma shora uvedených kategorií pobytu cizinců na území České republiky existuje ještě mezinárodní ochrana, které je svěřena do kompetence oddělení mezinárodní ochrany OAMP MV ČR. Toto oddělení odpovídá za řízení o udělování nebo odnímání **azylu**, **doplňkové ochrany** a **dočasné ochrany**. Mimo to vydává závazná stanoviska k otázkám existence důvodů znemožňujících vycestování v rámci řízení o správním vyhoštění a zajišťuje aplikaci Úmluvy o právním postavení osob bez

státní příslušnosti.

Pravidla pro přiznání národního statusu azylanta si každý stát určuje sám. Institut azylu/uprchlictví je často uplatňován v podobě ústavních zákonů. Česká republika jej zakotvuje v čl. 43 Listiny základních práv a svobod.

Jak vyplývá ze zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění, je institut **azylu** v České republice poskytován jako ochrana uprchlým cizincům, kteří ve státech, jejichž jsou státními občany (nebo kde bydleli, pokud jde o osoby bez státního občanství), mají opodstatněné obavy z pronásledování, z rasových, náboženských nebo národnostních důvodů, kvůli zastávání určitých politických názorů nebo příslušnosti k určité sociální skupině, a vzhledem k těmto obavám se nechtějí nebo nemohou vrátit zpět do svého domovského státu. Azyl může být udělen jak z humanitárních důvodů, tak za účelem sloučení rozdělené rodiny.

Zákon o azylu upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince, který projeví úmysl požádat Českou republiku o ochranu formou azylu na území České republiky; pobyt azylanta na území; řízení o udělení azylu či odnětí azylu; práva a povinnosti účastníků řízení o udělení azylu nebo o odnětí azylu a azylantů; působnost Ministerstva vnitra, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Policie České republiky v této oblasti státní správy; státní integrační program a azylová zařízení.

Doplňková ochrana je určena pro ty cizince, kteří sice nesplňují důvody pro udělení azylu, nicméně:

- v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo učiněno zjištění, které důvodně nasvědčuje tomu, že takovému cizinci, v případě vrácení do státu, jehož je státním občanem, nebo do státu, kde měl naposledy trvalé bydliště (nemá-li státní občanství), hrozí skutečné nebezpečí vážné újmy (trest smrti, mučení nebo nelidské či ponižující zacházení, apod. (viz § 14a odst. 1, 2 zákona č. 165/2006 Sb.) a že nemůže nebo není ochoten, z důvodu takového nebezpečí, využít ochrany státu, jehož je státním občanem nebo, kde naposledy trvale bydlel,
- v případě hodném zvláštního zřetele se rodinnému příslušníkovi osoby požívající

doplňkové ochrany udělí doplňková ochrana za účelem sloučení rodiny. Jednotlivá ustanovení § 14b zákona stanovují okruh osob, na které se tento institut vztahuje a na které nikoliv.

Za důležité považuji zmínit mechanismus, kterým je v rámci členských států EU, Norska, Islandu a Švýcarska určován jediný stát, jenž projedná žádost cizince o azyl a ve věci rozhodne, ať je podána kdekoliv na území těchto států, známý pod pojmem **Dublinský systém**. Jeho cílem je eliminovat jev zvaný „asylum shopping“, kdy řízení o žádosti cizince je vedeno současně nebo postupně několika státy, a současně předejít situaci, která je označována jako „refugee in orbit“, kdy se naopak žádný stát nepokládá díky použití principu třetí bezpečné země za příslušný k meritornímu posouzení žádosti o azyl.

Institut **dočasné ochrany cizinců** je právně zakotven v zákoně č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, v platném znění, který upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince na území České republiky za účelem poskytnutí dočasné ochrany a jeho vycestování z území; řízení o udělení a odnětí oprávnění k pobytu za účelem poskytnutí dočasné ochrany na území; právní status cizince, který žádá o udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany a cizince, kterému bylo uděleno oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany a působnost Ministerstva vnitra České republiky a Policie České republiky v této oblasti státní správy.

Podle tohoto zákona se postupuje v případě, že dočasná ochrana cizinců byla vyhlášena nařízením vlády nebo rozhodnutím Rady Evropské unie., což je realizováno na podkladě Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.

Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců v ustanovení § 1 odst. 2 vymezuje důvody pro poskytnutí dočasné ochrany cizincům. Mezi tyto důvody patří:

- ozbrojený konflikt, občanská válka nebo stálé násilí,

- živelné pohromy,
- soustavné nebo hromadné porušování základních lidských práv a svobod, anebo soustavného nebo hromadného pronásledování z národnostních nebo náboženských důvodů,

dále se poskytuje cizincům:

- kteří hromadně opustili stát, jehož jsou občany, nebo který jim přiznal azyl,
- kteří hromadně opustili stát svého posledního trvalého bydliště, jsou-li osobami bez státního občanství,
- kteří se do státu podle písmene a) nebo b) nemohou vrátit, a to v případě, že nastane důvod pro poskytnutí dočasné ochrany podle tohoto zákona.

1.3.1.4 Aktuálně problematické pobyty cizinců

Mezi hlavní kritéria úspěšné migrační politiky každé země patří zejména míra začlenění cizinců do společnosti. Legální migrace však s sebou přináší i potencionální bezpečnostní rizika. V některých případech se totiž může velmi snadno propojit s migrací nelegální a nebo se v tuto může přímo změnit. Zneužívání forem legálního vstupu na území ČR, po kterém následuje nelegální pobyt na území dané země nebo snaha o legalizaci pobytu či pokus o nelegální překročení hranic, je běžnou formou nelegální migrace. V posledních letech je velmi obtížné rozlišovat migraci na legální a nelegální, zejména kvůli využívání mnoha způsobů, jak pobyt na území učinit legálním (vstupem do azylové procedury, skutečným nebo předstíraným podnikáním, výkonem zaměstnání, studiem, účelovým vytvářením rodinných vazeb s občany cílových zemí, apod.).

Z odborné literatury, ale i ze sdělovacích prostředků je všeobecně známo, že při žádostech o udělování víz dochází ze strany žadatelů z řad cizinců k uvádění nepravdivých údajů s cílem vízum získat a legalizovat tak svůj pobyt na území České republiky pro jiný účel, než který je ve vízu deklarován.

Jedním ze způsobů, jak může cizinec získat vízum, je pozvání občana ČR. I tento institut bývá často zneužíván. Jak vyplývá ze zprávy Ředitelství služby cizinecké policie o migraci na území České republiky za rok 2009, dochází k získání českého víza tímto způsobem zpravidla ze strany organizátorů, kteří cíleně vyhledávají rekruty z řad sociálně či mentálně slabších vrstev, především po restauračních zařízeních či přímo mezi bezdomovci.

Osloveným osobám, které jsou často zcela bez finančních prostředků, pak pod příslibem finanční odměny (pohybující se kolem 100 až 200,-Kč), nechávají podepsat bíanco vypsany formulář protokolu „Pozvání do ČR“. Není výjimkou, že cizinci, kteří mají trvalý pobyt na území ČR, dokážou do ČR pozvat v průběhu jednoho až dvou měsíců více jak 30 dalších cizinců. Ti, kteří svým podpisem na formuláři zvou cizince do ČR, zpravidla tyto osoby neznají, neznají ani jejich státní příslušnost či národnost. S ohledem na míru odpovědnosti se nezajímají ani o to, jakým způsobem bude nadále s pozváním naloženo. Jejich motivem k podpisu formuláře jsou zpravidla poměrně snadno získané finanční prostředky.

Existuje však celá řada dalších způsobů, jakými je obcházena nebo zneužívána vízová politika České republiky. Ze zprávy o migraci v ČR za rok 2009 vyplývá, že mezi problematické účely pobytu v tomto ohledu patří především **studium, účast v právnické osobě, sloučení rodiny a podnikání**.

Studium – které je zpravidla zneužíváno k výkonu zaměstnání. V této souvislosti jsou podávány mimo jiné i žádosti o dlouhodobý pobyt za účelem externího studia jazykového kurzu v době trvání několika měsíců, bez toho, že by žadatelé měli alespoň částečné jazykové vybavení. Evidentním účelem takové žádosti je získání pobytu na území ČR jakýmkoliv způsobem. Taková povolení zpravidla slouží k tomu, aby se cizinci dostali do České republiky, kde následně požádají o změnu účelu pobytu např. na podnikání.

Účast v právnické osobě – kde se ve velké míře jedná o zastřené zaměstnání. Podmínkou pro tento druh pobytu je doložení výpisu z obchodního rejstříku, kterým žadatel – cizinec dokládá, že je statutárním orgánem společnosti. Tento účel pobytu je výhodný a průchozí zejména v tom ohledu, že k založení obchodní společnosti je zapotřebí vynaložit minimální úsilí a finanční prostředky. Dalším důležitým předpokladem je existence takto založené společnosti bez vykazování činnosti s minimálním (zpravidla nulovým) ziskem.

Cizinci, kteří jsou v takových společnostech pouze zaměstnání – tedy zajišťují plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu činnosti, nesplňují od začátku roku 2009 podmínky pro povolení tohoto druhu pobytu. Takovým cizincům je v současné době povolován pobyt na území ČR za účelem zaměstnání, na podkladě povolení k zaměstnání vydaného příslušným úřadem práce. Pouze cizinci, kteří jsou statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu obchodní společnosti či družstva a nezajišťují plnění úkolů vyplývajících z předmětu činnosti, nadále pobývají na našem území za účelem „účast v právnické osobě vzniklé dle zákona č. 513/1991 Sb.“.

Samozřejmě, že i tato opatření jsou ze strany cizinců obcházena. Není proto výjimkou, že u právnických osob je v obchodním rejstříku zapsáno 12 i více jednatelů a pouze jeden společník, což je ve většině těchto případů zcela účelové. Takový postup je pak zástěrkou pro zprostředkování zaměstnání státním příslušníkům třetích zemí, kteří fungují jako levná pracovní síla.

Nejedná se zdaleka o ojedinělé případy, touto činností se zabývají organizované skupiny - tzv. pracovní agentury. Ty oslovují cizince - zájemce o práci v České republice, kteří při podpisu plné moci k jejich zastupování při vyřizování záležitostí souvisejících s pobytem na území ČR, zaplatí částky v řádu desetitisíců korun. Přitom mzda, kterou cizinci obdrží za provedenou práci, neodpovídá mnohdy ani polovině částek, které za ně zprostředkovatelé od odběratelů inkasují. Takový „statutární orgán“ zpravidla ani netuší, v jaké společnosti vlastně figuruje a v jakém postavení, což je spojeno s dalšími nativními jevy. Mimo jiné výhrůžkami ze strany zmocněnců - zástupců takových „pracovních agentur“, kteří využívají záměrné závislosti cizinců na těchto oso-

bách, jakož i jejich neznalosti a nevědomosti, těmto hrozí represemi ze strany cizinecké policie.

Vyskytují se rovněž případy, kdy zejména movití cizinci právě prostřednictvím účasti v právnických osobách zneužívají víza k legalizaci výnosů z trestné činnosti a to především investicemi do nákupu nemovitostí pro vlastní potřebu nebo k pronajímání. Takto obcházejí devizový zákon, který, až na výjimku, neumožňuje nabývání nemovitostí státním příslušníkům třetích zemím.

Sloučení rodiny – kdy cizinci podávají na zastupitelských úřadech žádosti o dlouhodobý pobyt za účelem sloučení rodiny, přičemž inspektoráty cizinecké policie získávají poznatky o tom, že vízum bude zneužito. Tyto podněty musí být zdlouhavě prověřovány, mimo jiné vyžadováním provedení pohovoru se žadateli od zastupitelských úřadů.

Výjimkou nejsou ani případy opakovaného podávání žádosti o stejný pobytový statut, se snahou legalizovat pobyt na základě přechodného pobytu – druh, družka (žadatel má již rodinné vazby v zahraničí). Ačkoliv u těchto žádostí zpravidla dochází k zamítnutí, cizinec si prostřednictvím právního zástupce vzápětí podá opětovnou žádost.

Jindy se cizinci pokoušejí „zlegalizovat“ svůj pobyt tím, že si opatří nový cestovní doklad, ve kterém nemají žádné vízum, a tvrdí, že jsou buď rodinnými příslušníky občana Evropské unie, nebo že na území mají povolen trvalý pobyt ostatní členové rodiny. Takové případy jsou řešeny zahájením správního řízení o jejich správním vyhoštění, které je ovšem z důvodů nezbytnosti opatření patřičných důkazních prostředků provedením šetření ve vztahu k soukromým a rodinným poměrům cizince poměrně zdlouhavým a nákladným.

Podnikání – kdy drtivá většina žadatelů o tento účel pobytu nemá žádný přehled o situaci v České republice v oblasti právních předpisů upravujících podnikatelskou

činnost, ani o podmínkách pobytu. Tito cizinci pak v České republice nevyvíjí žádnou podnikatelskou činnost a nevykazují žádný zisk.

Jednou z povinností žadatele o pobyt za účelem podnikání či o jeho prodloužení je předložení potvrzení příslušné okresní správy sociálního zabezpečení (dále OSSZ) o jeho registraci a bezdlužnosti. Zdaleka ojedinělým není zjištění, že cizinec nebyl na OSSZ registrován vůbec nebo jen po velmi krátkou dobu a to v období, kdy podával žádost o povolení (prodloužení doby platnosti) k pobytu, přičemž po udělení pobytového titulu se cizinec na OSSZ odhlásí a přestane odvádět povinné platby na sociální pojištění.

Neplnění povinností vůči státu spojených s odvodem sociálního pojištění je jedním z důvodů pro zrušení živnostenského oprávnění. Tento podnět může na příslušný živnostenský úřad podat příslušná OSSZ, případně může toto zjištění učinit živnostenský úřad v rámci kontrolní činnosti nebo na podkladě jiného podnětu.

Tyto povinnosti jsou obcházeny tím, že se cizinec odhlásí na OSSZ, a přeruší živnost na dobu nepřekračující 6 měsíců, což nemusí živnostenskému úřadu oznamovat (viz § 31 odst. 11 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání). V daném případě neplní své povinnosti ve vztahu ke státu zastoupeného OSSZ, nevyvíjí činnost, na jejímž podkladě má povolený pobyt, nicméně pokud se příslušný inspektorát cizinecké policie se o tomto nedozví, nelze vůči takové osobě přijmout patřičná opatření. V této oblasti neexistuje zákonná opora, která by upravovala povinnosti k vyměňování informací mezi jednotlivými zúčastněnými institucemi.

V této souvislosti je zapotřebí zmínit, že novým trendem působení zprostředkovatelských agentur se stalo zasílání žádostí prostřednictvím pošty, což je pro inspektoráty cizinecké policie administrativně značně složitější, jelikož v případě chybějících náležitostí, musí být žadatel písemně vyzýván k doplnění. V případě osobního jednání se žadatelem nebo zástupcem agentury lze vyřešit danou překážku na místě nebo jej vyzvat k doplnění požadovaného ústně.

Pokud vyřizují veškeré náležitosti agentury, cizinci mnohdy ani neví, pro koho pracují a jaký mají účel pobytu. Cizincům potom stačí dostat se na území České repub-

liky legálním způsobem. Tím je znásobena závislost cizinců na agenturách, které z valné většiny upřednostňují svůj finanční zisk nad seriózností jednání s cizinci. Některé agentury uzavírají smlouvy s firmami, které plní zakázky a následně pyramidovým způsobem uzavírají smlouvy o dílo s dalšími firmami, přičemž není zřejmé, na základě jakých smluv cizinci skutečně pracují. Z těchto důvodů někteří zaměstnavatelé postupně upouštějí od využívání agentur a zaměstnávají cizince přímo sami, což se jeví podstatně průhlednějším.

Tato problematika s sebou logicky přináší výskyt padělků nejrůznějších dokumentů, např. potvrzení z úřadů práce, potvrzení o zajištění ubytování, potvrzení bank, finančních úřadů, OSSZ, výpis z rejstříku trestů, potvrzení o přihlášení ke studiu, plné moci, atd. Jelikož se u většiny dokumentů jedná o dokumenty bez ochranných prvků, nebyly dokumenty pozměňovány, ale jednalo se o kompletní padělky (web PČR).

1.3.1.5 Přístup ČR k legální migraci

Je třeba mít na paměti především tu skutečnost, že v České republice, ale prakticky ve všech vyspělých státech Evropy, dochází ke stále se zhoršující demografické situaci. Podle předních odborníků na migraci se bude Česká republika v roce 2030 potýkat s výrazným deficitem lidí v produktivním věku. Některé výzkumy hovoří řádově až o statisících (web MV ČR).

V souvislosti s problematikou legální imigrace je nutné zmínit i některé další aspekty. Zejména je třeba aktivně působit na myšlení našich občanů a měnit v něm hluboce zakořeněnou nedůvěru a v mnoha případech až nenávist k cizincům. To zřejmě pramení z minulosti, kdy docházelo k určité izolaci spojené s nemožností stýkat se s občany jiných států, tedy nemožností mít vlastní zkušenost, že i jiné národy mají své zvyky, kulturu, historii a životní úroveň. Češi se musí přesunout k toleranci a osobnímu poznání, že cizinci mohou být pro nás inspirací, zdrojem zkušeností a mohou obohatit i náš život.

Bylo by jistě neobjektivní, nesystémové a zavádějící, pokud by společnost kvůli

excesům jednotlivců z řad cizozemských imigrantů odsuzovala cizince paušálně. Právě paušalizování a zveličování určitých problematických témat spojených se soužitím s cizinci (jakými jsou právě náboženské zvyklosti, mentalita, zvyklosti, ...) často vede k negativnímu vztahu většinové společnosti k cizincům.

Velmi častým argumentem našich občanů, uveřejňovaným v některých víceméně pochybných masmédiích, je „cizinci nám berou práci“. Toto konstatování je zcela nesmyslné a pouze podporuje xenofobní nálady. Jak již bylo uvedeno, legální imigraci Česká republika vítá. Tito cizinci totiž vyplňují mezery na trhu práce, neboť jsou činní tam, kde čeští občané nemají zájem pracovat. Většinou pak vykonávají těžkou fyzickou práci na stavbách, pomocnou nekvalifikovanou práci, práci ve směnném provozu nebo málo honorovaná povolání (web MV ČR).

Mezi zásady, které obecně vyjadřují vůli České republiky aktivně a zodpovědně se zabývat migrační politikou, patří i ta, že migrační politika státu je založena na koordinovaném postupu všech státních orgánů, orgánů územní a zájmové samosprávy a na podpoře ze strany dalších subjektů zabývajících se migrací a její realizace předpokládá široké zapojení nevládních a dalších organizací občanské společnosti.

1.3.1.6 Zásady politiky vlády ČR v oblasti migrace cizinců

V roce 2003 přijala vláda České republiky, usnesením č. 55 ze dne 13. ledna 2003, základní koncepční materiál v oblasti migrace, nazvaný Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců. Tento materiál v šesti základních bodech vymezuje směr migrační politiky České republiky. Znění jednotlivých zásad vyjadřuje vůli České republiky aktivně a zodpovědně se, za respektování závazků plynoucích z mezinárodních úmluv, smluv a doporučení, zabývat migrační politikou. Prioritou vnitrostátních aktivit v oblasti migrace je formulace účinných opatření, která budou podporovat řízenou legální migraci a zároveň minimalizovat migraci nelegální.

Jednotlivé Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců byly formulovány následovně:

- Česká republika s ohledem na mezinárodní závazky, které pro ni vyplynou z členství v Evropské unii, důsledně prosazuje řídicí roli státu v oblasti migrace.
- Migrační politika státu je založena na koordinovaném postupu všech státních orgánů, orgánů územní a zájmové samosprávy a na podpoře ze strany dalších subjektů zabývajících se migrací.
- Migrační politika státu je zaměřena na odstraňování všech forem nelegální migrace a jiných nelegálních aktivit a to jak opatřeními na poli mezinárodní spolupráce, tak i opatřeními národními.
- Migrační politika státu neklade překážky legální migraci, a podporuje imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná.
- Realizace migrační politiky státu předpokládá široké zapojení nevládních a dalších organizací občanské společnosti.
- Česká republika se spolupodílí na úsilí světového a evropského společenství na řešení migračních důsledků humanitárních krizí a na odstraňování příčin těchto jevů.

Od vstupu České republiky do Evropské unie, v květnu 2004, je národní migrační politika ve značné míře řešena v konsensu s partnerskými zeměmi a s využitím instrumentů evropského práva (web MV ČR).

Obrázek 3 *Mapa České republiky (zdroj: MV ČR)*

1.3.1.7 Programy k podpoře legální a zabránění nelegální migrace

Cílem každého suverénního státu je rozvoj země a to ve všech oblastech (ekonomika, věda, kultura, demografie). V souvislosti s opatřeními vedoucími k zabránění nelegální migrace a k podpoře migrace legální byla a nadále je vládou ČR podporována celá řada projektů s migrací souvisejících, přičemž považuji za vhodné zmínit alespoň některé z nich.

Na podkladě usnesení vlády byl zpracován a do současné doby je realizován projekt „**Aktivní výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků**“. Naplánovaná pětiletá pilotní fáze projektu byla spuštěna v červenci 2003. Gestorem za realizaci projektu je Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky (dále MPSV ČR). Cílem projektu je přivést do České republiky kvalifikované zahraniční pracovníky schopné přispívat k rozvoji ekonomiky a společně s jejich rodinami se natrvalo integrovat do české společnosti. Projekt má dále vyzkoušet a optimalizovat nástroje aktivního migračního managementu a najít úzká místa v legislativě v oblasti pracovní migrace. V současné době, po skončení jeho pilotní fáze, je projekt součástí aktivní migrační politiky v této oblasti (web MPSV).

Dalším projektem České republiky na podporu legální migrace je projekt „**Zelené karty**“, který byl spuštěn od 1. ledna 2009. Základním předpokladem vstupu do projektu je legální zaměstnání v ČR. V případě místa určeného pro držitele zelené karty, což jsou místa uvedená v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zelené karty na integrovaném portálu MPSV ČR, odpadá povinnost žádat o povolení k zaměstnání na místně příslušném úřadu práce. Cizinec pouze podá žádost na zastupitelském úřadě ČR o získání zelené karty na konkrétní místo. Projekt je zacílen na občany třetích zemí, jejichž seznam je stanoven ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 461/2008 Sb. Jedná se o občany Australského společenství, Černé Hory, Chorvatské republiky, Japonska, Kanady, Korejské republiky, Nového Zélandu, Republiky Bosna a Hercegovina, Republiky Makedonie, Spojených států amerických, Srbska a Ukrajiny (web MPSV).“

Jedním z klasických příkladů reemigrace je další z projektů a to projekt „**Dobrovolných návratů**“, který byl schválen usnesením vlády České republiky ze dne 9. února 2009 č. 171, k zajištění bezpečnostní situace České republiky v souvislosti s propouštěním zahraničních pracovníků v důsledku hospodářské krize. Smyslem projektu bylo poskytnout pomoc cizincům z třetích zemí pobývajícím legálně na území České republiky, kteří se vinou ekonomické situace ocitli bez pracovního uplatnění, chtěli se vrátit zpět do vlasti a nebyli si schopni tuto cestu sami uhradit.

V rámci projektu Česká republika nabídla vedle nouzového ubytování, zaplacení letenky, organizačního zajištění odletu, předodjezdové a tranzitní asistence také finanční příspěvek ve výši 500 EUR pro dospělé osobu a 250 EUR pro děti do 15 let.

Realizace I. fáze projektu byla zahájena 16. února 2009 a ukončena 24. července 2009, během této doby se do projektu registrovalo 1871 cizinců z nichž již téměř 97 % opustilo území ČR, rozpočet projektu byl 60,7 mil. Kč.

Usnesením vlády České republiky č. 588 ze dne 4. května 2009 bylo schváleno pokračování II. fáze projektu dobrovolných návratů. Oproti první fázi však došlo k několika úpravám, z nichž nejzávažnější byla změna spočívající v tom, že ubytování je poskytováno pouze na poslední noc před odletem, finanční příspěvek byl snížen na

300 EUR pro dospělou osobu a 150 EUR pro dítě do 15 let.

Realizace II. fáze projektu byla spuštěna dne 27. července a skončit měla dne 15. prosince 2009 nebo v okamžiku dosažení celkového počtu 4000 osob (v rámci I. a II. fáze), náklady měly podle předpokladů činit částku 50,7 mil. Kč.

Ze strany Ministerstva vnitra České republiky je věnována zvýšená pozornost rovněž cizincům, kteří pobývají na území České republiky bez platného pobytového oprávnění. Usnesením vlády České republiky č. 587 ze dne 4. května 2009 byl schválen projekt „**Dobrovolné návraty nelegálně pobývajících cizinců**“, jenž byl jako jednorázový projekt realizován v období od 15. září do 15. prosince 2009, pro řešení situace těchto osob. Cílovou skupinou byli státní příslušníci třetích zemí neoprávněně pobývajících na území České republiky, kteří na území vstoupili legálně, nicméně platnost jejich pobytového oprávnění již vypršela nebo ti, kteří neoprávněně vstoupili na území a nadále zde pobývají v rozporu s platnou právní úpravou. Česká republika nabídla těmto osobám obdobné podmínky jako v případě dobrovolných návratů u cizinců legálně pobývajících na našem území, tedy úhradu nákladů spojených s vycestováním leteckou cestou, možnost ubytování na poslední noc před odletem z České republiky a přesně stanovenou délku doby správního vyhoštění, které bylo uděleno za předchozí pobyt na území České republiky bez pobytového oprávnění (web MV ČR).

Dne 15. prosince 2009 na tiskové konferenci Ministerstva vnitra České republiky byly zveřejněny výsledky projektů, přičemž bylo konstatováno, že v rámci projektu dobrovolných návratů, který byl určen pro:

- legálně pobývajících cizince (I. a II. fáze),
 - ✓ registrovalo se celkem 2089 osob a ze státního rozpočtu bylo uvolněno celkem 85,1 mil. Kč,
- nelegálně pobývajících cizince,
 - ✓ registrovalo se celkem 169 osob.

1.3.2 Nelegální migrace

Pojmem nelegální migrace se do 21. prosince 2007, kdy Česká republika vstoupila do Schengenského prostoru, rozuměly případy, kdy osoby (cizinci i občané České republiky) nedovoleným způsobem překročily státní hranice ČR. Do této kategorie lze zahrnout zjištěné případy neoprávněných vstupů cizinců na území ČR, ale i případy, kdy cizinci území nedovoleným způsobem opouštějí nebo se o neoprávněný přechod státních hranic prokazatelně pokoušejí. Patří sem rovněž případy nelegálního pobytu, kdy cizinec porušuje zákonem předepsané podmínky pobytového režimu na území České republiky.

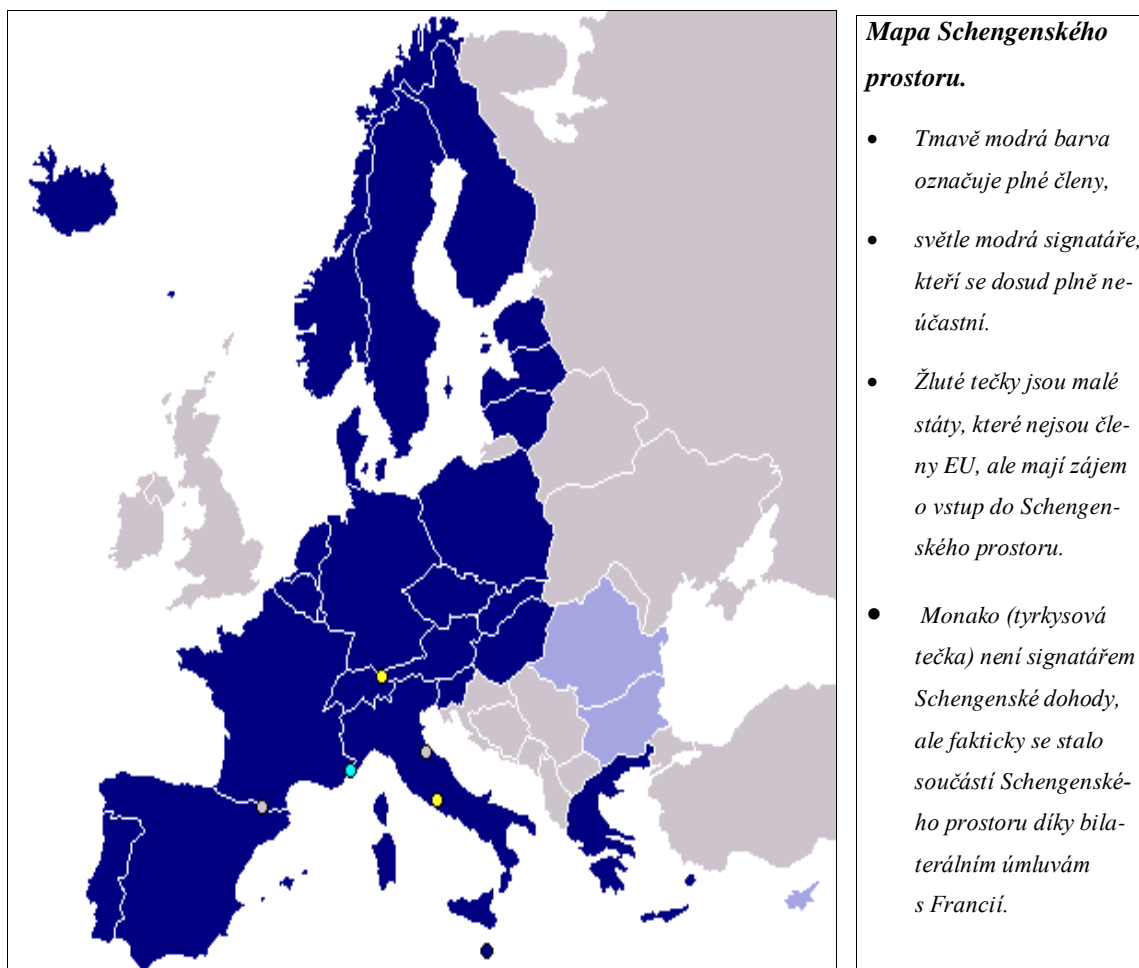
Osoba dle tehdy platné právní úpravy překračovala nedovoleným způsobem hranice, pokud:

- tak činila mimo hraniční přechod, nebo přes hraniční přechod v době, kdy byl uzavřen,
- přes hraniční přechod, který nebyl určen pro cizince třetích zemí, vízové cizince,
- překračovala hranice v úkrytu dopravního prostředku,
- neměla při vstupu na území potřebné doklady,
- předložila neregulérní cestovní doklad,
- pokoušela se vstoupit na území, i když trval trest vyhoštění nebo bylo pravomocné rozhodnutí o správním vyhoštění.

Rozhodnutím rady Evropské unie 2007/801/ES ze dne 6. prosince 2007 byl zavřen proces přístupu České republiky do Schengenského bezpečnostního prostoru, který byl tímto dokumentem stanoven na den 21. prosince 2007. Aplikace čl. 20 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/ 2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), znamená, že od tohoto data došlo ke zrušení ochrany pozemních státních hranic České republiky ve smyslu zákona č. 216/2002 Sb. Ode dne 30. března 2008 se aplikace výše uvedeného čl. 20 upravujícího překračování vnitřních hranic uplatnila i na vzdušné hranice.

V souvislosti se vstupem České republiky do Schengenského prostoru dnem 21. prosince 2007 došlo k výrazné změně podmínek pro vstup cizinců do České republiky a tím ke změně pojetí definic nelegální migrace na území České republiky. Je to zapříčiněno zejména tím, že vzhledem ke své poloze, nemá Česká republika žádnou vnější pozemní Schengenskou hranici. Došlo k odstranění nepřetržitých kontrol cizinců vstupujících na území České republiky ze sousedních států, a tím k podstatnému snížení kontrol cizinců. Těžiště kontrol bylo přesunuto na mezinárodní letiště, která se stala jediným místem s vnější Schengenskou hranicí, kde je prováděna pohraniční kontrola.

Obrázek 4 Zobrazení Schengenského prostoru (zdroj: wikipedia)

Od roku 2008 jsou tedy orgány zabývajícími se touto problematikou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky: Nelegální překročení vnější Schengenské hranice a nelegální pobyt.

1.3.2.1 Nelegální výskyt cizinců na území ČR

Nelegální překročení vnější Schengenské hranice ČR – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější Schengenské hranice (letišť) České republiky (zahrnuti jsou zde jak cizinci, tak i občané ČR).

Tato kategorie se dále dělí na:

- **nelegální vstup** – osoby zjištěné při nedovoleném překročení vnější Schengenské hranice ve směru do ČR,
- **legální pobyt s cílem překročit státní hranici** – osoby pobývající legálně v ČR, které se pokusily o nedovolené překročení vnější Schengenské hranice ve směru z ČR,
- **nelegální pobyt s cílem překročit státní hranici** – osoby pobývající nelegálně v ČR, které se pokusily o nedovolené překročení vnější Schengenské hranice ve směru z ČR,
- **vstup a pobyt nezjištěn s cílem překročit státní hranici** – osoby, u kterých nebyly zjištěny informace o jejich vstupu a pobytu na území ČR a byly zjištěny při pokusu o nedovolené překročení vnější Schengenské hranice ve směru z ČR,
- **orgánem cizího státu** – osoby, které nedovoleně překročily vnější Schengenskou hranici a byly zadrženy a vráceny orgány cizího státu.

Nelegální pobyt - tato kategorie je dále rozdělena na dvě podkategorie, které jsou odlišeny důvodem nelegálního pobytu na území České republiky (jsou zde evidováni pouze cizinci):

- **nelegální pobyt – vnitrozemí** (např. případy nelegální výdělečné činnosti), v této kategorii jsou evidováni cizinci zjištěni na území České republiky, včetně tranzitního prostoru na letištích,
- **nelegální pobyt – vnitřní Schengenské hranice** (případy nelegálního pobytu, které mají přímou souvislost s překročením vnitřní Schengenské hranice). Tato kategorie se dále člení na:
 - ✓ **nelegální pobyt po vstupu do ČR** – jedná se o cizince, kteří nelegálně pobývali na území ČR, a byli zjištěni v situaci, která měla přímou souvislost s překročením vnitřní Schengenské hranice ve směru do ČR,
 - ✓ **nelegální pobyt s cílem opustit ČR** – jedná se o cizince, kteří nelegálně pobývali na území ČR, a byli zjištěni v situaci, která měla přímou souvislost s překročením vnitřní Schengenské hranice ve směru z ČR,
 - ✓ **nelegální pobyt – orgán cizího státu** – jedná se o cizince, kteří nelegálně pobývali na území ČR, a byli zjištěni orgány sousedního státu po vstupu na jeho území.

Nelegální nebo také ilegální migrace může vyvolat závažné ohrožení vnitřní stability společnosti a bezpečnostní situace ve státě. Nepřímo také ovlivňuje vztah veřejnosti k integraci dlouhodobě a legálně usídlených cizinců. Souvisí s trestnou činností napříč hranicemi států i kontinentů, organizovanou kriminalitou související s převaděčstvím, obchodem s lidmi, může být napojena na mezinárodní terorismus. A jak zejména v posledních letech vyplývají některé zpravodajské informace na povrch, v řadě případů tomu tak ve skutečnosti opravdu je.

S nelegální migrací úzce souvisí nelegální zaměstnávání (zažitým pojmem je též „práce na černo“), které má mimo jiné podstatný vliv na ekonomickou stabilitu České republiky. Cizinci, zdržující se na našem území nelegálně, se v řadě případů dopouštějí trestné činnosti nebo se sami stávají oběťmi zločinu.

1.3.2.2 Opatření pro boj s nelegální migrací

Výkon kontrolní činnosti a přijímání operativních opatření k odhalování a zamezování nelegální migrace, jakož i přijímání represivních opatření v oblasti nelegální migrace, v souvislosti s vyhoštěním ilegálních imigrantů, je v gesci a kompetenci Ministerstva vnitra ČR a Policie České republiky, zejména pak Služby cizinecké policie. Touto problematikou se v rámci plnění svých povinností zabývají i další instituce, mimo jiné i soudy, které mohou cizinci uložit trest vyhoštění. Krajské soudy a Nejvyšší správní soud v Brně jsou odvolacími orgány při správních vyhoštěních a při řešení žalob proti zamítnutí či zrušení azylu.

Nelegální migrací se v rámci svého specifického působení zabývá rovněž celá řada dalších složek státní správy a samosprávy, mimo bezpečnostní složky, jakými jsou např. Služba kriminální policie a vyšetřování (pod kterou spadá Útvar pro odhalování organizovaného zločinu, Národní protidrogová centrála, Útvar odhalování korupce a finanční kriminality) a celní úřady, je to celá řada dalších institucí, jakými jsou úřady práce, finanční úřady, aj.

Kromě počtu osob zjištěných při nelegální migraci jsou sledovány i další souvislosti, např. zda se nelegální migrace zúčastňují pomocníci, prostředníci či organizátoři – převaděči, osoby zajišťující zcela falešné či pozměněné doklady, úkryty, materiální zajištění potravinami, ošacením apod. V boji proti nelegální migraci spolupracují bezpečnostní orgány České republiky i s bezpečnostními orgány sousedních států.

Bezpečnostní rizika, která nelegální migrace přináší, musela Česká republika po vstupu do Schengenského bezpečnostního prostoru eliminovat v nových podmínkách a to novými formami a metodami práce policejních orgánů, které umožňují rychlou a jednotnou reakci na opatření přijímaná Radou EU k nelegální migraci.

Zásadním strategickým dokumentem, kterým se tato transformace realizuje, je Národní plán řízení ochrany státních hranic ČR, obsahující Integrovaný model zabezpečení hranic. **Integrovaný model zabezpečení hranic** je důležitým nástrojem zabezpečení vnitřní bezpečnosti a zejména ochrany proti nelegálnímu přistěhovalectví. Spočívá

v novém zavedení souboru komplementárních opatření, v rámci kterých se rozlišují 4 pásma, na kterých bude spolupůsobit služba cizinecké policie:

- Prvním pásmem je činnost ve třetích zemích, zejména v zemích původu a tranzitních zemích např. formou vysílání styčných důstojníků a poradců pro doklady.
- Druhé pásmo zahrnuje mezinárodní spolupráci (multilaterální, bilaterální a místní) související s ochranou hranic.
- Třetím pásmem se rozumí opatření na vnějších hranicích tj. mezinárodních letišťích provozujících „neschengenské“ lety.
- Čtvrtým pásmem jsou aktivity realizované na území Schengenských států a mezi těmito státy (aktivity na území ČR zaměřené proti nelegální migraci a příhraniční kriminalitě).

System opatření souvisejících s bojem proti nelegální migraci je rozprostřen na celé území ČR, přičemž intenzivnější je v příhraničním území, ale svým rozsahem nenahrazuje a ani nedosahuje úrovně kontrolní činnosti na hraničních přechodech. Tato činnost je realizována inspektoráty cizinecké policie a odbory specializovaných činností, které jsou základními výkonnými organizačními články cizinecké policie.

Jedním z hlavních typů opatření k potírání nelegální migrace, jak již bylo uvedeno, je intenzivnější provádění pobytových kontrol, a to jak samostatně plánovaných, tak ve spolupráci s ostatními orgány Policie ČR a státní správy a samosprávy.

Dalším je provádění kontrolních akcí s využitím většího počtu sil a prostředků na předem stanoveném teritoriu s vytvořením kontrolní clony s maximálním využitím mobilních hlídek (tzv. závojové pátrání).

Metoda závojového pátrání (resp. Schengenské vnitrostátní pátrání) jako jedno z kompenzačních opatření po vstupu ČR do Schengenského prostoru, je prováděna jednotlivými oblastními ředitelstvími Služby cizinecké policie (dále SCP). Cílem uplatnění této metody je nalézt co nejefektivnější způsob jejího provádění. Tyto akce vyžadují důkladnou přípravu, jak ze strany jednotlivých účastníků se útvarů, (mezi něž patří tipování: míst, vhodné doby k provedení akce, míst k bezpečnému zastavení vozidel,

míst pro tipovací hlídku), tak ze strany oblastních ředitelství SCP (především v oblasti: logistiky, vzájemné kooperace a organizace s dalšími složkami Policie ČR, případně orgány státní správy).

Mezi další opatření, které má napomoci omezení nelegální migrace, je **vysílání policistů služby cizinecké policie na služební cesty na zastupitelské úřady ČR v zahraničí**. Je realizováno na základě Dohody mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky o vysílání příslušníků Policie České republiky, služby cizinecké policie, na zahraniční služební cesty na zastupitelské úřady České republiky. (Od roku 2009 je tato činnost v kompetenci odboru azylové a migrační politiky MV ČR.)

Cílem je vysílání osob, které mají praktickou zkušenost s procesem udělování víz a dalších pobytových oprávnění, na předem vybrané zastupitelské úřady v destinacích, kde je zapotřebí zvýšené preventivní činnosti v souvislosti s udělováním víz jak krátkodobého charakteru, tak i posuzování žádostí o dlouhodobá víza., resp. podávání žádostí o povolení dlouhodobého a trvalého pobytu. S ohledem na poznatky o vývoji v oblasti nelegální migrace byly vybrány zastupitelské úřady České republiky v Hanoji, Pekingu, Moskvě, Kyjevě, Lvově, Ulánbátaru a Káhiře. Prozatímní realizace tohoto opatření přinesla zkvalitnění nabírání žádostí, bylo odhaleno velké množství padělaných dokladů, došlo k proškolení personálu dotčených zastupitelských úřadů, čímž došlo k eliminaci nelegální migrace.

Zmírnění dopadů nelegální migrace je vládou České republiky řazena mezi jedny z nejdůležitějších strategických zájmů ČR a boj proti ní je pokládán za jednu z priorit bezpečnostní politiky v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti dlouhodobě, neboť nelegální migrace a jevy s ní související jsou v národním i mezinárodním měřítku pokládány za bezpečnostní rizika, mající vliv na bezpečnost státu.

1.3.2.3 Aktuální stav v oblasti nelegální migrace v ČR

Česká republika je i nadále využívána jako tranzitní prostor pro nelegální migraci do dalších evropských zemí. V posledních letech se projevuje trend, že pro mnohé cizince se stává ČR zemí cílovou.

Od vstupu České republiky do Schengenského prostoru již nedochází tak často k přímému záchytu převáděných osob a jejich převaděčů, jako tomu bylo před rokem 2008. Trendem v oblasti „převaděčství“ jsou různé formy napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR. Nejčastějšími formami jsou účelový sňatek, institut souhlasného prohlášení rodičů (uznání otcovství), obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu, atd., ale nadále jsou zjišťovány i případy napomáhání k cestě migrantů do západoevropských zemí.

Mezi nejčastěji odhalené formy napomáhání k nelegální migraci patří:

- **umožnění překročení státní hranice.** Ve zvýšené míře se tyto aktivity vyskytují zejména ve vztahu k občanům Mongolska, Vietnamu, Ruska, Gruzie atd. Organizátoři tohoto druhu „podnikání“ pracují v organizovaných skupinách, které mají rozdělené úkoly. Této činnosti se účastní jak cizinci, tak občané České republiky či jiných států. Organizátoři - cizinci vyhledávají krajany, kterým za úplatu nabízejí převoz do západoevropských zemí (zpravidla Německo, Francie, Norsko) s příslibem zajištění práce v cílových zemích. Sliby takových organizátorů zpravidla splněny nejsou a cizinci jsou po cestě vysazováni na odstavných parkovištích, u benzínových čerpacích stanic, nebo přímo u azylových zařízení. Jindy zase organizátoři pořizují falešné či trestnou činností obstarané nebo zakoupené pravé doklady a cizinci se poté přepravují po své ose např. autobusovou dopravou, spoléhaje na podobnost s osobou, jejíž podobizna je na dokladu.
- **účelové otcovství.** Tato forma vychází z institutu tzv. souhlasného prohlášení rodičů, který vychází ze zapsání cizince coby otce do rodného listu dítěte za úplatu. Rovněž tato aktivita, s ohledem na možné zisky, zákonitě neušla pozornosti organizovaných skupin. Dochází k tomu, kdy jeden z rodičů - cizinec je dopsán do rodného listu dítěte, s cílem získat pobyt na území ČR. Celý mechanismus funguje tak, že cizinka nechá zapsat do rodného listu svého dítěte jako otce občana České republiky. Na základě předloženého

rodného listu dítěte a osvědčení o jeho státním občanství České republiky je žadatelům - cizincům vydáno povolení k přechodnému pobytu. Po obdržení takového povolení se otcové – občané ČR soudně zřeknou otcovství a do rodných listů dětí cizinek jsou následně zapsáni biologičtí otcové, občané Nigérie, Vietnamu, Číny, apod. Tito následně požádají o povolení k pobytu na území České republiky, již jako rodinní příslušníci občana České republiky.

- **fiktivní sňatek.** Zpravidla se jedná o případy, kdy jsou vyhledávány ženy – občanky České republiky ze slabých sociálních skupin, které si za úplatu vezmou cizince. Ti pak následně žádají o povolení k pobytu. Běžným jevem je, že se novomanželé před svatbou nikdy neviděli a ani po svatbě spolu vůbec nežili. Existují samozřejmě výjimky, např. někteří občané Tuniska se s českými ženami seznamují daleko před svatbou, následně spolu pár měsíců žijí nebo se vzájemně navštěvují, což zpravidla trvá i po svatbě. Ženy, které se za tyto cizince provdají, nemají tušení o tom, že se jedná o uzavření fiktivního sňatku. Po několika měsících, kdy dojde u cizinců k udělení pobytu, odjedou legálně na „návštěvu ke své rodině“ kupříkladu do Francie a do České republiky se již nevrátí.

Mezi „převaděči“ byli za rok 2009 nejvíce zastoupeni občané České republiky (44,7 %), což koresponduje s formou napomáhání „účelové otcovství“ a „fiktivní sňatek“. Dále následovali občané Vietnamu (11,7 %), kteří většinou napomáhali svým krajanům při nelegální migraci přes naše území. Pomoc k nelegální migraci byla zjištěna celkem u 428 nelegálních migrantů, z toho se jednalo nejčastěji o občany Vietnamu (106 osob, tj. 24,8 %), Mongolska (72 osob, tj. 16,8 %) a Ruska (59 osob, tj. 13,8 %).

Vycházeje z odborného tisku a ze zjištění publikovaných ve Zprávě Ředitelství Služby cizinecké policie o migraci v České republice za rok 2009 lze konstatovat, že aktuální stav v oblasti nelegální migrace má tendence popsané v následující kapitole.

1.3.2.4 Aktuální tendence v oblasti nelegální migrace

Oblast nelegální migrace přes vnější Schengenskou hranici ČR

V roce 2009 bylo Policií ČR, Službou cizinecké policie odhaleno 190 osob při nelegální migraci přes vnější Schengenskou hranici ČR, což v porovnání s rokem 2008 činí nárůst o 22 osob. V drtivé většině byli zjišťováni jednotlivci nebo dvojice nelegálních migrantů, pouze v několika málo případech se jednalo o větší skupinky a to v rozmezí od 4 do 15 osob.

K bezpečnostním rizikům a hrozbám se nadále řadí oblast používání cizích, pozměněných a padělaných cestovních dokladů. Neregulérní cestovní doklady (pozměněné doklady, totální falsa, smyšlené doklady) jsou v ČR používány zejména souvislosti s ekonomickou migrací, ale mohou se na ně pod falešnou identitou skrývat i osoby napojené na mezinárodní organizované zločinecké struktury či terorismus.

Nejvíce se neregulérním cestovním dokladem na vnější Schengenské hranici prokazovali občané Ukrajiny (18 osob), Vietnamu (13 osob), Číny a Sýrie (po 11 osobách).

Oblast nelegálního pobytu

Při nelegálním pobytu bylo v roce 2009 zjištěno celkem 4 267 cizinců. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k nárůstu o 606 osob (plus 16,6 %). Porovnáním jednotlivých měsíců ve sledovaném roce je zřejmé, že důvodem je jistě program Dobrovolných návratů pro cizince v nelegálním postavení, jenž byl realizován od poloviny září do poloviny prosince 2009. Tito byli zjišťováni při běžné kontrolní činnosti, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích, ale ne zanedbatelné procento z nich se na útvary dostavilo samo.

Problematika neregulérních dokladů se přesunula ze samotných cestovních dokladů do oblasti veřejných listin, cenin, potvrzení (např. řidičské průkazy, průkazy žada-

tele o udělení azylu, potvrzení o ubytování, potvrzení o oprávněnosti pobytu cizince za účelem sňatku) atd., kterými osoby prokazují zákonem dané náležitosti pro získání požadovaných statutů, jako jsou například dlouhodobé pobyty.

Při nelegálním pobytu bylo v roce 2009 odhaleno celkem 192 neregulérních cestovních dokladů, což v porovnání s rokem 2008 činí nárůst o 101 neregulérních dokladů, tedy plus 111 %. Odhalené neregulérní doklady byly jak cestovními doklady států EU, tak třetích zemí (především Ukrajiny, Vietnamu a Nigérie).

1.3.2.5 Rizika spojená s nelegální migrací

S nelegálně migrujícími cizinci, ale i s cizinci legálně pobývajícími, jsou samozřejmě spjata jistá rizika, která by bez přijímání patřičných represivních, ale především preventivních, opatření mohla vážným způsobem přerůst v bezpečnostní hrozby a ohrozit nejenom konkrétní regiony, kde k projevům těchto negativních jevů dojde, působit totiž potom mohou na celou společnost a celý stát. Mezi nejzávažnější rizika spojená s nelegální migrací a s migrací obecně patří především.

Nezaměstnanost

S nelegální migrací jde ruku v ruce nelegální zaměstnávání (tzv. práce na černo). Jde o fenomén posledních desetiletí, se kterým se potýkají veškeré hospodářsky vyspělé země. Nelegální migranti, kteří jsou zpravidla bez potřebného jazykového vybavení a pracovní kvalifikace, mohou negativně ovlivnit pracovní trh v neprospěch domácího obyvatelstva. Problematickými v tomto ohledu jsou zejména oblasti stavebnictví, zemědělství, potravinářství, lesnictví, oblast některých služeb atd. Motivací zaměstnavatelů bývá především úspora nákladů spojených se zaměstnáváním "ilegálů" oproti nákladům při řádném pracovním právním vztahu, a s tím spojenými povinnými odvody. Důsledkem pak může být nezaměstnanost domácího obyvatelstva, které je pro zaměstnavatele „drahé“. V této souvislosti se často vyskytuje také jev zvaný Schwarz systém, kdy zaměstnavatelé obcházejí řádný pracovní poměr najímáním pracovníků, kteří provádějí pra-

covní činnost na podkladě svých živnostenských oprávnění a přitom „zaměstnávají“ ilegální pracovníky z řad nelegálně pobývajících cizinců.

Kulturní a ekonomický propad

Nelegální migrace a ekonomické aktivity migrantů, které nejsou v souladu se zákonem, jsou obecně nebezpečným fenoménem. Tím, že jdou mimo právo a zákon, podkopávají samu podstatu demokratického systému, který je na dodržování principů práva založen. Stejně tak jsou ve své podstatě nespravedlivé, protože zúčastnění aktéři (zaměstnavatelé, zprostředkovatelé práce a někdy i samotní migranti) těží z nerespektování zákona a naopak ti (zaměstnavatelé, domácí i zahraniční legální pracovníci), kteří se chovají podle zákona, platí příslušné daně i pojištění a dodržují předpisy, jsou znevýhodněni (Drbohlav, 2008).

Kriminalita

Komplex různých sociálně-ekonomických problémů migrantů zvyšuje riziko kriminálního chování, které někdy bývá vynucené (např. prostituce, krádeže či překupnictví drog). Obvykle se tak děje v rámci určité komunity, jež využívá dezorientace i osobní nouze lidí stejného původu. Zvyšuje se i riziko násilného jednání, ať už skupinového či individuálního. Imigranti často bývají pachatelé, ale zároveň i oběťmi takového jednání. Riziko nezvládnutí nároků adaptace na novou společnost je zvýšené u svobodných, resp. osaměle žijících lidí, kterých je mezi emigranty větší procento. Tito lidé se s větší pravděpodobností stávají bezdomovci se všemi s tím spojenými negativními jevy (alkohol, drogy, duševní choroby, kriminální činnost, apod.) (Vágnerová, 2004).

Obzvlášť při výskytu vysoké koncentrace cizinců, kteří mají rozdílnou mentalitu a sociální návyky či zvyklosti, lze opodstatněně předpokládat, že z jejich strany nebudou dodržována závazná pravidla stanovená právními předpisy. Logicky se v takových komunitách či uskupeních objevuje skupinová či organizovaná trestná činnost a to neje-

nom charakteru majetkového (krádeže, podvody, zpronevěry, aj.) či násilného (loupeže, vraždy, vydírání), ale především kriminalita hospodářského charakteru. Jak ukazují statistické průzkumy, zvyšuje se zejména počet deliktů na úseku daňové, poplatkové a devizové kriminality, kriminality proti průmyslovým právům a autorskému právu a kriminality proti měně a platebním prostředkům. Jistým úskalím při hodnocení skutečného stavu tohoto druhu trestné činnosti je její latentnost.

Xenofobie a rasismus

Migranti všeobecně (ať již legálně či ilegálně pobývajících) se zpravidla od domácího obyvatelstva odlišují jazykem, zvyklostmi, chováním a hodnotami, jež vycházejí z jejich kultury či náboženství. Masivní příliv migrantů v určité oblasti může u místní populace prohloubit nedůvěru, která vyplývá buď z vlastní či zprostředkované negativní zkušenosti nebo z pouhé neznalosti. Obavy z dalšího vývoje soužití zpravidla vyvolávají u domácích obranný postoj. V případě odtažitého či přehlíživého postoje ze strany domácího obyvatelstva vůči imigrantům může následovat stejně odtažitý až nesnášenlivý postoj z jejich strany. Čím vzdálenější je kultura imigrantů, tím vyhraněnější může být postoj domácího obyvatelstva. Tyto problémy nejsou nikterak ojedinělými, vyskytují se v celosvětovém měřítku. Příkladem mohou být nedávné nepokoje ve Francii, v Německu, ale i na území naší republiky. Svou roli při projevech rasové nesnášenlivosti jistě sehrává probíhající celosvětová hospodářská krize, projevující se ve zhoršené ekonomické situaci jednotlivých zemí, s přijímáním úsporných opatření, zpravidla v neprospěch domácího obyvatelstva. Negativistických nálad ve společnosti pak využívají různá ultrapravicově orientovaná uskupení k prosazování svých zájmů.

Infekční onemocnění

Imigranti pocházejí z různých destinací celého světa, zpravidla s podstatně horší zdravotní péčí a osvětou v oblasti zdraví, navíc ze zemí s vysokým výskytem přenosných chorob. Podíl přistěhovalých cizinců nakažených přenosnými nemocemi se stále

zvyšuje. Mezi nejčastěji se vyskytující choroby patří TBC, HIV nebo hepatitida. Nejvíce nakažených tuberkulózou je z Mongolska, Ukrajiny, Vietnamu, Rumunska, ale i ze Slovenska. Na místě je tedy zcela opodstatněná obava z výskytu vysokého počtu imigrantů nakažených přenosnými chorobami. Jejich kumulace v určité oblasti, s ohledem na jejich kulturu, jazyk, náboženství, ale i právní a ekonomické postavení, může vést k nežádoucím infekčním reakcím.

Fragmentace území

Vysoký počet migrantů v dané lokalitě může být příčinou pro rozdělování území některé městské části či většího územního celku na oblast s vysokou či nízkou bonitou. Takový stav pak může vyústit do přímého ovlivnění při koncipování územního rozvoje za negativního působení na investiční záměry při plánování rozvoje daného území. Důsledkem nekoncepčního osidlování migranty v určitých lokalitách může být nízká perspektiva daného území nebo následné vynakládání značných finančních prostředků s případnou obnovou.

1.4 Vnitřní bezpečnost ČR, krizové řízení a krizové plánování

1.4.1 Bezpečnost a bezpečnostní systém státu

Obecně se pod pojmem „bezpečnost“ rozumí státem garantovaná schopnost zamezení toho, aby konkrétní riziko překročilo únosnou mez. Pro zajištění bezpečnosti (omezení stávajících i potenciálních hrozeb) se stát efektivně připravuje řešit možná ohrožení. Hrozby mohou směřovat např. vůči obyvatelstvu, svrchovanosti státu, vnitřnímu pořádku, majetku, životnímu prostředí, plnění mezinárodních bezpečnostních závazků a dalším společenským zájmům.

V návaznosti na platné právní předpisy v ČR a působnost ústředních orgánů státní správy lze dovodit, že bezpečnost státu (ale i jiného objektu) může vykazovat svůj vnější a vnitřní rozměr.

- **Vnější bezpečnost státu** se rozumí zajištění územní celistvosti, vnější svrchovanosti a nezávislosti státu, nedotknutelnosti jeho státních hranic a ochrana jeho zastupitelských úřadů, členů diplomatického sboru a dalších občanů (zejména v případě hrozby mimořádné události v zahraničí nebo po jejím vzniku).
- **Vnitřní bezpečnost státu** pak v širším významu znamená zachování a zajištění vnitřních funkcí státu, ochranu jeho demokratických základů, ochranu vnitřního pořádku, bezpečnosti a zákonnosti, ochranu životů a zdraví, majetkových hodnot a životního prostředí před hrozbami majícími původ na území státu.

Fungující bezpečnostní systém je třeba vytvářet jako systém komplexní, který zajišťuje propojenost roviny politické (zásadní vnitropolitická a zahraničněpolitická rozhodnutí), zákonodárné, vojenské, zajišťování vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatel, roviny hospodářské a finanční, stejně jako např. sociální atd. Základní funkcí bezpečnostního systému je plánování, řízení, koordinace a vyhodnocování činnosti jednotlivých prvků při zajišťování bezpečnosti státu. Systém musí adekvátně a operativně reagovat na hrozby a rizika a musí být schopen koncepčně a dlouhodobě reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí. Splnění uvedených předpokladů a komplexní chápání pojmu zajištění bezpečnosti státu v ČR vychází z bezpečnostních dokumentů přijatých jednak vládou ČR, ale i z dokumentů přijatých na mezinárodní úrovni, především v rámci NATO a EU. Komplexní chápání bezpečnostní agendy v ČR rovněž vyplývá ze znění konkrétních zákonů a navazujících právních norem (ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR a ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR a navazující, takzvaná branná a krizová legislativa). Bezpečnostní systém ČR tvoří vzájemně propojené prvky zákonodárné, výkonné a soudní moci, prvky územní samosprávy, ale i právnické a fyzické osoby, nesoucí svůj díl odpovědnosti za zajištění bezpečnosti ČR.

Za zajištění základních funkcí státu v běžném stavu, za mimořádných událostí nedosahujících rozsahu krizových situací, za přípravu státu na krizové situace, ale i za zajištění základních funkcí státu při krizových situacích odpovídají shodné instituce a činitelé, tvořící jako celek bezpečnostní systém České republiky. Prvky bezpečnostního systému ČR vytvářejí hierarchickou strukturu, jsou centrálně řízeny a koordinovány,

případně na jednotlivých úrovních působí samostatně v rozsahu své působnosti. Bezpečnostní systém ČR je možné strukturovat následujícím způsobem:

- ústřední úroveň: prezident republiky, Parlament ČR, vláda, Bezpečnostní rada státu a její pracovní orgány, ústřední správní úřady;
- územní prvky bezpečnostního systému: hejtman kraje, starosta obce, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a ostatních obcí a jejich pracovní orgány krizového řízení.

Na úseku vnitřní bezpečnosti plní úkoly spojené s ochranou zákonnosti zejména Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo spravedlnosti ČR, ale i řada dalších subjektů. Svůj díl odpovědnosti nese však každý občan státu.

Specifickou strukturou pro zajištění koordinace společné činnosti Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „HZS“), zdravotnické záchranné služby (dále jen „ZZS“), Policie ČR a dalších složek je Integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“). Jeho posláním je v rámci systému ochrany obyvatelstva koordinovat záchranné a likvidační práce při vzniku mimořádných událostí. Zejména to platí v oblasti varování, evakuace, ukrytí a nouzového přežití obyvatelstva a dalších opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku. V tomto ohledu není podstatné, zda je mimořádnou událostí přírodní katastrofa, průmyslová havárie nebo např. teroristický útok.

Rozsah oprávnění a povinností jednotlivých součástí bezpečnostního systému a další podrobnosti upřesňuje celá řada právních norem. Mimo jiné zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 239/2000 Sb., o IZS, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 238/2000 Sb., o HZS, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR a další.

Orgány kraje se ve spolupráci s ústředními orgány podílejí na zajišťování bezpečnostního systému kraje. Rovněž orgány určených obcí (všechny obce s rozšířenou působností a některé další – tzv. určené obce) spolupracují na zajišťování bezpečnosti v rámci správního území, v němž tyto obce vykonávají v přenesené působnosti státní správu. Na úrovni krajů a určených obcí, jako koordinačních orgánů pro nekrizovou

bezpečnostní problematiku i přípravu na krizové situace a jejich řešení, působí bezpečnostní rady krajů a bezpečnostní rady obcí. Pracovním orgánem hejtmána nebo starosty k řešení krizových situací jsou u krajů krizové štáby krajů a u obcí krizové štáby obcí. Tyto orgány spolupracují při organizaci, metodice a připravenosti kraje na krizové situace s územními součástmi ústředních správních úřadů, kupříkladu v rámci resortu MV ČR působí HZS krajů nebo Krajská ředitelství Policie ČR (Souček, 2005).

1.4.2. Orgány krizového řízení

Bezpečnostní systém státu zabezpečuje jeho základní funkce jak při běžné každodenní činnosti veřejné správy a jejích výkonných složek, tak i během mimořádných událostí, které mohou přerůst až do krizových situací, při kterých se v souladu s krizovým zákonem vyhláší krizové stavy.

Systém krizového řízení v ČR vychází ze skutečnosti, že ochrana společenských hodnot je základní povinností státu, a je založen na zákony vymezené odpovědnosti orgánu státní správy a samosprávy za přípravu a využití všech prostředků a možností k odvrácení následků krizových situací. Schopnosti a zajištěná úroveň připravenosti těchto orgánů na případnou mimořádnou událost ovlivňuje nezbytnost klasifikovat tuto mimořádnou situaci jako krizovou a uvést v život plánovaná krizová opatření.

Podle § 2 písm. b) zákona o IZS, je *mimořádnou událostí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.*

Naproti tomu krizová situace je definována v § 2 písm. b) krizového zákona, kde je stanoveno, že *krizovou situací je mimořádná událost, při níž je vyhlášen stav nebezpečí nebo nouzový stav nebo stav ohrožení státu.*

Mimořádná opatření umožňující omezení některých práv a svobod v zájmu ochrany významných společenských hodnot uvádí řada zákonů z oblasti obrany státu a ochrany obyvatelstva, zákonosti a bezpečnosti, životního prostředí, hospodářských

činností apod. Krizová opatření prováděná podle krizového zákona pak často znamenají závažnější zásah do práv a svobod.

Krizový zákon v návaznosti na ústavní zákon o bezpečnosti ČR vymezuje v oblasti krizových situací, které nesouvisejí se zajišťováním obrany ČR (tzv. nevojenské krizové situace) postavení a působnost orgánů krizového řízení známého též pod pojmem krizový management. Mezi tyto orgány zahrnuje:

- vládu,
- ministerstva a jiné správní úřady,
- Českou národní banku,
- orgány kraje a ostatní orgány s územní působností,
- orgány obce.

V rámci ministerstev krizový zákon upravuje specifické postavení MV ČR, Ministerstva zdravotnictví ČR, Ministerstva dopravy ČR a Ministerstva informatiky ČR. MV ČR koordinuje přípravu na krizové stavy a jejich řešení, včetně řešení rozporu v oblasti krizového řízení. Obecnou koordinační úlohu vůči orgánům krizového řízení vykonává HZS ČR a v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku Policie ČR. Krizový zákon a jeho prováděcí předpis – nařízení vlády č. 462/2000 Sb., v platném znění, upravují činnost bezpečnostních rad a krizových štábů.

V souvislosti se samosprávným postavením krajů a obcí krizový zákon stanoví, že působnosti stanovené krizovým zákonem krajskému úřadu, hejtmanovi, obecnímu úřadu a starostovi obce a obce s rozšířenou působností jsou výkonem státní správy v přenesené působnosti. V tomto směru je pak nezbytné zabezpečit ze strany státní správy jednotnost postupu a opatření systému krizového řízení v systému centrálního řízení.

Vedle orgánů krizového řízení patří do systému krizového řízení významné subjekty jako prezident republiky a Parlament, které se podílejí na krizovém řízení zejména v oblasti koordinační, legislativní a kontrolní. Parlament vedle vyhlášení stavu ohrožení

státu a válečného stavu může za těchto stavů projednat vládní návrhy zákonů ve zkráceném jednání, přičemž prezident nemá právo za těchto stavů takto přijaté zákony vracet. Poslanecká sněmovna může zrušit vládou vyhlášený nouzový stav.

Krizové řízení lze tedy definovat jako souhrn řídicích činností věcně příslušných orgánů zaměřených na analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravou na krizové situace a řešením krizové situace.

Krizový management je vnímán jako běžná součást života, která je uplatňována při řešení preventivních opatření ke zvládnutí mimořádných nebo krizových situací a při jejich zvládnutí v případech, když nastanou. Jak již bylo výše popsáno, vychází z legislativy ČR, Národní obranné strategie ČR a dlouhodobých potřeb a vývojových trendů. Odráží současný stav poznání, technologický a informační pokrok i efektivní využívání zdrojů s využitím poznatků z minulosti a prognostiky budoucnosti. Jeho obsahem je:

- komplex preventivních opatření a úkolů k eliminaci vzniku mimořádných a krizových situací a ke zvládnutí jejich průběhu v případě, že vzniknou,
- komplex opatření a úkolů, které plní státní správa a samospráva spolu s dalšími organizacemi v mimořádných a krizových situacích,
- souhrn zkušeností, vědeckých poznatků, metod a nástrojů řízení, technických a technologických opatření pro řešení mimořádných a krizových situací,
- obranné a civilní nouzové plánování,
- řízení ozbrojených sil za mimořádných a krizových situací,
- příprava civilního sektoru na plnění hospodářských opatření za krizových stavů,
- likvidace následků mimořádných a krizových situací,
- zabezpečení akceschopnosti složek Integrovaného záchranného systému pro řešení mimořádných nebo krizových situací,
- řešení mezinárodních mimořádných a krizových situací.

1.4.3 Krizové plánování

Orgány krizového řízení ve prospěch svého zřizovatele zabezpečují analýzu a vyhodnocení bezpečnostních rizik, plánování, organizování, realizaci a kontrolu činností prováděných v souvislosti s přípravnými opatřeními a řešením krizových situací. V této souvislosti považují za nezbytné definovat některé základní pojmy spojené s činnostmi orgánů krizového řízení.

Krizovou připraveností z pohledu jednotlivých objektů se rozumí připravenost organizace (patříčného orgánu krizového řízení) k řešení vlastních krizových situací a podílu na řešení krizových situací v okolí. **Kritickou infrastrukturou** se rozumí výrobní i nevýrobní systémy, jejichž nefunkčnost by měla vážné dopady na bezpečnost, ekonomiku a zachování nezbytného rozsahu dalších základních funkcí státu při krizových situacích. Opatření určená k řešení krizových situací a dále též činnosti ke zmírnění nebo odstranění následků způsobených krizovou situací nazýváme **krizovými opatřeními**. K jejich realizaci lze omezit některá práva a svobody a uložit konkrétní povinnosti.

Krizové plánování pak lze definovat jako ucelený soubor postupů, metod a opatření, které věcně příslušné orgány a určené subjekty užívají při předcházení, přípravě a odezvě na činnosti v krizových situacích.

Základním strategickým dokumentem v oblasti krizového plánování je **krizový plán kraje**, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací. Zpracovatelem krizového plánu kraje jsou příslušné orgány kraje; zpracování zabezpečuje HZS kraje a schvaluje jej hejtman. Způsob zpracování krizového plánu kraje je stanoven v ustanovení § 16 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.

1.4.3.1 Krizový plán kraje

Krizový plán kraje se skládá ze základní části a přílohové části.

Základní část obsahuje vymezení působnosti, odpovědnosti a úkolů správních úřadů a jiných státních orgánů a orgánů samosprávy, jimž zákon ukládá povinnost zpracovat krizový plán s ohledem na charakteristiku území, charakteristiku organizace krizového řízení, výčet a hodnocení možných krizových rizik, jejich dopad na území a činnost orgánů a organizačních složek státu, jejich organizačních celků, právnických nebo podnikajících fyzických osob podílejících se na zajištění krizových opatření v rámci krizového plánování, a další podklady a zásady potřebné pro používání přílohové části krizového plánu.

Přílohovou část krizového plánu tvoří dokumenty nezbytné ke zvládnutí krizové situace, zejména:

- přehled sil a prostředků, včetně jejich počtu a využitelnosti,
- katalog krizových opatření, obsahující zásady a postup realizace krizových opatření,
- typové plány a civilní nouzové plánování, kterými ústřední správní úřad podle své působnosti stanoví pro jednotlivé druhy krizových situací doporučené typové postupy, zásady a opatření pro jejich řešení,
- povodňové a havarijní plány zpracované podle zvláštních právních předpisů a další operační plány, které pro konkrétní druh krizové situace na daném území stanoví postupy, zásady, opatření, síly a prostředky pro její řešení, plány jejich nasazení a zabezpečení,
- plán nezbytných dodávek zpracovaný podle zvláštního právního předpisu,
- plán hospodářské mobilizace zpracovaný podle zvláštního právního předpisu,
- plán akceschopnosti zpracovatele krizového plánu, který stanoví postupy a termíny zabezpečení připravenosti k plnění úkolů při krizových situacích a opatření k zajištění vlastní ochrany před následky krizových situací,

- plány spojení, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení a topografické mapy s vyznačenými riziky a řešením ohrožení a ostatní administrativní přílohy.

Krizový plán kraje se zpracovává v písemné a elektronické podobě, přičemž obě podoby krizového plánu jsou si rovnocenné. HZS kraje projedná v Bezpečnostní radě kraje rozsah a postup zpracování krizového plánu a podíl krajského úřadu, HZS kraje a ostatních subjektů na jeho zpracování.

Zpracovatelem rozpracování vybraných úkolů krizového plánu u obce určené HZS kraje, je obecní úřad, (magistrát) obce s rozšířenou působností. Obec s rozšířenou působností, rozpracovává vybrané úkoly krizového plánu kraje na podmínky správního obvodu obce s rozšířenou působností. Tento dokument schvaluje starosta (primátor) určené obce po projednání se starosty dotčených obcí a po posouzení Bezpečnostní radou kraje.

Při tvorbě krizových plánů kraje jsou **analýzou rizik** identifikovány hrozby a zranitelnosti území, které je v působnosti zpracovatele krizového plánu nebo v jeho věcné působnosti, stanovení možných rizik, jejich závažnost, důsledky a dopady na rozsah možných ztrát na životech nebo zdraví obyvatelstva, majetku a na životním prostředí. **Krizovým rizikem** se rozumí konkrétní riziko vyhodnocené na základě analýzy rizik.

Krizové plány kraje se zpracovávají pro nevojenská ohrožení. Těmi se rozumí ohrožení státu, při němž nehrozí bezprostřední vojenské ohrožení cizí mocí, ale různými živelními katastrofami, pohromami (např. záplavami, rozsáhlými požáry), haváriemi, rozsáhlými migračními vlnami a neorganizovanými plenícími tlupami, je vážně narušován život obyvatelstva, chod ekonomiky, dopravy a dalších životně důležitých státních zařízení.

1.4.3.2 Typy krizových situací

Cílem typových plánů je utřídění a standardizace informací o jednotlivých druzích krizových situací a jejich řešení pro účely krizového plánování, vytvoření databází pro informační systém krizového řízení a podkladů pro scénář odezvy orgánů krizového

řízení v České republice. Typový plán je návodem pro zpracování operačních plánů v rámci věcné a územní působnosti zpracovatele.

Bezpečnostní radou státu byly definovány následující typy nevojenských ohrožení - krizových situací:

- Dlouhodobá inverzní situace.
- Povodně velkého rozsahu.
- Jiné živelní pohromy velkého rozsahu, mimo dříve uvedená ohrožení, jako např. rozsáhlé lesní požáry, sněhové kalamity, vichřice, sesuvy půdy, zemětřesení apod.
- Epidemie – hromadné nákazy osob (včetně hygienických a dalších režimů).
- Epifytie – hromadné nákazy polních kultur (včetně hygienických a dalších režimů).
- Epizootie – hromadné nákazy zvířat (včetně hygienických a dalších režimů).
- Radiační havárie.
- Havárie velkého rozsahu způsobená vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky.
- Jiné technické a technologické havárie velkého rozsahu – požáry, exploze, destrukce nadzemních a podzemních částí staveb.
- Narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně.
- Znečištění vody, ovzduší a přírodního prostředí haváriemi velkého rozsahu.
- Narušení finančního a devizového hospodářství státu velkého rozsahu.
- Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu.
- Narušení dodávek elektrické energie, plynu nebo tepelné energie velkého rozsahu.
- Narušení dodávek potravin velkého rozsahu.
- Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu.
- Narušení dodávek léčiv a zdravotnického materiálu velkého rozsahu.

- Narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu.
- Narušení funkčnosti veřejných telekomunikačních vazeb velkého rozsahu.
- Narušení funkčnosti veřejných informačních vazeb velkého rozsahu.
- Migrační vlny velkého rozsahu.
- Hromadné postižení osob mimo epidemií – řešení následků včetně hygienických a dalších režimů.
- Narušení zákonnosti velkého rozsahu.

Jak vyplývá z definovaného seznamu, jsou jednou z potenciálních krizových situací právě „**Migrační vlny velkého rozsahu**“. Tento typ krizové situace je v krizovém plánu Jihočeského kraje začleněn v přílohové části označené „B3 – Typové plány a civilní nouzové plánování“ pod označením TP 21.

Tento typový plán obsahuje:

- popis krizové situace, příčiny vzniku a trvání, předpokládaný scénář vývoje a možnosti jejího výskytu,
- možné dopady krizové situace (na životy a poškození zdraví osob, na zničení a poškození majetku, na životní prostředí, ekonomické dopady, mezinárodní dopady, sociální dopady, na kritickou infrastrukturu, apod.),
- definice podmínek (předpokladů) pro řešení krizové situace a omezení (překážky) pro řešení krizové situace v kontextu s českým právem a mezinárodními dohodami a závazky, včetně vnitrostátních podmínek,
- doporučované postupy, zásady a opatření pro řešení krizové situace ve vztahu:
 - ✓ *k regulaci přílivu uprchlíků prostřednictvím koordinované mezinárodní spolupráce,*
 - ✓ *preventivním opatřením spočívajících v uvedení náhradních ubytovacích objektů do celoroční obyvatelnosti, v dočasném posílení složek a orgánů zajišťujících péči o uprchlíky apod.,*

- ✓ *odpovědnosti konkrétních orgánů krizového řízení (vláda ČR, jednotlivá ministerstva, hejtmani, krajské úřady, obce) za konkrétní činnosti,*
 - ✓ *zásadám monitorování stavu, přenosu informací, vyrozumění o hrozbě vzniku krizové situace a způsobu varování,*
 - ✓ *typové postupy a opatření v době hrozby vzniku krizové situace,*
 - ✓ *typové postupy a opatření realizovaná při vzniku krizové situace,*
 - ✓ *typové postupy a opatření realizovaná při řešení krizové situace,*
 - ✓ *typové postupy a opatření realizovaná v etapě likvidace následků krizové situace,*
 - ✓ *požadavky na mimořádné síly a prostředky a na mimořádné zdroje.*
- podklady pro řešení typového plánu,
 - přílohy,
 - lidské a materiální zdroje ubytovací kapacity,

1.5 Migrace a trestní zákon

Mezi nejzávažnější problémy spojené s migrací, v kontextu s bezpečnostními riziky pro Českou republiku, ale potažmo pro jakýkoliv suverénní stát, patří především kriminalita a organizovaný zločin.

Je nepochybné, že celou řadu deliktů, jichž se cizinci na území České republiky dopustí, nelze kvalifikovat jako trestné činy. Zpravidla se pak řeší jako přestupky či jiné správní delikty, v režimu příslušných právních úprav (např. zákona o přestupcích, zákona o pobytu cizinců na území ČR, živnostenského zákona, daňových zákonů, aj.). V souvislosti s řešením těchto deliktů přichází u cizinců do úvahy represivní opatření v podobě správního vyhoštění, což je ukončení pobytu cizince na našem území z moci úřední. Cizinci je rozhodnutím o správním vyhoštění stanovena doba na vycestování z území a doba, po kterou nemůže na naše území vstoupit. V odůvodněných případech

je možné také stanovit hraniční přechod, přes který cizinec musí z České republiky vycestovat. Těmito delikty jsem se ve své práci zabýval, soustředil jsem se na trestné činy definované trestním zákonem.

1.5.1 Základní vymezení trestného činu a druhy trestů

Dnem 1. ledna 2010 vešel v účinnost zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, kterým byla nahrazena dosavadní platná právní úprava zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění. V rámci nového zákona došlo k rekodifikaci jednotlivých ustanovení trestního zákona, jakož i k zavedení nových skutkových podstat trestných činů a k zavedení nových pojmů a nových forem alternativních trestů.

Trestným činem se podle ustanovení § 13 odst. 1 tr. zákoníku rozumí protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný, a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. Podle odstavce 2. tr. zákoníku je k trestní odpovědnosti za trestný čin třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

V ustanovení § 14 odst. 1 tr. zákoníku jsou trestné činy rozděleny na přečiny a zločiny. **Přečiny** jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Za **zločiny** jsou pokládány všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let.

V ustanovení § 52 odst. 1 tr. zákoníku jsou vymezeny **druhy trestů**, jež může soud za spáchané trestné činy uložit. Jedná se následující druhy trestů:

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,

- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz pobytu,
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,
- k) ztrátu vojenské hodnosti,
- l) **vyhoštění.**

V odstavci 2. se praví, že trestem odnětí svobody se rozumí, nestanoví-li trestní zákon jinak,

- a) nepodmíněný trest odnětí svobody,
- b) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody,
- c) podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.

Odstavec 3 pak uvádí, že zvláštním typem trestu odnětí svobody je výjimečný trest, který je blíže specifikován v ustanovení § 54 tr. zákoníku, jde o tresty v rozmezí 20 – 30 let a v krajním případě, u zvlášť závažných zločinů, doživotí.

Cizincům z řad imigrantů lze uložit, jak vyplývá z ustanovení § 52 odst. 1 písm. l) tr. zákoníku trest vyhoštění. Tento trest je pojednán v ustanovení § 80 tr. zákoníku.

Z ustanovení § 80 odst. 1. vyplývá, že soud může uložit pachateli, který není občanem České republiky, trest vyhoštění z území České republiky, a to jako trest samostatný nebo i vedle jiného trestu, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem; jako samostatný trest může být trest vyhoštění uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

Podle odstavce 2 může soud, s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu, možností nápravy a poměrům pachatele a ke stupni ohrožení bezpeč-

nosti lidí, majetku nebo jiného obecného zájmu, uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou.

Podle odstavce 3 soud trest vyhoštění neuloží, jestliže:

- a) se nepodařilo zjistit státní příslušnost pachatele,
- b) pachateli byl udělen azyl nebo doplňková ochrana podle jiného právního předpisu,
- c) pachatel má na území České republiky povolen trvalý pobyt, má zde pracovní a sociální zázemí a uložení trestu vyhoštění by bylo v rozporu se zájmem na spojování rodin,
- d) hrozí nebezpečí, že pachatel bude ve státě, do kterého by měl být vyhoštěn, pronásledován pro svoji rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, příslušnost k určité sociální skupině, politické nebo náboženské smýšlení, nebo jestliže by vyhoštění vystavilo pachatele mučení či jinému nelidskému nebo ponižujícímu zacházení anebo trestu,
- e) pachatel je občanem Evropské unie nebo jeho rodinným příslušníkem bez ohledu na státní příslušnost a má na území České republiky povolen trvalý pobyt anebo je cizincem s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území České republiky podle jiného právního předpisu, neshledá-li vážné důvody ohrožení bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku,
- f) pachatel je občanem Evropské unie a v posledních 10 letech nepřetržitě pobývá na území České republiky, neshledá-li vážné důvody ohrožení bezpečnosti státu, nebo
- g) pachatelem je dítě, které je občanem Evropské unie, ledaže by vyhoštění bylo v jeho nejlepším zájmu.

1.5.2 Trestná činnost v souvislosti s migrací cizinců

Od poloviny 90. let vidí státní moc nelegální práci cizinců jako stále větší problém. Proto kontinuálně rozvíjí, zdokonaluje a uzpůsobuje své represivní politiky zaměřené na potírání tohoto fenoménu. Pro politiky v této represivní oblasti je charakteristic-

ká stabilita, což je dáno především tím, že zde trvale dominuje diskurs „pořádku a práva“. Legislativní vývoj kopíruje tento trend a dochází k propracování a zpřísnování sankcí, přičemž aktuálně diskutovaným krokem je zavedení trestních sankcí vůči zaměstnavatelům za neoprávněné zaměstnávání cizinců (Baršová, Drbohlav, 2008).

Je-li cizinec zaměstnán nelegálně, dochází sekundárně s vysokou pravděpodobností k porušování celé řady dalších předpisů v oblasti sociální, zdravotní a daňové, které lze postihovat různými druhy sankcí, včetně právě sankcí trestně právních. Zaměstnavatel se například může dopustit trestného činu tím, že neodvádí zákonné platby (pojistné na sociální zabezpečení, úrazové pojištění, zdravotní pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti podle ustanovení § 241 trestního zákoníku). O trestný čin se však jedná pouze, jde-li o neplnění povinnosti plátce ve větším rozsahu.

Poslední legislativní vývoj směřuje k postihu osob, které za účelem vlastního prospěchu, napomáhají k nelegálnímu pobytu cizinců a dále k přímému postihu zaměstnavatelů za zaměstnávání nelegálních přistěhovalců.

Trestný čin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle § 341 tr. zákoníku je součástí přímé implementace evropského práva (tzv. „balíčku proti převaděčství“). Daného trestného činu se dopustí ten, kdo v úmyslu získat neoprávněný majtkový nebo jiný prospěch pomáhá jinému k neoprávněnému pobytu na území republiky. Sankcí je trest odnětí svobody až na jeden rok nebo zákaz činnosti. Přísnější trest odnětí svobody až na tři léta hrozí tomu, kdo tento trestný čin zorganizuje, spáchá jako člen organizované skupiny, opětovně, nebo v úmyslu zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin. Trest dále zpřísnuje získání značného prospěchu (odnětí svobody na šest měsíců až pět let). Dvě léta až osm let nebo propadnutí majetku hrozí pachateli, který získá činem pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Trestný čin neoprávněného zaměstnávání cizinců podle § 342 tr. zákoníku postihuje jak zaměstnávání cizince, tak i zprostředkování zaměstnání cizinci, který se na území České republiky zdržuje neoprávněně anebo nemá platné povolení k zaměstnání. Za tento trestný čin hrozí postih v podobě odnětí svobody až na šest měsíců, propadnutí věci nebo jiné majtkové hodnoty nebo zákazu činnosti. Přísnější trest (odnětí svobody

až na jeden rok) hrozí tomu, kdo spáchal tento trestný čin jako člen organizované skupiny, za úplatu, opětovně, nebo ve větším rozsahu. Přísnější postih hrozí i pachatelům, kteří získali činem značný prospěch nebo dokonce prospěch velkého rozsahu (šest měsíců až tři léta, respektive jeden rok až pět let a případně navíc i propadnutí majetku) (Drbohlav, 2008).

Cizinci (ať již legálně či nelegálně pobývajících na území ČR) se samozřejmě, obdobně jako občané České republiky, dopouštějí celé řady trestních deliktů, podle dlouhodobých zkušeností kriminalistů se jedná zejména o následující:

Z trestných činů proti životu a zdraví:

§ 140 Vražda

§ 141 Zabití

§ 143 Usmrcení z nedbalosti

§ 145 Těžké ublížení na zdraví

§ 146 Ublížení na zdraví

§ 147 Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti

§ 148 Ublížení na zdraví z nedbalosti

Z trestných činů proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství:

§ 171 Omezování osobní svobody

§ 173 Loupež

§ 175 Vydírání

§ 177 Útisk

§ 178 Porušování domovní svobody

Z trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti:

§ 185 Znásilnění

§ 186 Sexuální nátlak

§ 187 Pohlavní zneužití

§ 189 Kuplířství

Z trestných činů proti rodině a dětem:

§ 196 Zanedbání povinné výživy

Z trestných činů proti majetku:

§ 205 Krádež

§ 206 Zpronevěra

§ 207 Neoprávněné užívání cizí věci

§ 208 Neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru

§ 209 Podvod

§ 210 Pojistný podvod

§ 211 Úvěrový podvod

§ 213 Provozování nepoctivých her a sázek

§ 214 Podílnictví

§ 215 Podílnictví z nedbalosti

§ 216 Legalizace výnosů z trestné činnosti

§ 218 Lichva

Z hospodářských trestných činů:

§ 233 Padělání a pozměnění peněz

§ 234 Neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku

§ 235 Udávání padělaných a pozměněných peněz

§ 240 Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

§ 241 Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby

§ 251 Neoprávněné podnikání

§ 252 Neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry

§ 254 Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

§ 268 Porušení práv k ochranné známce a jiným označením

§ 269 Porušení chráněných průmyslových práv

§ 270 Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi

§ 271 Padělání a napodobení díla výtvarného umění

Z trestných činů obecně nebezpečných:

§ 283 Nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy

§ 284 Přechovávání omamné a psychotropní látky a jedu

§ 285 Nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku

Z trestných činů proti životnímu prostředí:

§ 293 Poškození a ohrožení životního prostředí

§ 295 Poškození lesa

§ 298 Neoprávněné nakládání s odpady

§ 299 Neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami

§ 302 Týrání zvířat

§ 304 Pytláctví

Z trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných:

§ 337 Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání

§ 348 Padělání a pozměnění veřejné listiny

§ 358 Výtržnictví

§ 360 Opilství

§ 366 Nadržování

2 CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY

Jak vyplývá z předchozí části této práce, ve které jsem se pokusil nastínit problematiku spojenou s migrací cizinců, s pozitivy i úskalími, jenž s sebou zákonitě přináší, je migrace cizinců fenoménem, který nelze ponechat ze strany odpovědných orgánů bez povšimnutí. A to bez ohledu na to, zda se jedná o migranty, kteří se zdržují na území České republiky legálně či nelegálně. Zejména v současné době, kdy se v ekonomikách většiny zemí projevuje celosvětová hospodářská krize, jde o problematiku zasluhující si (s ohledem na možné dopady na vnitřní bezpečnost České republiky, ekonomiku, sociální sféru i jednání občanů) náležitou pozornost. O tom, že Česká republika si rizika spojená s přílivem vysokého počtu imigrantů uvědomuje, svědčí mimo jiné zejména fakt, že tato oblast byla již v roce 2002 vyhodnocena jako jedna z typů možných nevojenských ohrožení - krizových situací a jako taková byla Bezpečnostní radou státu definována v krizovém plánování do typového plánu „Migrační vlny velkého rozsahu“.

Cílem této práce je:

- 1. zmapovat migraci cizinců jako aspektu ovlivňujícího vnitřní bezpečnost státu (České republiky);*
- 2. zpracovat situační analýzu zvyšujícího se počtu migrantů na území Jihočeského kraje v porovnání s celorepublikovým průměrem za období let 2003 až 2009.*

V praktické části své práce jsem se rozhodl zmapovat vývoj počtu migrantů – cizinců, pobývajících na území České republiky v porovnání s územím Jihočeského kraje, se zohledněním, zda tito cizinci pobývají na daném území legálně či nelegálně. Dále jsem se zaměřil na vývoj podílu kriminality spáchané cizinci na území České republiky v porovnání s Jihočeským krajem, v kontextu s celkově zjištěnou kriminalitou na daném území co by jednoho z rizikových faktorů bezpečnostní situace v ČR. V neposlední řadě je v této části práce nastíněn vývoj ekonomických dopadů spojených s imigranty, pro

ilustraci byla vybrána oblast nákladů na legální migraci – mezinárodní ochranu. Při výzkumu bylo sledováno období let 2003 až 2009.

Pomocí sekundární analýzy dat opatřených od Ministerstva vnitra České republiky a Českého statistického úřadu, týkajících se počtu a státní příslušnosti migrantů – cizinců, a počtu zjištěných trestných činů spáchaných na území České republiky a Jihočeského kraje získat informace, na základě kterých by bylo možno zodpovědět základní hypotézy, které jsem pro svou práci stanovil:

- 1. Počet legálních, ale i nelegálních migrantů má za sledované období vzestupnou tendenci, následkem čehož se zvyšují ekonomické dopady na řešení tohoto fenoménu.*
- 2. Vzrůstající počet migrantů zvyšuje bezpečnostní rizika pro obyvatele České republiky.*

3 METODIKA

Zdrojem pro získání dat potřebných pro zmapování vývoje počtu cizinců (migrantů a uprchlíků) na území České republiky v porovnání s Jihočeským krajem byly statistické údaje evidované Českým statistickým úřadem a dále Ministerstvem vnitra ČR, Odborem azylové a migrační politiky za období od roku 2003 do roku 2009. Cílovou skupinou byli migranti – cizinci, kteří se ve sledovaném období zdržovali na území České republiky legálně či nelegálně. U nelegálně se vyskytujících cizinců se jedná o stavy osob, které byly zjištěny při kontrolní činnosti, zejména útvary Policie ČR. Pro představu o původu migrantů jsem vybral nejpočetnější skupiny podle státní příslušnosti.

Při zjišťování údajů pro ilustraci dalších aktuálních bezpečnostních rizik, především ekonomických dopadů, jsem vycházel z údajů uveřejněných Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR.

Pro zjišťování počtu celkem zjištěných trestných činů a celkem stíhaných a vyšetřovaných osob na území České republiky v porovnání s Jihočeským krajem, obdobně jako pro zjištění podílu cizinců na spáchání trestné činnosti v rámci České republiky v porovnání s Jihočeským krajem, jsem vycházel ze statistických údajů zveřejněných Ministerstvem vnitra ČR, na podkladě výstupů od Policie ČR. Cílovou skupinou byli cizinci, kteří se v rámci srovnávaných území za sledované období dopustili trestné činnosti.

Na základě uskutečněného výzkumu pomocí sekundární analýzy dat budou potvrzeny či vyvráceny základní hypotézy týkající se dané problematiky. Bude možno získat ucelenější přehled o vývoji a tendenci početních stavů cizinců na území České republiky a dále z pohledu zjištěné trestné činnosti a ekonomických nákladů spojených s migrací stanovit, zda vzrůstající počet migrantů představuje bezpečnostní rizika pro Českou republiku. Výzkum proběhl v březnu a dubnu 2010.

4 VÝSLEDKY

4.1 Výsledky k legální a nelegální migraci

Při výzkumu prováděném v rámci hypotézy předpokládající vzestupnou tendenci počtu legálních, ale i nelegálních migrantů s následnými zvyšujícími se ekonomickými dopady na řešení tohoto fenoménu jsem ve vztahu k počtu migrantů - cizinců vycházel ze statistických údajů za období let 2003 až 2009 publikovaných Českým statistickým úřadem a Ministerstvem vnitra České republiky.

Ve vztahu k ekonomickým nákladům spojenými s migrací jsem se zaměřil na úsek mezinárodní ochrany, přičemž jsem vycházel z údajů poskytnutých Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR za období let 2003 až 2009. Pro přehlednost jsem rozdělil výsledky k počtu migrantů a k nákladům na mezinárodní ochranu do následujících podkapitol.

4.1.1 Výsledky výzkumu k počtu migrantů a nákladům na mezinárodní ochranu

Výzkum v oblasti počtu migrantů za sledované období jsem prováděl z několika hledisek. Prvním hlediskem byly počty cizinců s povoleným pobytem, dalším hlediskem bylo množství žadatelů o mezinárodní ochranu a posledním hlediskem byly počty zjištěných nelegálních migrantů.

4.1.1.1 Migranti s povoleným pobytem

Při výzkumu ke zjištění celkového počtu cizinců, kteří mají v ČR povolený pobyt, jsem rozlišoval, zda se jedná o dlouhodobý či trvalý pobyt, dále jsem zohlednil nejčastěji se vyskytující státní příslušnost pobývajících cizinců a v neposlední řadě rovněž účel pobytu.

Tabulka 5 *Přehled cizinců s povoleným pobytem na území ČR v letech 2003 - 2009*
(zdroj: MV ČR)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
cizinci v ČR celkem	240 421	254 294	278 312	321 456	392 087	438 301	433 305
trvalý pobyt celkem	80 844	99 467	110 598	139 185	158 018	172 927	181 161
dlouhodobý pobyt celkem	159 577	154 827	167 714	182 271	234 069	265 374	252 144

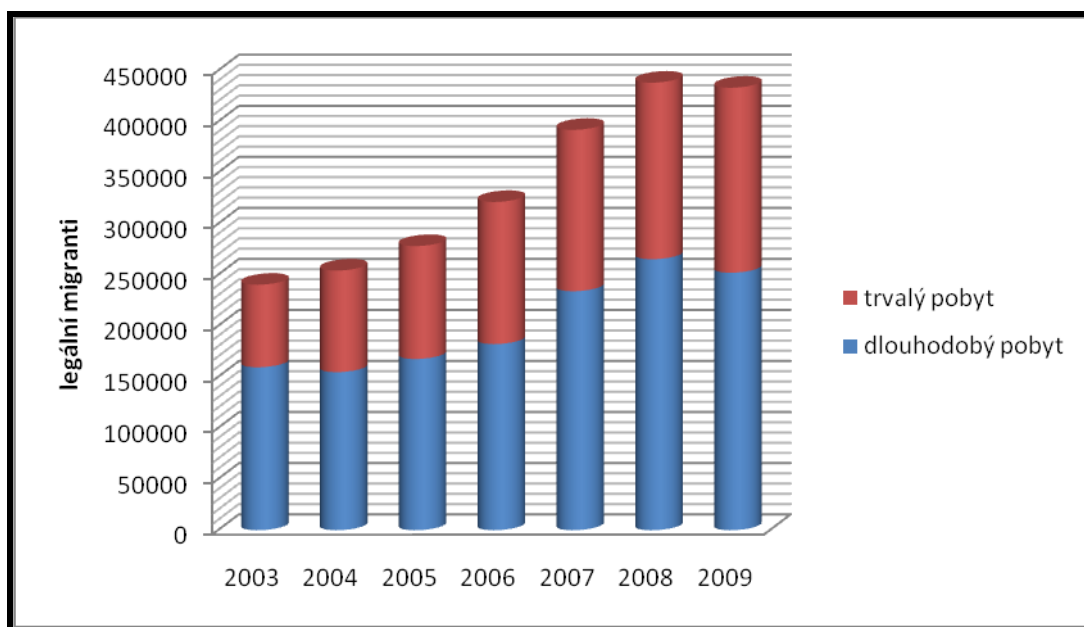
Jak vyplývá z tabulky 5, má počet cizinců s povoleným pobytem na území České republiky vzrůstající tendenci. Oproti roku 2003, kdy na území ČR pobývalo celkem 240 421 cizinců, byl v roce 2009 jejich celkový počet 433 305. Počet cizinců s povoleným pobytem byl od roku 2003 vzestupný až do roku 2008, kdy v ČR pobývalo celkem 438 301 cizinců. V roce 2009 je patrný mírný pokles (o 4 996 osob).

Počet cizinců s trvalým pobytem je od roku 2003 ve srovnání s rokem 2009 více než dvojnásobný (nárůst o 100 317 osob, tedy 124 %).

Rovněž počet cizinců s dlouhodobým pobytem má ve srovnání roku 2003 s rokem 2009 vzestupnou tendenci (nárůst o 92 567 osob, tedy 58 %).

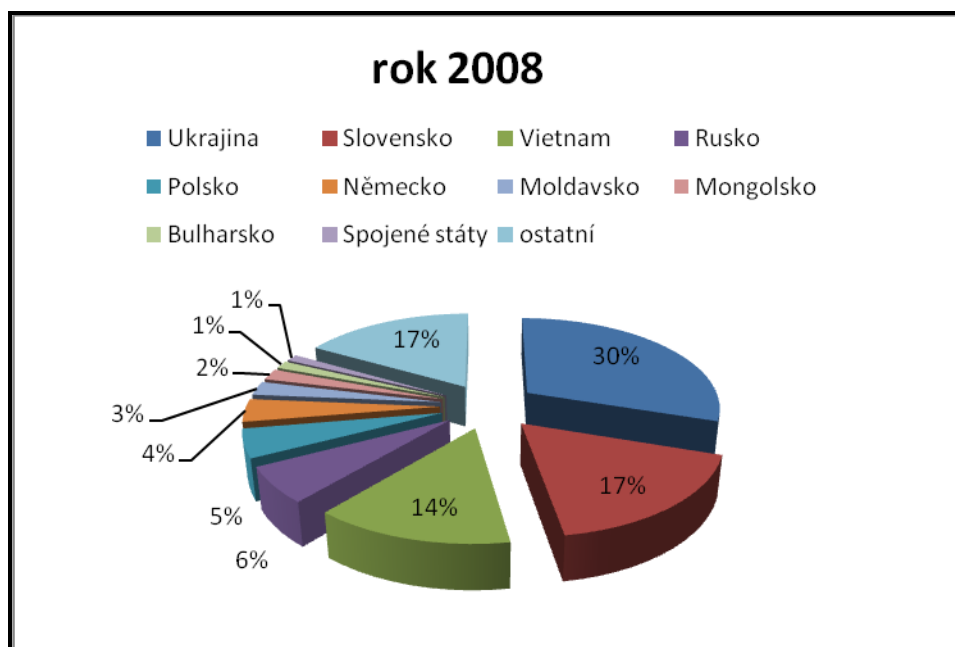
Graf 6 vychází z předchozí tabulky a v prostorovém uspořádání znázorňuje celkový počet cizinců s povoleným pobytem na území ČR s porovnáním poměru trvalého a dlouhodobého pobytu za období let 2003 až 2009.

Graf 6 Zobrazení poměru cizinců s povoleným pobytem podle druhu pobytu na území ČR v letech 2003 - 2009 (zdroj: MV ČR)

Následující grafy 7 a 8 zobrazují rozložení cizinců s povoleným pobytem na území ČR podle státní příslušnosti v letech 2008 a 2009. Pro názornost bylo vybráno deset nejpočetnějších skupin cizinců podle státní příslušnosti, zbývající méně početné skupiny jsou zařazeny do kategorie ostatní, do níž patří mimo jiné občané Rakouska, ale i jednotlivých států Afriky, asijských zemí apod.

Graf 7 Rozložení cizinců s povoleným pobytem podle státní příslušnosti v roce 2008 v ČR (zdroj: MV ČR)

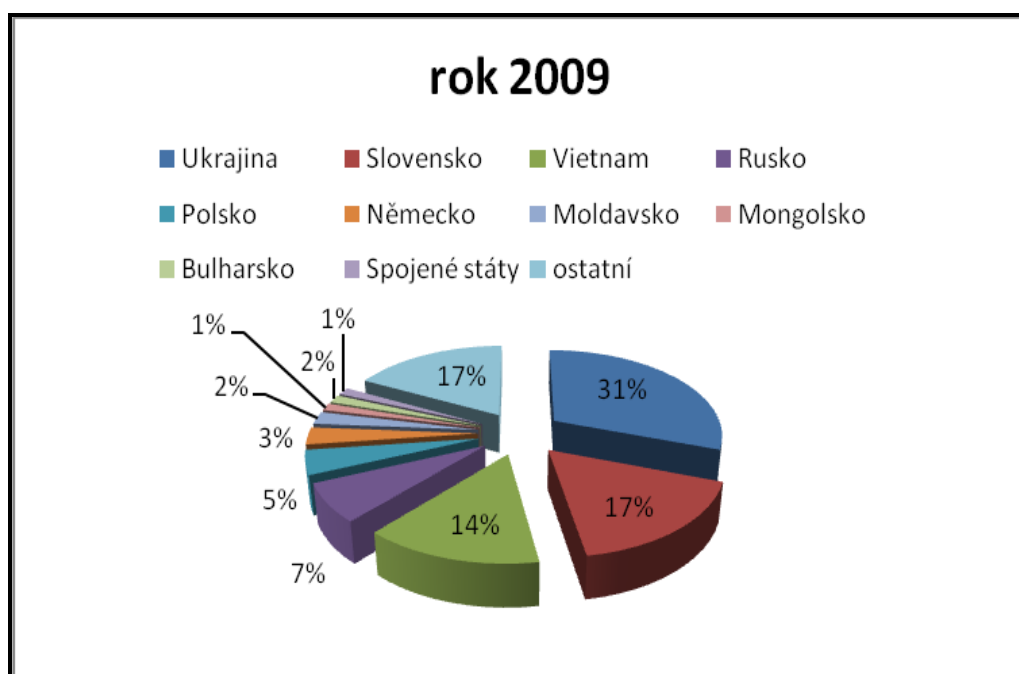

V roce 2008 byli na území ČR nejpočetnější skupinou s povoleným pobytem státní občané Ukrajiny s 30% zastoupením (131 965 osob). Druhou nejpočetnější skupinou byli občané Slovenska se 17% zastoupením (76 034 osob), následováni občany Vietnamu (14 %, 60 258 osob), Ruska (6 %, 27 176 osob), Polska (5 %, 21 710 osob), Německa (4 %, 17 496 osob), Moldavska (3 %, 10 644 osob), Mongolska (2 %, 8 569 osob), Bulharska (1 %, 5 922 osob) a Spojených států amerických (1 %, 5 272 osob). Cizinci se státními občanstvími dalších zemí jsou zastoupeni méně početně, přičemž jejich celkový podíl na souhrnném počtu legálně pobývajících cizinců s povoleným pobytem činil 17 % (73 255 osob).

Z grafu 8 je zřejmé, že v roce 2009 byli na území ČR nejpočetnější skupinou s povoleným pobytem státní občané Ukrajiny s 31% zastoupením (131 977 osob). Druhou nejpočetnější skupinou byli občané Slovenska se 17% zastoupením (73 446 osob), následováni občany Vietnamu (14 %, 61 126 osob), Ruska (7 %, 30 393 osob), Polska

(5 %, 19 273 osob), Německa (3 %, 13 792 osob), Moldavska (2 %, 10 049 osob), Bulharska (2 %, 6 403 osob), Mongolska (1 %, 5 745 osob) a Spojených států amerických (1 %, 5941 osob). Cizinci se státními občanstvími dalších zemí byli zastoupeni méně početně, přičemž jejich celkový podíl na souhrnném počtu legálně pobývajících cizinců s povoleným pobytem činil 17 % (75 160 osob).

Graf 8 Rozložení cizinců s povoleným pobytem podle státní příslušnosti v roce 2009 v ČR (zdroj: MV ČR)

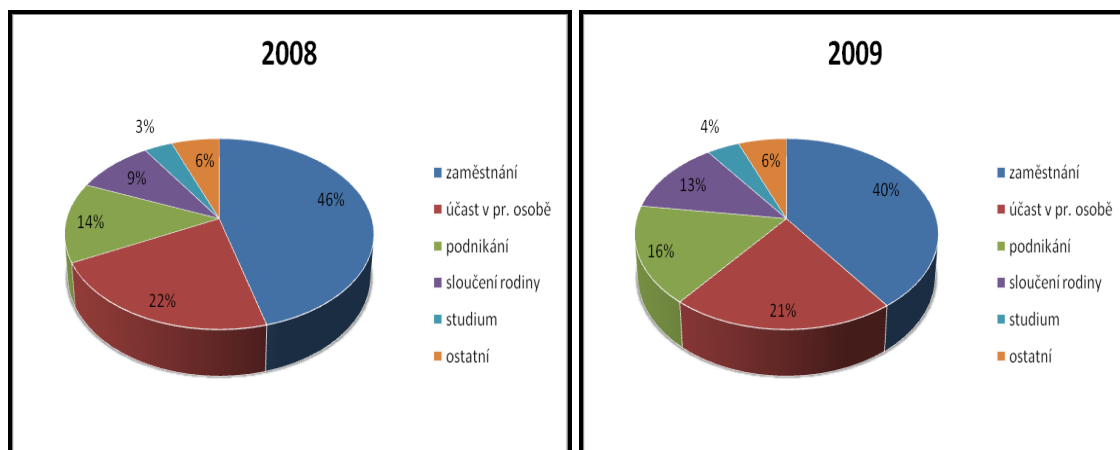
Zajímavým bylo zjištění účelu pro povolení k dlouhodobému pobytu cizinců v České republice za období let 2008 a 2009, které jsem zvolil z důvodu aktuálnosti. Účely pobytu vyplývají z grafu 9 a 10. Je zřejmé, že nejčastějším účelem dlouhodobého pobytu cizinců bylo zaměstnání. V roce 2008 se jednalo o 121 446 osob, což činí, vyjádřeno procentuálně 46 % ze všech dlouhodobých pobytů, naproti tomu v roce 2009 se jednalo o 101 130 osob, tedy 40% podíl dlouhodobě pobývajících cizinců. Je zřejmé, že

v porovnání let 2008 a 2009 došlo ke snížení počtu osob s účelem pobytu zaměstnání o 20 316 osob (což činí minus 6 %).

V pořadí druhým nejpočetnějším účelem pobytu byla účast v právnické osobě – ve funkci výkonných manažerů (statutárních zástupců), kdy v roce 2008 se jednalo celkem o 58 182 osob, a v roce 2009 se počet snížil na celkový počet 51 838 osob. Došlo tedy ke snížení o celkem 6 344 osob (což činí minus 9,2 %).

Opačný vývoj je zjevný u pobytu za účelem podnikání, sloučení rodiny a studia. Počet cizinců s účelem pobytu podnikání se z původních 36 035 v roce 2008 osob zvýšil v roce 2009 na 41 715 osob (plus 5 680 osob, tedy plus 6,3 %). U pobytu za účelem sloučení došlo k nárůstu o 7 042 osob na stav 32 124 osob. Počet cizinců s účelem pobytu studium, se v roce 2009 ustálil na 10 193 osob, což činí nárůst oproti roku 2008 o 1 066 osob.

Grafy 9 a 10 Zobrazení účelu dlouhodobého pobytu cizinců v ČR v roce 2008 a 2009 (zdroj: MV ČR)

Pro porovnání počtu cizinců s povoleným pobytem na území Jihočeského kraje s celorepublikovými stavy byly opatřeny údaje o stavech cizinců s povoleným pobytem na území Jihočeského kraje.

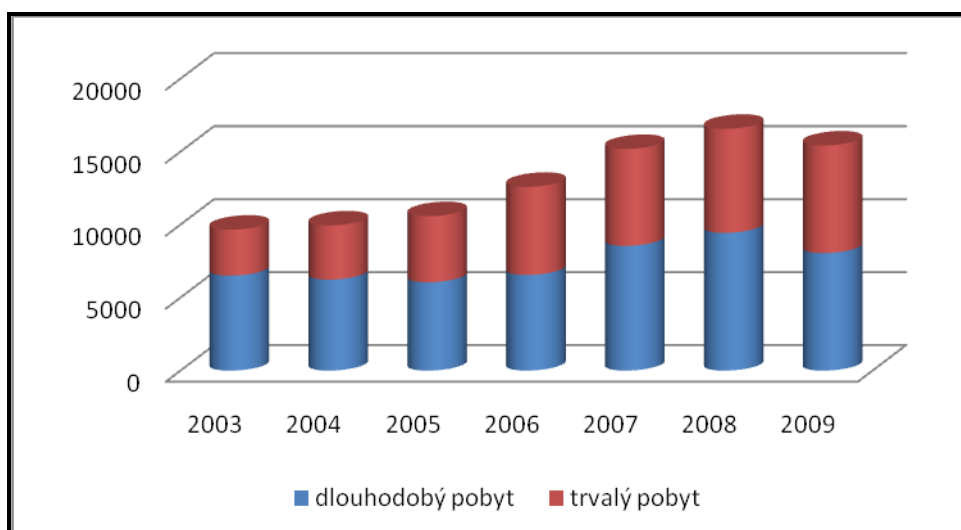
Tabulka 11 zobrazuje vývoj početních stavů cizinců s povoleným pobytem na území Jihočeského kraje s podílem dlouhodobého a trvalého pobytu za období let 2003 až 2009. Je zřejmé, že vývoj celkového počtu cizinců s povoleným pobytem na území Jihočeského kraje má vzrůstající trend. Zcela zřejmý je tento úkaz u počtu cizinců s trvalým pobytem, kde je nárůst zjevný. U cizinců s dlouhodobým pobytem je v roce 2009 zřejmý mírný pokles, kdy z původního stavu v roce 2008 (9 439 osob) činil stav k 31. prosinci 2009 celkový počet 8 049 osob.

Tabulka 11 *Přehled počtu cizinců s povoleným pobytem na území Jihočeského kraje v období 2003 - 2009 (zdroj: MV ČR)*

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
cizinci v JČK celkem	9 660	9 952	10 583	12 596	15 191	16 573	15 429
trvalý pobyt celkem	3 152	3 715	4 526	6 042	6 643	7 134	7 380
dlouhodobý pobyt celkem	6 508	6 237	6 057	6 554	8 548	9 439	8 049

Počty cizinců s povoleným pobytem na území Jihočeského kraje v grafickém uspořádání poměru dlouhodobého a trvalého pobytu znázorňuje graf 12, který vychází z předchozí tabulky.

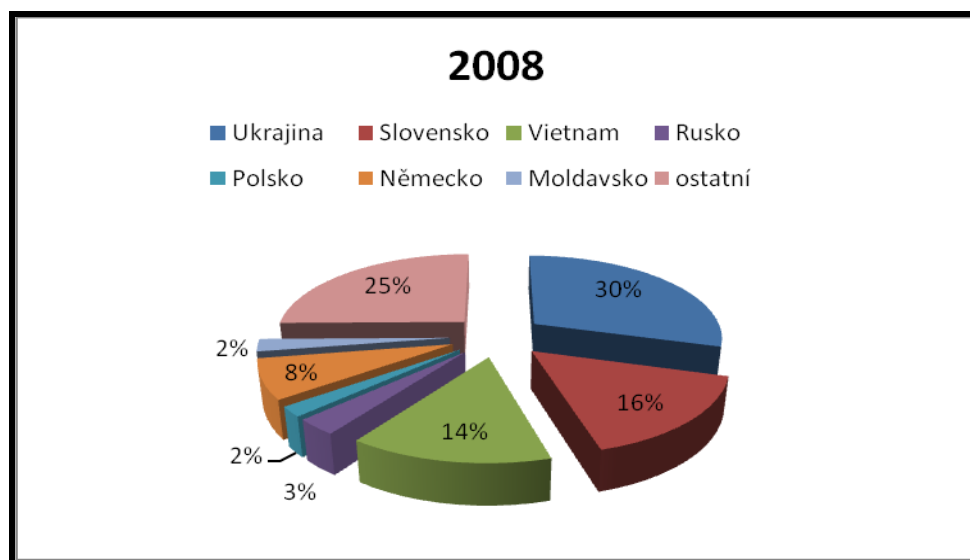
Graf 12 Zobrazení poměru cizinců podle druhu pobytu na území Jihočeského kraje v období 2003 - 2009 (zdroj: MV ČR)

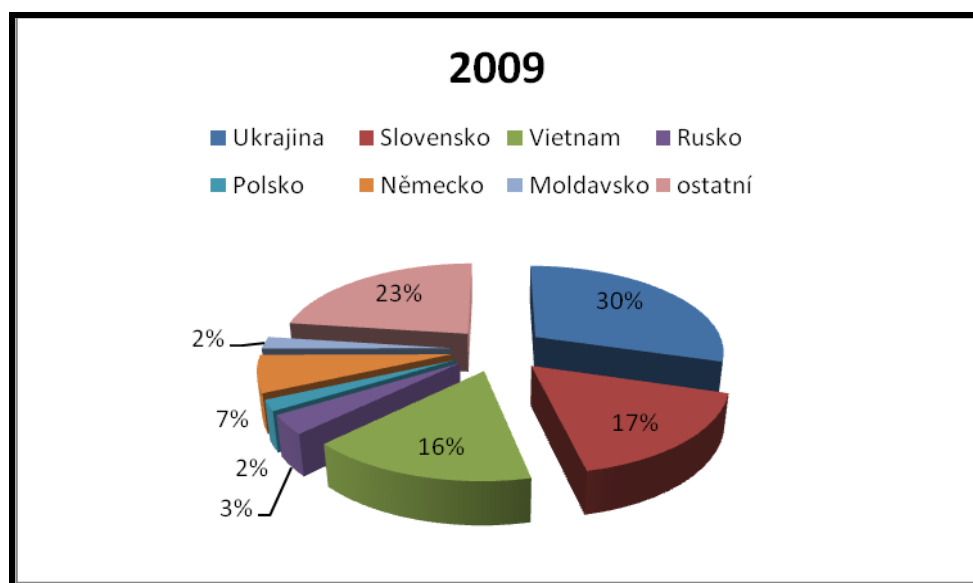
Aktuální procentuální zastoupení státní příslušnosti cizinců s povolenými pobytů znázorňují následující dva výsečové grafy.

Z grafu 13 vyplývá, že v roce 2008 měla na území Jihočeského kraje nejpočetnější zastoupení skupina státních občanů Ukrajiny s 30% zastoupením (4 885 osob). V pořadí druhou nejpočetnější skupinou byli občané Slovenska s 16% zastoupením (2 664 osob), následováni občany Vietnamu (14 %, 2 371 osob), Německa (8 %, 1 258 osob), Ruska (3 %, 504 osob), Moldavska (2 %, 394 osob) Polska (2 %, 321 osob). Cizinci se státními občanstvími dalších zemí byli zastoupeni méně početně, přičemž jejich celkový podíl na souhrnném počtu legálně pobývajících cizinců s povoleným pobytem činil 25 % (4 176 osob).

Graf 13 Rozložení cizinců s povoleným pobytem podle státní příslušnosti v roce 2008 v Jihočeském kraji (zdroj: MV ČR)

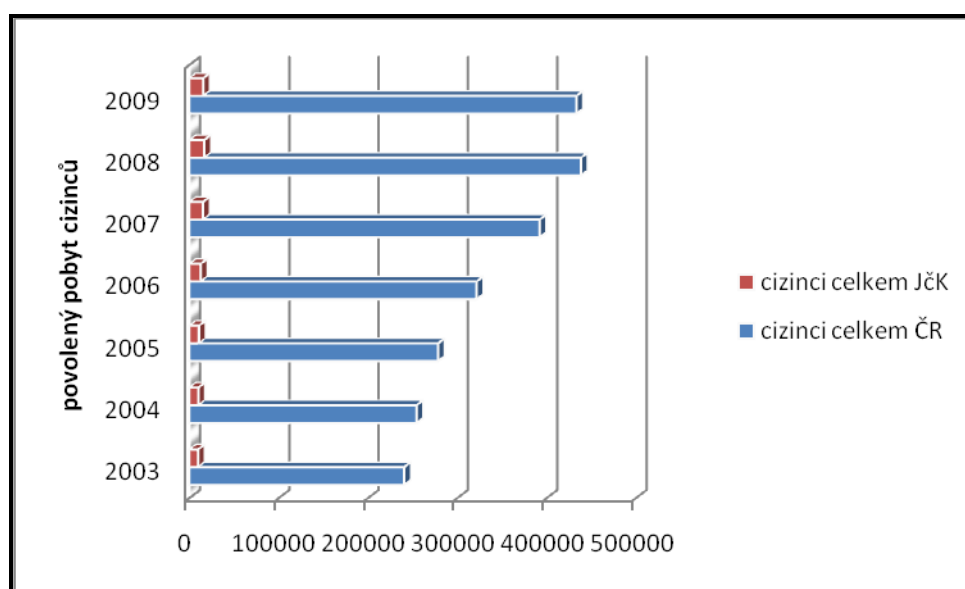
Graf 14 Rozložení cizinců s povoleným pobytem podle státní příslušnosti v roce 2009 v Jihočeském kraji (zdroj: MV ČR)

Graf 14 pak zobrazuje rozložení skupin cizinců podle státní příslušnosti v roce 2009. Nejpočetnější zastoupení v Jihočeském kraji byla tvořena opět státními občany Ukrajiny s 30% zastoupením (4 575 osob). V pořadí druhou nejpočetnější skupinou byli zjištěni občané Slovenska se 17% zastoupením (2 610 osob), následováni občany Vietnamu (16 %, 2 483 osob), Německa (7 %, 1 045 osob), Ruska (3 %, 537 osob), Moldavska (2 %, 346 osob) a Polska (2 %, 307 osob). Cizinci se státními občanstvími dalších zemí byli zastoupeni méně početně, přičemž jejich celkový podíl na souhrnném počtu legálně pobývajících cizinců s povoleným pobytem činil 25 % (3 526 osob).

Následující graf 15 znázorňuje porovnání celkových počtů cizinců s povoleným pobytem na území ČR s celkovým počtem cizinců žijících na území Jihočeského kraje.

Graf 15 Porovnání celkového počtu cizinců s platným pobytem v ČR s Jihočeským krajem v období 2003 - 2009 (zdroj: MV ČR)

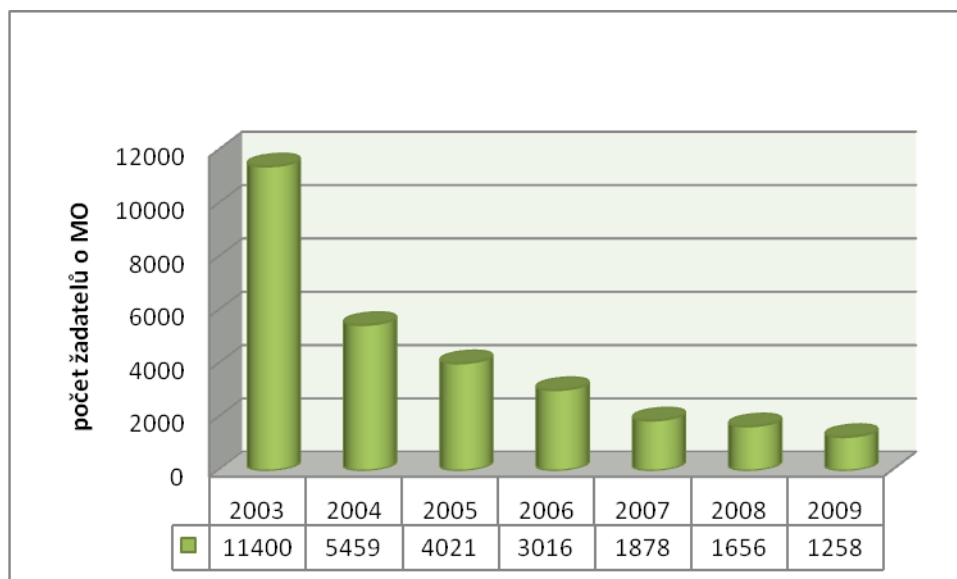
Podíl cizinců žijících s povoleným pobytem na území Jihočeského kraje činil v období od roku 2003 do roku 2008 celkem 4 % v porovnání s celorepublikovými stavů. V roce 2009 tento poměr klesl na 3 % celorepublikových stavů.

4.1.1.2 Migranti žádající o mezinárodní ochranu

Další skupinou z řad migrantů jsou cizinci, kteří na území ČR požádali o mezinárodní ochranu. Tito jsou umístěni v jednotlivých zařízeních pro azylanty a uprchlíky spravovaných Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR.

Graf 16 zobrazuje vývoj počtu osob, které za jednotlivá období let 2003 až 2009 požádali v České republice o mezinárodní ochranu, bez dalšího rozlišení, zda se jednalo o azyl, doplňkovou ochranu či dočasnou ochranu.

Graf 16 Vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR za období 2003 - 2009 (zdroj: ČSÚ)

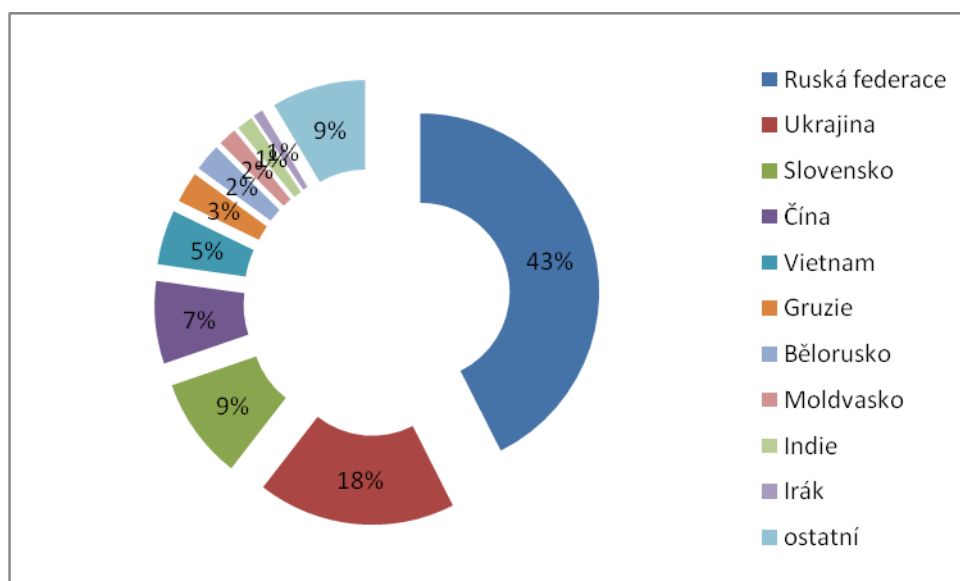
Z číselných údajů obsažených v grafu 16, jakož i z grafického zobrazení numerických dat je zřejmé, že vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice má zcela zjevně sestupnou tendenci. Je zřejmé, že oproti roku 2003, kdy o jednotlivé formy mezinárodní ochrany požádalo v České republice celkem 11 400 osob, se počet žadatelů v roce 2004 snížil o více než polovinu (na 5 459 osob) a poté se počet žadatelů postupně snižoval, až se v roce 2009 dostal na celkové číslo 1 258 osob.

Následující grafy 17 a 18 zobrazují nejčastěji zastoupené státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice. Pro srovnání vývoje na poli žadatelů o mezinárodní ochranu byly vybrány roky 2003 a 2009.

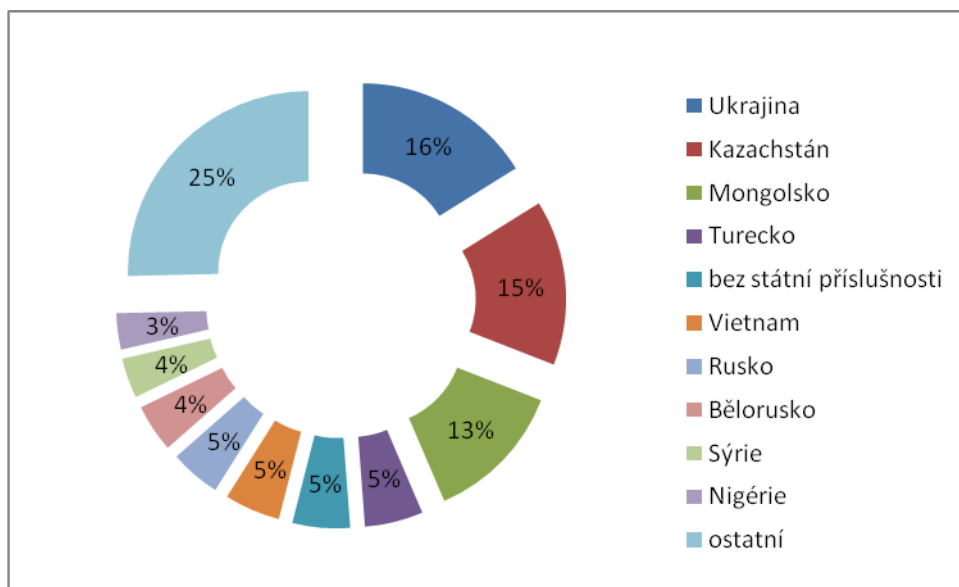
Je zřejmé, že státní příslušnosti nejčastějších žadatelů o mezinárodní ochranu se mění v závislosti na vývoj vnitropolitického dění v zemích odkud žadatelé pocházejí.

V roce 2003 pocházelo z celkového počtu 11 400 žadatelů celkem 43 % z Ruské federace, 18 % z Ukrajiny, 9 % ze Slovenska, 7 % z Číny, 5 % z Vietnamu, 3 % z Gruzie, 2 % z Běloruska a z Moldavska a po 1 % z Indie a Iráku. Zbývající státní příslušnosti žadatelů činil podíl 9 %.

Graf 17 Podíl státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2003 (zdroj: MV ČR)

Graf 18 Podíl státní příslušnosti u žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2009 (zdroj: MV ČR)

Rok 2009 je charakterizován určitými změnami v rozložení státních příslušností žadatelů. Celkový počet žádostí 1 258 je tvořen z 16 % občany Ukrajiny, jako nejsilnější skupiny. Zastoupení ostatních státních příslušností žadatelů je procentuálně vyjádřeno následovně: 15 % Kazachstán, 13 % Mongolsko, 5% zastoupení je u občanů Turecka, Vietnamu a Ruska. Osoby bez státní příslušnosti představují podíl 5 %. Občané Běloruska a Sýrie představují podíl 4 % a Nigerijci 3 %. Zbývající státní příslušnosti činí podíl 25 %.

Pro úplnost byly zjištěny celkové počty osob, kterým byl poskytnut azyl za období let 2003 až 2009, který činil celkový počet 1 192 osob. K datu 31. prosinci 2009 mělo aktuálně platný azyl uděleno 2 097 osob.

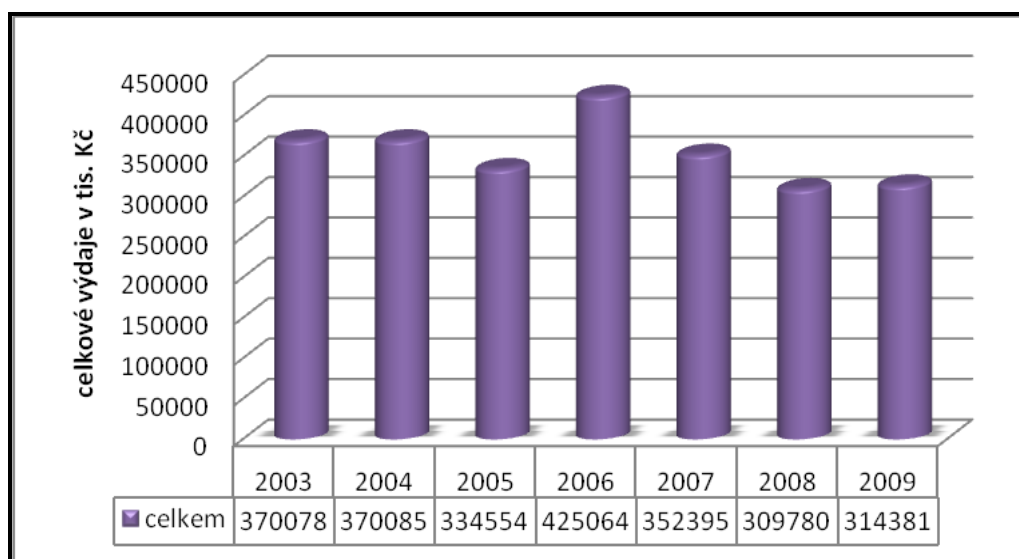
Doplňková ochrana byla v období od září 2006 do 31. prosince 2009 poskytnuta celkem v 388 případech (před tímto datem poskytována nebyla). K datu 31. prosince 2009 mělo aktuálně platnou doplňkovou ochranu poskytnuto 226 osob.

Dublinské případy byly, v období od května 2005 do 31. prosince 2009, řešeny celkem u 5 932 osob.

Oblast financování nákladů České republiky spojených s migrací je poměrně složitou o obsáhlou problematikou. Na financování těchto nákladů se podílí v rámci jednotlivých rozpočtových kapitol jak samotný stát - Česká republika, tak je tato oblast spolufinancována z jednotlivých programů Evropské unie a v neposlední řadě jsou finanční prostředky na tuto problematiku hrazeny z rozpočtů neziskových a humanitárních organizací, které se zabývají migrací cizinců v rámci jednotlivých projektů a programů, které realizují.

Pro základní představu o nákladech spojených s migrací jsem opatřil údaje o výdajích spojených s poskytováním mezinárodní ochrany Českou republikou prostřednictvím Správy uprchlických zařízení MV ČR. Z grafu 19 jsou patrné objemy finančních prostředků vynaložených v souvislosti s provozem a údržbou jednotlivých azylových a uprchlických zařízení působících ve sledovaném období na území ČR.

Graf 19 Vývoj celkových nákladů na provoz uprchlických zařízení za období 2003 – 2009 (zdroj: SUZ)

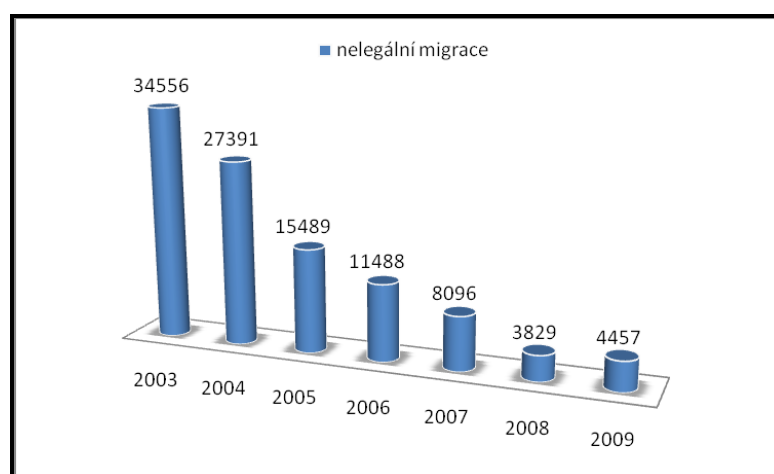

Jedná se o celkové výdaje spojené s provozem daných zařízení, které jsou z části financovány Českou republikou z rozpočtu Ministerstva vnitra a z části jsou spolufinancovány z Evropského uprchlického fondu. Z grafického vyjádření i z numerických údajů je zřejmé, že výdaje jsou poměrně vyrovnané. Nejsou ovšem natolik rapidně klesající, jak by se logicky nabízelo při pohledu na předchozí graf 16 o počtu žádostí o mezinárodní ochranu, jejichž počet má sestupnou tendenci.

4.1.1.3 Cizinci zjištění při nelegální migraci

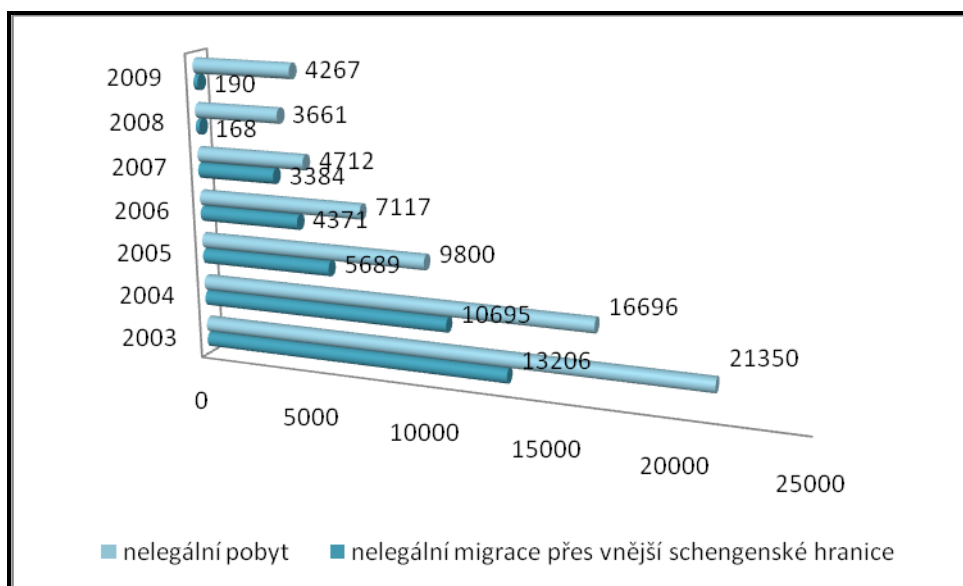
Nezanedbatelnou část cizinců pobývajících na území České republiky tvoří osoby, které v této práci řadíme do kategorie nelegálních migrantů. Celkový počet zjištěných nelegálních migrantů zobrazuje graf 20. Je zřejmé, že stav zjištěných migrantů má v porovnání let 2003 až 2009 sestupnou tendenci. Oproti stavu v roce 2003, kdy bylo při nelegální migraci zjištěno celkem 34 556 osob, bylo v roce 2009 zjištěno celkem 4 457 osob. Zcela sestupná tendence je zřejmá od roku 2003 do roku 2008 (kdy bylo zjištěno celkem 3 829 osob). Ve srovnání roku 2008 s rokem 2009 je zřetelný nárůst počtu zjištěných nelegálních migrantů o celkový počet 628 osob (8,6 %).

Graf 20 Celkový počet nelegálních migrantů na území ČR v letech 2003 – 2009 (zdroj: MV ČR)

Následné grafické zobrazení (graf 21) představuje u zjištěných nelegálních migrantů podíl cizinců - migrantů se zjištěným nelegálním pobytem (neoprávněně pobývajících) a cizinců zjištěných při nelegální migraci přes vnější Schengenské hranice.

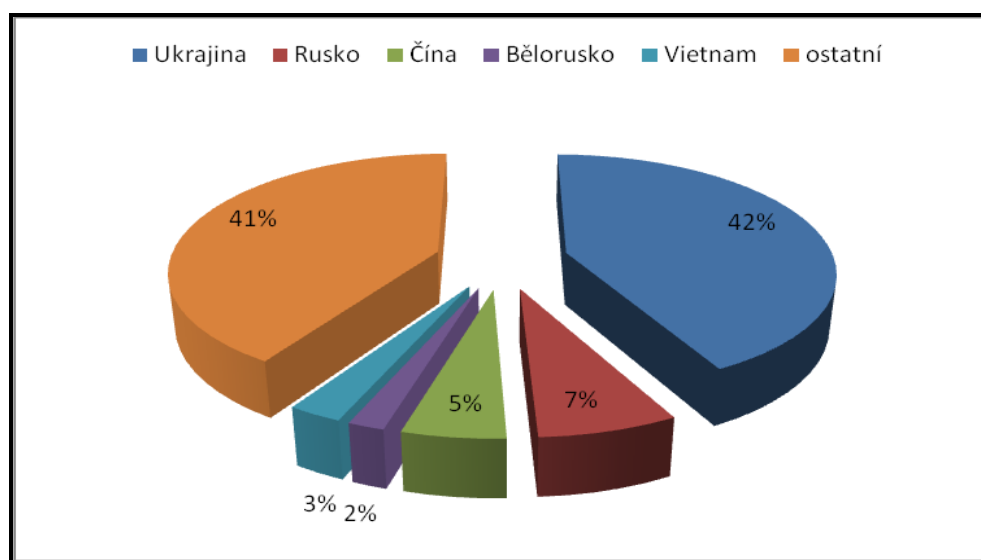
Graf 21 Porovnání podílu nelegálního pobytu a nelegální migrace přes vnější hranice Schengenské hranice s celkovým počtem zjištěné nelegální migrace na území ČR v letech 2003 – 2009 (zdroj: MV ČR)

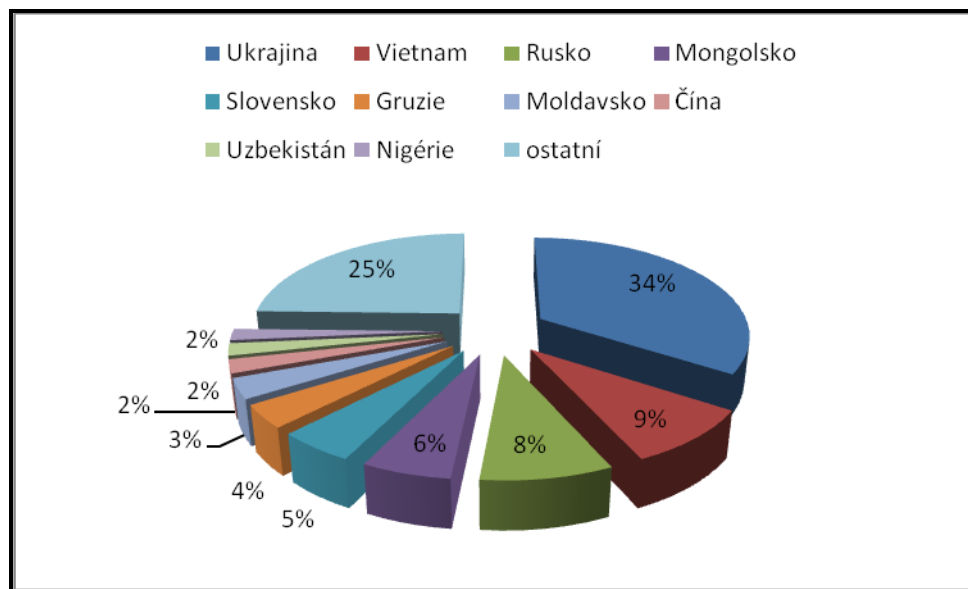
Ačkoliv množství zjištěných nelegálních migrantů v celkovém počtu od roku 2003 do roku 2008 klesá, zvyšuje se poměr cizinců s nelegálním pobytem na území ČR oproti nelegálně migrujícím osobám přes hranice. Je to dáno především vstupem do Schengenského prostoru (v roce 2007), kde je výskyt osob překračujících státní hranice enormně nižší. Porovnáním jednotlivých kategorií je zřejmé, jaký procentuální podíl zjištěné nelegální migrace přes hranice v porovnání s celkovým počtem zjištěných nelegálních migrantů představuje. Oproti roku 2003, kdy tento podíl činil z celkového počtu 38,6 %, činil v roce 2009 pouhá 4 %.

Zajímavým je v této souvislosti rovněž vývoj státních občanství nelegálních migrantů v ČR. Graf 22 zobrazuje zastoupení jednotlivých státních občanství zjištěných nelegálních migrantů (obou sledovaných skupin) v roce 2003. Je zcela zřejmé, že zcela dominantní postavení zaujímali občané Ukrajiny se 42% zastoupením, následováni s počty o několik řádů níže občany Ruska (7 %), Číny (5 %), Vietnamu (3 %) a Běloruska (2 %).

Graf 22 Znárodnění nejpočetnějších státních příslušností nelegálních migrantů v roce 2003 na území ČR (zdroj: MV ČR)

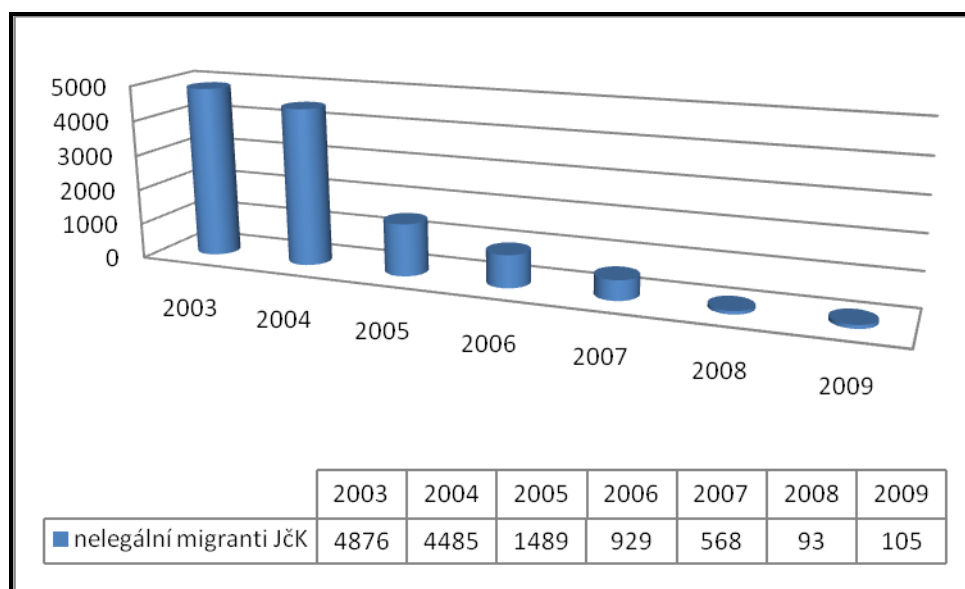
Graf 23 Znárodnění nejpočetnějších státních příslušností nelegálních migrantů v roce 2009 na území ČR (zdroj: MV ČR)

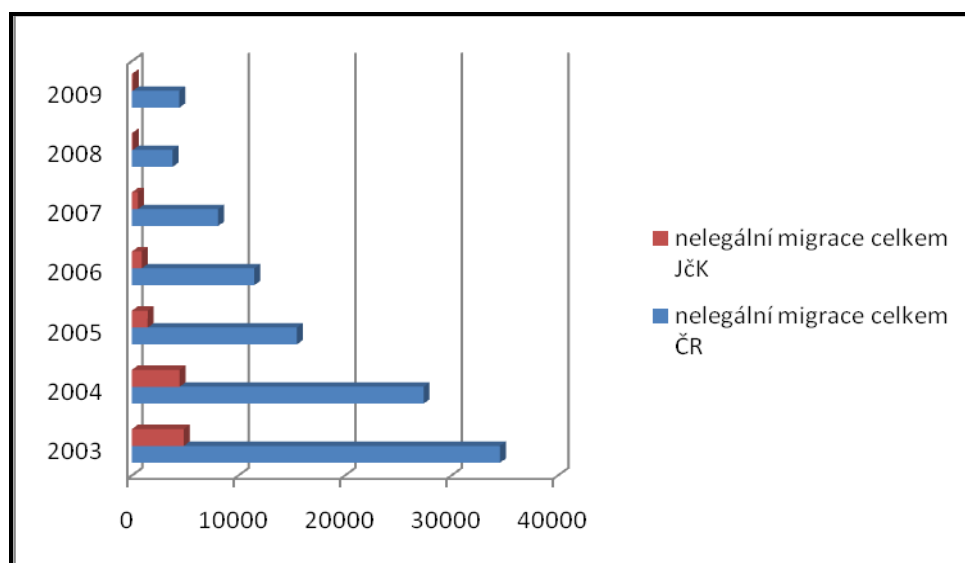
Situační v této oblasti na území ČR v roce 2009 vyjadřuje graf 23, z něhož vyplývá, že na prvním místě v oblasti nelegální migrace jsou opět občané Ukrajiny s 34 %. Ostatní pořadí v četnosti sledovaného jevu je částečně odlišné od roku 2003, když na druhém místě jsou následováni občany Vietnamu (9 %) a dále občany Ruska (8 %), Mongolska (6 %), Slovenska (5 %) a dalších zemí.

Početní údaje uvedené a graficky zobrazené v grafu 24 představují celkové počty zjištěných nelegálních migrantů v teritoriu Jihočeského kraje. Obdobně jako u celorepublikových stavů má výskyt zjištěných nelegálních migrantů snižující se tendenci od roku 2003 do roku 2008. V roce 2009, v porovnání s rokem 2008, došlo k mírnému nárůstu (z 93 na 105 osob).

Graf 24 Celkový počet nelegálních migrantů na území Jihočeského kraje v letech 2003 – 2009 (zdroj: MV ČR)

Graf 25 Porovnání celkových počtů zjištěných nelegálních migrantů v ČR s Jihočeským krajem za období 2003 – 2009 (zdroj: MV ČR)

Podíl cizinců zjištěných při nelegální migraci na území Jihočeského kraje ve sledovaném období v podstatě kopíruje zjištěné počty v rámci celé České republiky, když je zřejmé, že do roku 2008 docházelo k sestupné tendenci výskytu nelegálních migrantů a v roce 2009 se počet této sledované skupiny osob zvedl. Procentuálním porovnáním podílu nelegálních migrantů na území Jihočeského kraje s celorepublikovými stavy docházíme ke zjištění, že tento podíl v roce 2003 činil 14 %, v následujícím roce 2004 činil 16 % a v roce 2005 to bylo 10 %. Rok 2006 představoval snížení podílu na 2 %, obdobně jako roky 2008 a 2009. V roce 2007 tento podíl činil 7 %.

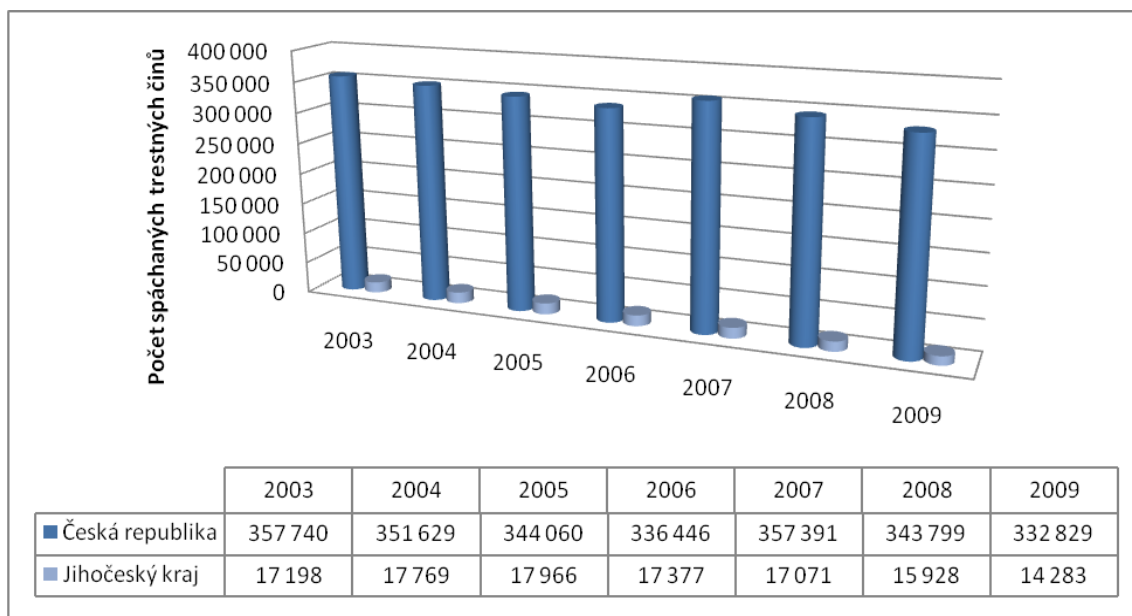
4.2 Výsledky ke kriminalitě spáchané cizinci

Pro lepší přehlednost jsem výsledky výzkumu k druhé hypotéze předpokládající, že vzrůstající počet migrantů zvyšuje bezpečnostní rizika pro obyvatele České republiky, rovněž rozdělil do podkapitol. Při výzkumu prováděném v rámci této hypotézy jsem ve vztahu k bezpečnostním rizikům vycházel ze statistických údajů za období let 2003 až 2009 uveřejněných Ministerstvem vnitra České republiky.

4.2.1 Výsledky výzkumu k zjištěné kriminalitě

Za prvotní výstup ve vztahu k trestné činnosti, coby bezpečnostního rizika spojeného s migrací, jsem opatřil data k celkem zjištěným trestným činům, jež byly spáchány na území České republiky, tato data jsem porovnal s výstupy o zjištěné trestné činnosti spáchané na území Jihočeského kraje. Porovnání celkových početních stavů zjištěných trestných činů za období od roku 2003 do roku 2009 vyplývá z grafu 26.

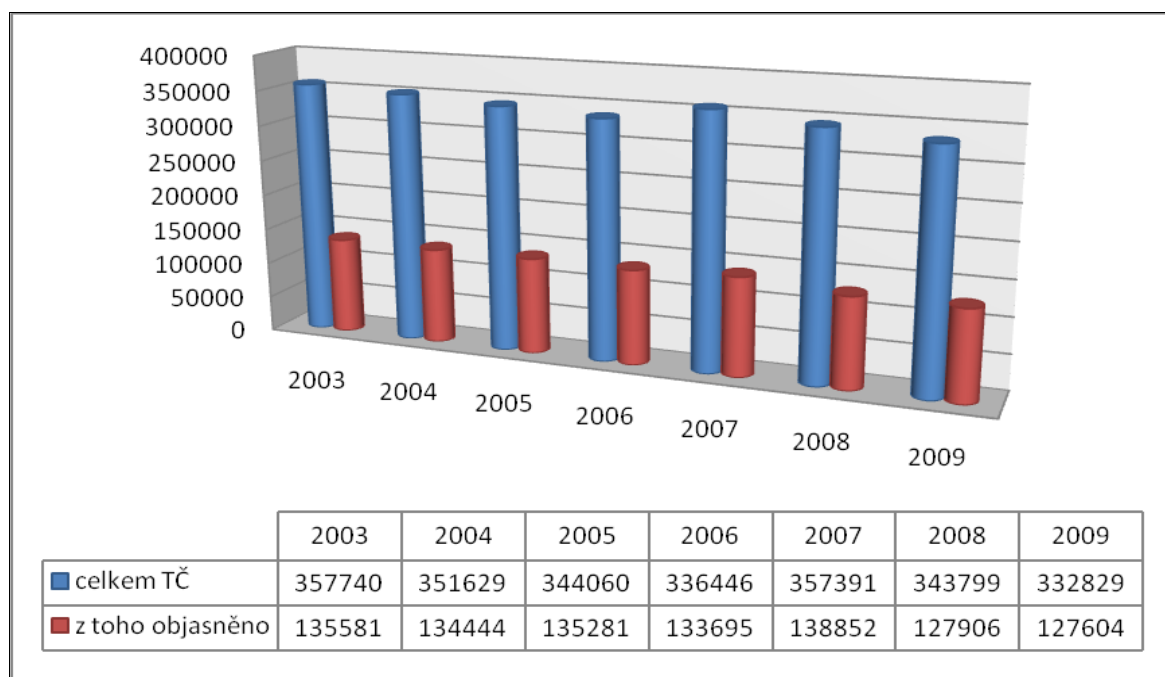
Graf 26 Zobrazení zjištěných trestných činů v ČR ve srovnání s Jihočeským krajem v letech 2003 – 2009 (zdroj: MV ČR)

Je zřejmé, že v celorepublikovém pohledu nedochází k zásadním výkyvům v množství zjištěných trestných činů za sledované období. Lze konstatovat, že v porovnávaném období má od roku 2003 do roku 2006 snižující se charakter. V roce 2004 se počet deliktů zvýšil a od té doby má opět klesající tendenci. Naproti tomu počet zjištěných trestných činů na území Jihočeského kraje má od roku 2003 do roku 2009 snižující se tendenci. Procentuální podíl trestné činnosti spáchané v Jihočeském kraji v porovnání s ČR činil v roce 2003 celkem 4 %, v letech 2004 až 2007 po 5 % a v letech 2008 a 2009 opětovně 4 %.

Dalším kritériem byl fakt, že podíl trestné činnosti spáchané cizinci lze zjistit pouze z celkového počtu objasněných trestných činů. Z tohoto důvodu jsem provedl porovnání zjištěných trestných činů v České republice za období od roku 2003 do roku 2009, s poměrem objasněných deliktů, (tedy případy, kdy byl zjištěn pachatel).

Graf 27 Zobrazení zjištěných trestných činů v ČR s podílem objasněných v letech 2003 - 2009 (zdroj: MV ČR)

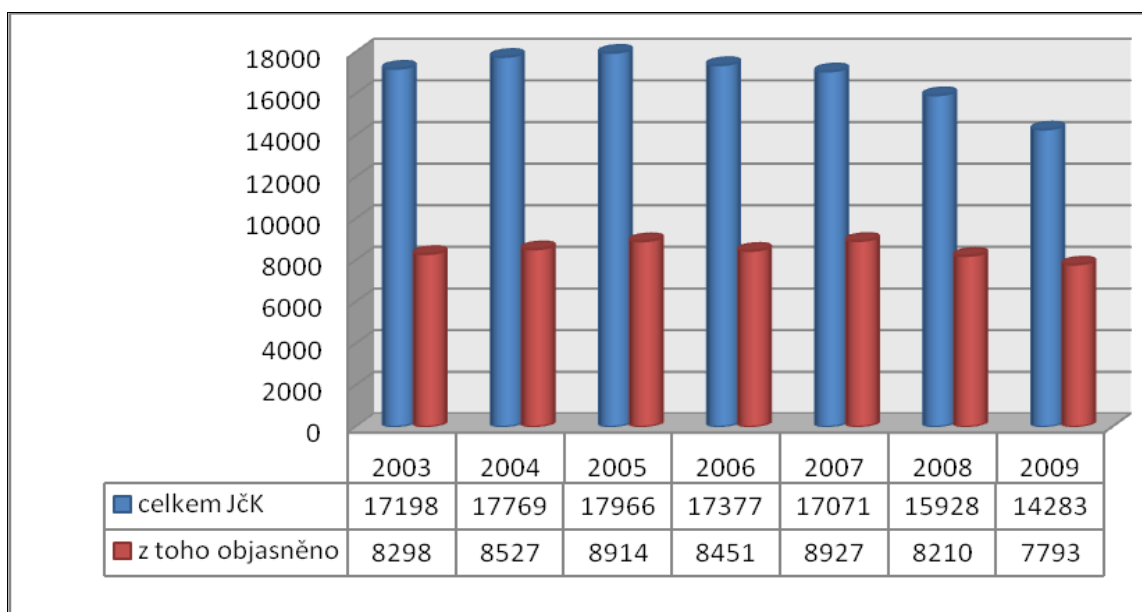

Graf 27 s numerickými údaji zobrazuje celkový podíl zjištěných trestných činů v České republice a podíl skutečně objasněných trestných činů. Lze konstatovat, že poměr objasněných trestných činů má mírně klesající tendenci, což kopíruje celkový počet zjištěných trestných činů, jejichž počet má rovněž sestupnou tendenci. Procentuální vyjádření poměru objasněnosti zjištěných trestných činů je v roce 2003 s údajem 37,9 %, poté má objasněnost mírně vzestupnou tendenci až do roku 2007 (38,9 %). Rok 2008 představuje objasněnost 37,2 % a v roce 2009 činil poměr objasněných trestných činů na celkovém nápadu celkem 38,3 %.

Za shodné období byly porovnány obdobné parametry v Jihočeském kraji. Z grafu 28 a dat uvedených v přílohové tabulce je zřejmá sestupná tendence zjištěného nápadu trestné činnosti, a s tím rovněž objasněnosti (což je mimo jiné způsobeno orga-

nizačními změnami v rámci uspořádání územní působnosti – převedením okresu Pelhřimov pod kraj Vysočina).

Graf 28 Zobrazení zjištěných trestných činů v Jihočeském kraji s podílem objasněných v letech 2003 – 2009 (zdroj: MV ČR)

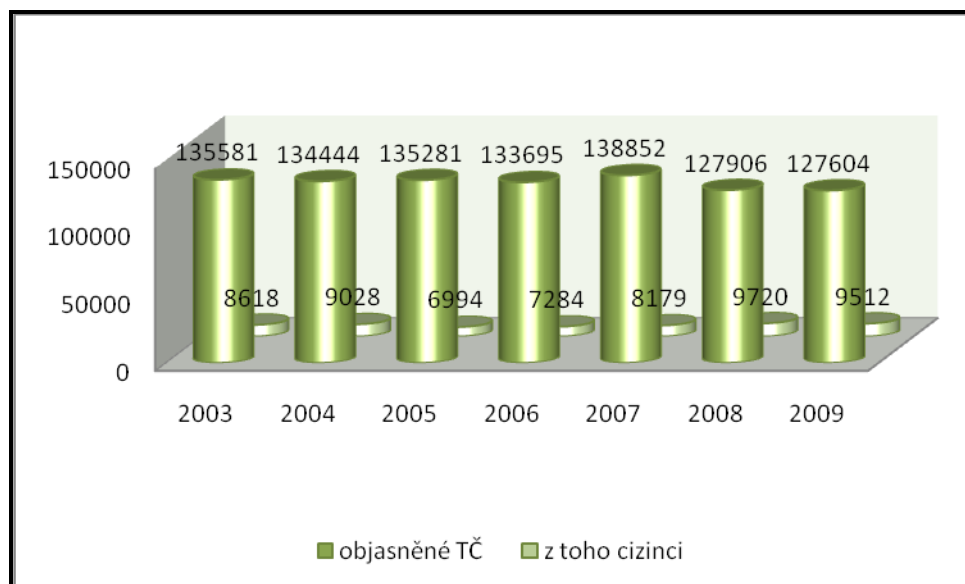

Poměr objasněnosti trestné činnosti zjištěné v Jihočeském kraji vyjádřený v procentech činil v roce 2003 celkem 48,2 %, rok 2004 představuje 47,9 % a v roce 2005 činila objasněnost 49,6 %. Za rok 2006 činila 48,6 % a v roce 2007 byl nárůst objasněnosti na 52,3 %. Z roku 2008 (51,5 %) došlo ke zvýšení počtu objasněných trestných činů v roce 2009 na celkové číslo 54,6 %. V porovnání s celorepublikovým průměrem je zřejmý více než desetiprocentní náskok Jihočeského kraje v procentuálním vyjádření objasněnosti zjištěných trestných činů za sledované období.

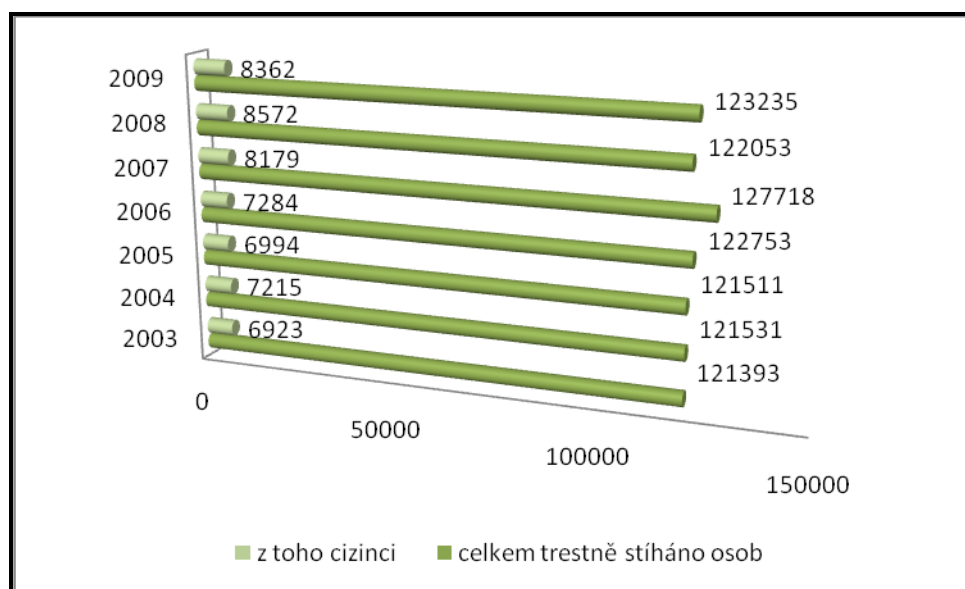
4.2.2 Výsledky výzkumu k podílu cizinců na kriminalitě

Porovnání celkem objasněných trestných činů na území České republiky a podílu trestných činů, které byly prokazatelně spáchány cizinci, v období od roku 2003 do roku 2009, zobrazuje graf 29. Z tohoto grafu je zřejmé, že podíl skutků spáchaných cizinci má od roku 2003 (8 618 skutků) mírně vzestupnou tendenci, když v roce 2009 se jednalo o 9 512 deliktů.

Graf 29 Porovnání celkového počtu objasněných trestných činů se skutky spáchanými cizinci za období 2003 - 2009 v ČR (zdroj: MV ČR)

Graf 30 Porovnání celkového počtu stíhaných osob v ČR s podílem stíhaných cizinců za období 2003 - 2009 (zdroj: MV ČR)

Graf 30 zobrazuje celkové počty trestně stíhaných osob (kterým bylo sděleno obvinění z trestného činu) za období let 2003 až 2009, v porovnání s celkovými počty stíhaných cizinců za stejné období. Procentuálně vyjádřený poměr cizinců ve vztahu k celkem stíhaným osobám vyplývá z následující tabulky 30.

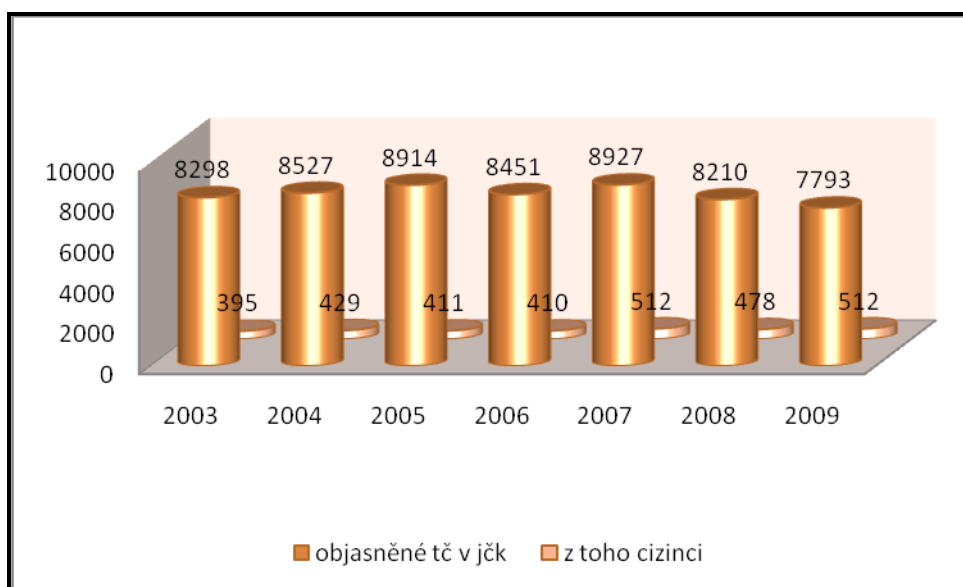
Tabulka 31 Procentuální vyjádření podílu stíhaných cizinců na celkovém počtu stíhaných osob v ČR za období 2003 - 2009 (zdroj: MV ČR)

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
podíl cizinců	5,70%	5,94%	5,75%	5,93%	6,40%	7,02%	6,78%

Porovnáním těchto dvou sledovaných veličin, znázorněným v tabulce 31 docházíme k závěru, že podíl cizinců na počtu trestně stíhaných osob má vzestupnou tendenci, když v roce 2003 činil tento podíl 5,7 %, v roce 2006 to bylo 5,93 % a konečně 6,78 % v roce 2009.

Ze srovnání podílu cizinců na celkově objasněných trestných činech na území Jihočeského kraje (graf 32) je zřejmé, že tyto počty v podstatě kopírují celorepublikové výsledky. Vzestupná tendence je zřejmá již z porovnání roku 2003 (kdy se jednalo o 395 objasněných trestných činů spáchaných cizinci oproti celkovému počtu 8 298 trestných činů) s rokem 2009, kdy z celkového počtu objasněných trestných činů (7 793 skutků) jich bylo celkem 512 prokazatelně spácháno cizinci.

Graf 32 Porovnání celkového počtu objasněných trestných činů se skutky spáchanými cizinci za období 2003 - 2009 v Jihočeském kraji (zdroj: MV ČR)

Procentuální vyjádření podílu cizinců na celkově objasněných trestných činech v regionu Jihočeského kraje za období let 2003 až 2009 je obsaženo v tabulce 33. Z této tabulky je zřejmým zjištěním, že podíl cizinců na objasněných trestných činech, tedy na

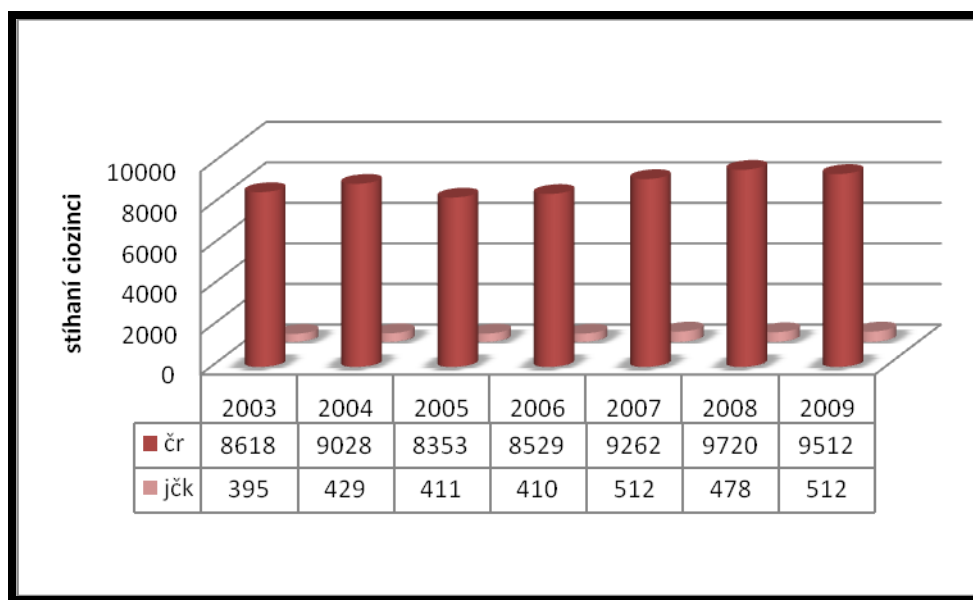
spáchané trestné činnosti celkem, má vzestupnou tendenci. V roce 2003 činil tento podíl 4,76 % a v roce 2009 to bylo již 6,57%.

Tabulka 33 *Procentuální vyjádření podílu stíhaných cizinců na celkovém počtu stíhaných osob v Jihočeském kraji za období 2003 - 2009 (zdroj: MV ČR)*

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
podíl cizinců	4,76%	5,03%	4,61%	4,85%	5,73%	5,82%	6,57%

Porovnání celkového počtu trestně stíhaných cizinců v jednotlivých letech 2003 až 2009 na území České republiky a Jihočeského kraje vyjadřuje graf 34. Procentuální podíl za sledované období se pohybuje mezi 4 až 6 %. V roce 2003 činil tento podíl 4,6 %, v roce 2009 to bylo již 5,38 %.

Graf 34 Vyjádření poměru trestně stíhaných cizinců v ČR a v Jihočeském kraji za období 2003 – 2009 (zdroj: MV ČR)

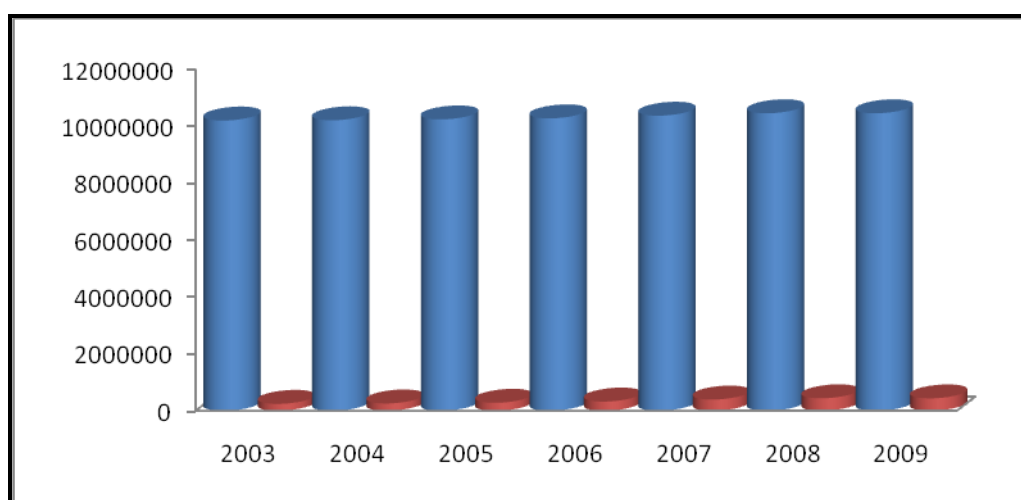
U trestně stíhaných a vyšetřovaných osob v České republice v roce 2008 byl vysoký podíl cizinců zaznamenán především u trestných činů maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (25,1 %), kapesních krádeží (13,3 %), mravnostní kriminality (10,4 %) a vražd (21,2 %).

V roce 2009 byl nejvyšší podíl trestných činů spáchaných cizinci na území ČR u občanů Slovenska (3 459 skutků), nejčastěji krádeží prostých (603 případů), obecné (483), hospodářské (359) a násilné (348) kriminality. Na druhém místě pak byli občané Ukrajiny s celkem 1 570 trestnými činy, nejčastěji se jednalo o obecnou (369), hospodářskou (135) a násilnou (145) kriminalitu. V pořadí třetí místo obsadili občané Vietnamu s celkovým počtem 846 trestných činů, z toho 292 skutků po linii hospodářské, 259 po linii obecné a 61 násilné kriminality, dále bylo zaznamenáno 56 objasněných případů krádeží prostých. Ostatní příchy obsazují občané Polska (418 skutků), Německa (214 skutků), Ruska (187 skutků), Rumunska, Mongolska, Moldávie a další.

Na závěr jsem provedl porovnání počtu cizinců s povoleným pobytem s celkovým počtem obyvatel v ČR. V roce 2003 činil celkový počet obyvatel (podle

ČSÚ) stav 10 211 455. Konečný početní stav obyvatel za sledované období v roce 2009 činil 10 467 542. Z grafu 34 je zřejmý poměr mezi jednotlivými srovnávanými skupinami.

Graf 35 Porovnání legálně pobývajících cizinců s celkovým počtem obyvatel v ČR za období 2003 – 2009 (zdroj: ČSÚ)

Poměr cizinců s povoleným pobytem na území České republiky je zřejmý z grafu 35. Procentuální vyjádření tohoto poměru je z původních 2,3 % v roce 2003, přes postupně vzestupné údaje, na 4,1 % k 31. prosinci 2009.

5 DISKUSE

Obecná část této práce popisuje základní pojmy a trendy spojené s migrací, a to jak s migrací legální, tak nelegální. Specifikuje právní rámec pro udělení mezinárodní ochrany cizozemským žadatelům a podmínky pro udělení dlouhodobého, či trvalého pobytu cizince na území České republiky, s možnými účely pobytu cizinců. Nastíněn je zde rovněž přístup České republiky k legální migraci a základní opatření pro potírání nelegální migrace. Bez povšimnutí nezůstala ani oblast bezpečnostní politiky státu na úseku vnitřní bezpečnosti a opatření přijímaná v rámci krizového plánování orgány krizového řízení, při přípravě na možný scénář krizové situace, spojené s neřízeným přílivem cizinců na území České republiky, rozpracovaná v krizovém plánování v typovém plánu „Migrační vlny velkého rozsahu“.

Je nepochybné, že zvýšená koncentrace cizinců na území jakéhokoliv státu s sebou přináší jistá rizika. Výčet možných rizik je velice obsáhlý a pouze stěží lze veškerá tato rizika pojmenovat a přesně specifikovat. Nicméně je prvořadým úkolem státu a jednotlivých odpovědných složek v rámci krizového řízení připravit scénáře pro zvládnutí takovýchto situací a tím snížit hrozby vyplývající z daných rizik.

Vývoj situace v oblasti migrace cizinců je v podstatě totožná na území celé Evropy potažmo i z celosvětového pohledu. Tento závěr potvrzuje dění v oblasti multikulturního prostředí spojeného s nárůstem počtu cizinců, například ve Francii, či v Německu, kde v nedávné minulosti docházelo k rozsáhlým občanským nepokojům právě ze strany migrantů, především z muslimských zemí, což je dáno obzvláště rozdílnými kulturními a sociálními návyky, zvyklostmi, náboženstvím apod., což pouze podtrhuje oprávněnost přijímaných preventivních opatření k regulaci migrace cizinců.

Ačkoliv v České republice dosud nebyly, až na některé drobné výjimky, zaznamenány natolik masivní problémy spojené s migrací cizinců, lze vzpomenout kupříkladu zvýšeného přílivu slovenských Rómů v době restriktivních opatření slovenské vlády na úseku sociálního zabezpečení a poskytování příspěvků v rámci sociální péče v roce 2004.

Vývoj politické situace sousedních, ale i vzdálenějších zemí se samozřejmě projevuje na podílu cizinců žádajících jednak o mezinárodní ochranu a jednak o dlouhodobý pobyt. Rozložení státní příslušnosti žadatelů je zobrazeno v grafickém uspořádání praktické části této práce. Z provedeného výzkumu jednoznačně vyplývá, že na úseku dlouhodobých pobytů byli nejpočetnější skupinou občané Ukrajiny, jejichž procentuální zastoupení v roce 2009 činilo 31 % ze všech osob, kterým byl povolen pobyt v České republice. Druhou nejpočetnější skupinou byli občané Slovenské republiky a v pořadí třetí nejvýznamnější skupinou byli občané Vietnamu. Nejčastějším účelem pobytu cizinců pak bylo zaměstnání s 40% podílem. Na druhém místě to byla účast v právnické osobě (21 %) a v pořadí třetí bylo podnikání (16 %).

Z odborné literatury (Drbohlav, 2008; Naím, 2008), ze správ uveřejněných ve sdělovacích prostředcích, ale i z vlastních zkušeností policisty, působícího již řadu let na úseku hospodářské kriminality, mohu jednoznačně uzavřít s tím, že hlavním motivem cizinců žádajících o povolení k pobytu na území České republiky, jsou ekonomické důvody, neboť hospodářská situace v zemích odkud nejčastěji cizinci do České republiky přicházejí, je situace na úseku výdělečných poměrů neutěšená a ve srovnání s Českou republikou, podstatně horší.

Je zarážejícím zjištěním, že v demokratických společnostech Evropského společenství, nevyjímaje ani Českou republiku, je již řadu let zcela běžně přijímán fakt, že pro manuální, nekvalifikovanou a zpravidla neadekvátně ohodnocenou práci (zejména v oblasti stavebnictví, zemědělství, průmyslu, ale i na úseku některých služeb) jsou nájímání cizinci právě z řad Ukrajinských občanů, Slováků, Vietnamců, Bělorusů, Moldavanů, Rumunů, Mongolů, apod.

Zaměstnavatelé tak zneužívají neutěšivé finanční situace migrantů a v podstatě parazitují na práci těchto skupin cizinců, kteří pracují zpravidla v neutěšených pracovních podmínkách za nedodržování pracovněprávních předpisů a mezd, které by nebyly českými občany akceptovány. Takové okolnosti zákonitě vedou k vysoké míře fluktuace cizozemských pracovníků, nejenom v rámci daného regionu či státu, ale i v rámci Evropského společenství. V tomto ohledu je pro ně pohyb snazší zrušením hranic

v rámci Schengenského prostoru. Nikterak výjimečný není pohyb za lepšími podmínkami z jednoho státu do druhého.

Umožněním vstupu cizinců do statutárních orgánů právnických osob, stejně jako možností podnikání v rámci živnostenského zákona, se otevřela možnost zneužívání těchto institutů, což je ze strany samotných cizinců, ale především organizátorů této činnosti, hojně využíváno. Ani v rámci Jihočeského kraje, kde není podíl cizinců v rámci celorepublikových stavů natolik vysoký, není nikterak ojedinělý stav, kdy společnost s ručením omezeným má jednoho jednatele (zpravidla občana České republiky) a desítky společníků právě z řad cizinců. Nejčastěji se jedná o občany Ukrajiny, Ruska, Moldávie apod. Novým trendem je pak skutečnost, že cizozemci jsou jednatelem – výkonnými orgány společností, což je dáno zejména úpravou zákona o pobytu cizinců na území České republiky.

Cizinci, zejména pak vietnamští státní občané, jsou proslulí na poli obchodu. Zatímco celá řada evropských zemí, ve snaze zamezit podloudnému způsobu prodeje na tržnicích (tzv. stánkovému prodeji), v minulosti poskytovala značné finanční částky za účelem odchodu cizinců (trhovců) z vlastního území. Česká republika tento fakt, dá se říci, ignorovala. Důsledkem tohoto stavu je vznik velkých komunit právě vietnamských státních příslušníků, kteří vybudovali na některých místech v České republice jakási ghetta. Proslulou a mediálně známou je tržnice Sapa v Praze, které místní občané přezdívají „malý Vietnam“.

Každý si jistě vybaví pohled, kdy v minulosti ve stánku, za jakéhokoliv počasí postávali v hloučku vietnamští trhovci a snažili se prodat zboží, které měli vystaveno. Pro větší úspěch „podnikatelských“ cílů zpravidla opatřovali zboží značkovými nášivkami či nálepkami, čímž se dopouštěli trestné činnosti na úseku ochranných známek. Původní vietnamští trhovci, kteří zde zůstali z dob socialistického Československa, pracovali zpravidla v průmyslových podnicích. Ti postupně vymizeli či zestárli a nahradili je noví imigranti z Vietnamu. Oblast prodeje textilu a spotřebního zboží na stáncích je ovšem v posledních několika letech na sestupu. Proto se tito noví „trhovci“ přeorientovali na artikl, který tzv. „nese“. Tímto artiklem jsou především omamné a psychotropní

látky a zbraně. Čím dál častěji proto sdělovací prostředky informují o tom, že skupiny vietnamských státních příslušníků byli dopadeni při pěstování a distribuci marihuany nebo jiných tzv. tvrdých drog (pervitin, kokain, extáze, apod.). Zisky z těchto obchodů jsou totiž nesrovnatelně vyšší než zisky z prodeje textilu.

Nebylo by jistě spravedlivé označit pouze skupinu vietnamských imigrantů za tu jedinou, která se na území České republiky, z řad cizinců, dopouští trestné činnosti. Motivace k trestné činnosti vyplývá ze samotného statutu diskriminovaného cizince. Pokud není adekvátně odměněn za práci, při podstatně vyšším pracovním úsilí než většina „domorodců“, vede tento stav k trendu opatřit si finanční prostředky jinou cestou, zpravidla ne zákonnou. Příkladem mohou být skupiny či organizovaná uskupení ukrajinských, ruských či čínských státních příslušníků, kteří uplatňují vůči vlastním podnikajícím krajanům nebo českým podnikatelům tzv. raketeering (výpalné). Příklady trestné činnosti násilného charakteru by bylo možno uvést celou řadu, u mnoha dalších skupin cizinců. Násilí se u cizinců, ale nejenom u nich v dnešní společnosti stupňuje. Trestná činnost je v současné době páchána poměrně často dosti hrubým až násilným způsobem. Zde přichází v úvahu právě rozdílná mentalita cizinců oproti domácímu obyvatelstvu.

V praktické části práce, v kapitole 4., jsou zobrazeny výsledky výzkumu zaměřeného na zjištění, zda počet legálních, ale i nelegálních migrantů má vzrůstající tendenci, následkem čehož se zvyšují náklady na řešení tohoto fenoménu. Tendence zvyšujícího se počtu migrantů byly v rámci provedeného výzkumu zcela nezpochybnitelně prokázány u legální migrace na úseku dlouhodobých a trvalých pobytů cizinců. Z původního počtu 240 421 cizinců s povoleným pobytem v roce 2003, jich k 31. prosinci 2009 na území České republiky legálně pobývalo celkem 433 305, což je nárůst o 192 884 osob.

V oblasti mezinárodní ochrany má počet žadatelů opačnou, totiž klesající tendenci. V roce 2003 požádalo o jednotlivé instituty mezinárodní ochrany celkem 11 400 osob, naproti tomu v roce 2009 to bylo pouze 1 258 osob, což činí rozdíl 10 142 osob. Nejpočetnější skupinou žadatelů o mezinárodní ochranu byly v roce 2009 občané Ukra-

jiny (16 % z celkového počtu), následování občany Kazachstánu, Mongolska, Turecka, Vietnamu, Ruska a dalších zemí.

Ačkoliv se počet žadatelů o mezinárodní ochranu v průběhu sledovaného období snižoval dosti rapidně, nebylo tomu tak na poli výdajů spojených s provozem azylových a uprchlických zařízení. Graf 18 zobrazuje vývoj celkových výdajů spojených s provozem uprchlických zařízení spravovaných Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky. Z grafu je patrné, že výdaje spojené s touto problematikou nikterak nekopírují vývoj počtu žadatelů o mezinárodní ochranu. Dá se říci, že jsou poměrně vyrovnané a pohybují se v celkové roční částce převyšující 3 mld. Kč. Zvyšující se výdaje jsou mimo jiné způsobeny nárůstem cen prvotních vstupů (energií, vody, atd.), údržbou a inovací jednotlivých zařízení, novými projekty pro integraci cizinců do společnosti, apod.

Nutno podotknout, že tyto výdaje nejsou hrazeny pouze z rozpočtu České republiky, ale jsou spolufinancovány rovněž z Evropského uprchlického fondu. Oblast financování výdajů spojených s mezinárodní ochranou byla vybrána jako ilustrativní, neboť tyto náklady souvisejí přímo s migranty. Existuje ovšem celá řada dalších programů podporovaných vládou České republiky, jednotlivými ministerstvy a evropským společenstvím. Náklady na tyto projekty jsou součástí rozpočtových kapitol jednotlivých ministerstev v rámci jejich působnosti. Příspěvky ze strany ministerstev při utváření rozpočtů jsou kalkulovány i ve prospěch neziskových organizací působících na poli migrace, integrace migrantů do společnosti apod. O tom, že náklady spojené s migrací cizinců a jejich integrací v rámci nejrůznějších projektů nejsou nikterak zanedbatelné, svědčí mimo jiné výsledky z provedeného výzkumu, kdy jako ilustrativní příklad byla vybrána oblast výdajů spojených s mezinárodní ochranou.

Rozklíčovat konkrétní náklady spojené s migrací cizinců v rámci jednotlivých ministerstev, či krajských úřadů je poměrně složité, jelikož projekty, které jsou v této oblasti realizovány, nejsou zaměřeny pouze na cizince, ale i na národnostní menšiny a další skupiny (například sociálně slabé), a proto je značně obtížné ne-li nemožné rozčlenit, kolik prostředků bylo použito pro tu kterou skupinu v rámci jednotlivých projek-

tů. Na úseku sociální podpory menšin, imigrantů a sociálně slabých občanů, působí v České republice celá řada neziskových organizací. Jejich provoz a činnost je z části hrazena právě z rozpočtu České republiky. Pro ilustraci lze uvést například již zmíněný projekt dobrovolných návratů, jenž představoval v roce 2009 objem finančních prostředků v řádu 85,1 milionu korun, což vyplývá z tiskové zprávy Ministerstva vnitra České republiky ze dne 15. ledna 2009. Nezpochybnitelným je fakt, že přes veškeré tyto vynaložené prostředky na návrat cizinců do jejich vlasti, by náklady České republiky, v případě jejich setrvání, činily podstatně vyšší objem finančních prostředků, než realizace daného projektu.

Značné náklady státu spojené s migrací lze vysledovat například i v řízení o správním vyhoštění, či při trestním nebo přestupkovém řízení. Česká republika totiž náklady spojené např. s tlumočením hradí ze svých prostředků, kdy akceptuje právo osoby podávat vysvětlení či výpověď v jazyce rodném nebo v tom jazyce, o kterém dotyčný prohlásí, že jej ovládá.

Jak jsem již nastínil, existuje celá řada rizik spojených s migrací, ať již legální, či nelegální. Jako stěžejní riziko v rámci této práce byla pojata kriminalita cizinců na území České republiky ve srovnání s Jihočeským krajem. Výsledky zjištěné v rámci uskutečněného výzkumu jednoznačně prokazují, že cizinci v České republice, trestnou činností páchají a to nikoliv zanedbatelným podílem vůči občanům České republiky. Skutečná objektivní data lze pouze těžko přesně vyčíslit, jelikož více než polovina trestných činů, které byly v rámci České republiky zjištěny, zůstává neobjasněna. Bylo by tedy pouze spekulativní dovozovat podíl cizinců na neobjasněných trestných činech v rámci České republiky nebo Jihočeského kraje, ačkoliv poznatky v rámci bezpečnostních složek státu tomuto závěru nasvědčují. Nehledě na skutečnost, že zejména u násilné trestné činnosti je zřejmé, že pakli-že cizince v regionu nikdo osobně nezná, nelze jej i se znalostí jeho podobizny ztotožnit.

Podstatně nebezpečnějším v tomto ohledu je latentní trestná činnost, zejména hospodářského charakteru, případně na úseku obchodu se zbraněmi, obchodu s lidmi a v neposlední řadě obchodu s narkotiky. Oproti trestným činům majetkového charakte-

ru (krádeží vloupáním, krádeží prostých) nebo násilné trestné činnosti (znásilnění, ublížení na zdraví, loupeží, apod.), je tato trestná činnost nebezpečná zejména tím, že není zprvopočátku zcela zřejmá. Zpravidla není na počátku subjekt, který je v daném okamžiku konkrétně poškozen. Jedná se obzvláště o daňové trestné činy, trestné činy na úseku neodvádění povinných plateb, dále na úseku podvodných odběrů zboží, podvodných úvěrů, pojistných podvodů apod.

V kategorii zjištěných trestných činů jsou zakomponovány trestné činy, které byly oznámeny jednotlivým součastem Policie České republiky nebo ty, které byly vyhledány v rámci operativně pátrací činnosti policejních orgánů. Nelze tedy uzavřít s tím, že se jedná o veškerou trestnou činnost, která se na území České republiky nebo jednotlivých územních celků udála. Z uveřejněných průzkumů (Chmelík, 2006; web MV ČR), především v odborné literatuře a ve sdělovacích prostředcích, vyplývá, že celá řada trestných činů není poškozenými oznámena, ať již se jedná o pohlavní zneužívání, znásilnění nebo o „prosté“ opakované vloupání do chaty, chalupy či automobilu.

Trestná činnost, coby rizikový faktor v souvislosti s pobytem cizinců, není ovšem jediným rizikovým faktorem. Existuje celá řada dalších, mimo jiné to mohou být ekonomické dopady. Obzvláště v současné době, kdy se státní rozpočet potýká s důsledky celosvětové hospodářské krize, je zřejmé, že zatížení související s migrací je oblastí, kterou nelze podceňovat zvláště s ohledem na neregulovanou migraci.

Nedostatek finančních prostředků ve veřejné správě se projevuje v celé řadě oblastí. Ať již jde o snahu o úspory v jednotlivých oblastech veřejné správy či samosprávy. Tlak na zefektivnění kontroly ze strany živnostenských úřadů naráží na rozpočty obcí či městských úřadů, které ve snaze o snížení nákladů především snižují počty pracovníků na úseku kontroly, např. na živnostenských úřadech. Tato skutečnost je dána tím, že administrativní činnosti musí být zachovány pro příjem nových žadatelů, na úkor kontroly oprávněnosti výkonu živnostenské činnosti.

Takzvaná šedá ekonomika prorůstá společenstvím tvořeným cizími státními příslušníky poměrně snadno, což je dáno hlavně jejich anonymitou. Skutečné stavy nelegálně pobývajících cizinců na území státu lze pouze odhadovat. Jakkoliv povzbudivými

se zdají snižující se počty zjištěných cizinců, kteří pobývají na území České republiky neoprávněně, je zapotřebí mít na paměti, že se jedná jen o špičku ledovce, tedy o osoby, které byly v rámci kontrolní činnosti cizinecké policie a dalších orgánů, jejichž činnosti s touto problematikou souvisejí. Skutečný počet „nelegálů“ je v odborných publikacích odhadován na několiknásobek zjištěného stavu. Ať již se jedná o fiktivní rodinné svazky, účasti v právnických osobách či jiné formy „zlegalizovaného“ pobytu, je podíl nelegálně pobývajících cizinců na území České republiky, podstatně vyšší, než jak jej uvádějí statistiky Policie České republiky, publikované na stránkách Ministerstva vnitra České republiky.

Česká republika je součástí NATO a Evropské unie, z čehož pro ni vyplývají závazky z mezinárodních spojeneckých dohod. Čeští vojáci i policisté se účastní v zahraničních vojenských misích a operacích, mimo jiné v Afganistanu, Iráku, apod. Nelze tedy s jistotou vyloučit ani riziko odvetných kroků ze strany radikálních skupin států, v nichž naše ozbrojené složky působí. O tom, že takové riziko nelze podceňovat svědčí útoky teroristických skupin ve Španělsku, ve Velké Británii, v Egyptě, atd. Aktuálním příkladem aktivit teroristů jsou události z března 2010 v Rusku, kdy v moskevském metru zaútočily dvě „čečenské teroristky“ proti civilnímu obyvatelstvu.

Dalším a nikoli zanedbatelným rizikem souvisejícím s migrací cizinců, které bylo rovněž v této práci již zmíněno, jsou přenosné nemoci, zejména potom tuberkulóza, HIV či hepatitida. Podle zprávy České pneumologické a ftizeologické společnosti bylo v roce 2008 v ČR hlášeno 835 osob nakažených plicní tuberkulózou. V průměru tedy připadá v ČR celkem 8,1 hlášených případů na 100 000 obyvatel. Je sice faktem, že počet výskytu této choroby má sestupnou tendenci (v roce 2003 bylo hlášeno 1 162 případů), nicméně za současného snižování stavu žadatelů o mezinárodní ochranu a průměrného snižování počtu cizinců s povoleným pobytem v konkrétních letech sledovaného období. Tatáž zpráva pak uvádí, že se mezi nakaženými osobami zvyšuje podíl cizinců. Naproti tomu, kdy v roce 2007 jich byla pětina, v roce 2008 činil jejich podíl již 17,6 procenta. Nejčastěji se vyskytujícími skupinami nemocných byli občané Mongolska (59), Ukrajiny (31), Vietnamu (30) a Slovenska (22). Zmínit by bylo možno samozřejmě rovněž cizince nakažené virem HIV, kdy mohou rizika spojená

s přenosem této choroby vyplývat obzvláště s problémy v kultuře, jazyce, náboženství, ale i ekonomickému a právnímu postavení migrantů. Odborníky navrhovanými opatřeními jsou vyšetření cizinců při jejich příchodu na území státu, případně předložení potvrzení o bezinfekčnosti při žádosti o povolení pobytu či o mezinárodní ochranu.

6 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo zmapovat migraci cizinců jako aspektu ovlivňujícího vnitřní bezpečnost státu (České republiky) a zpracovat situační analýzu zvyšujícího se počtu migrantů na území Jihočeského kraje v porovnání s celorepublikovým průměrem za období let 2003 až 2009. Cíle práce byly splněny, přičemž výsledky vyplývají především z grafického vyjádření v praktické části této práce.

Provedeným výzkumem byla z části potvrzena první hypotéza, kterou jsem pro tuto práci stanovil, a sice že počet legálních, ale i nelegálních migrantů má za sledované období vzestupnou tendenci, následkem čehož se zvyšují ekonomické dopady tohoto fenoménu. V oblasti trvalých a dlouhodobých pobytů cizinců má počet migrantů za sledované období vzestupnou tendenci, a přesto že počet žádostí o mezinárodní ochranu má tendenci sestupnou, ekonomické dopady na řešení tohoto fenoménu se zvyšují. U nelegální migrace nebyla hypotéza potvrzena v celém rozsahu, výskyt nelegálních migrantů měl totiž v období od 2003 do 2007 klesající tendenci. Jedním z nejvýznamnějších důvodů byl vstup ČR do Schengenského prostoru, přičemž vzhledem k poloze ČR došlo oproti rokům 2003 až 2007 k poklesu nelegálních migrantů, kteří jsou zpravidla zjišťováni okolními státy Schengenského prostoru. Nicméně po vstupu ČR do Schengenského prostoru (27. prosince 2007) je v porovnání roku 2008 s rokem 2009 patrný nárůst odhalených nelegálních migrantů.

Druhá hypotéza byla potvrzena, neboť jak vyplývá z obsahu této práce je zřejmé, že vzrůstající počet migrantů zvyšuje bezpečnostní rizika pro obyvatele ČR a to ať již ve vztahu ke kriminalitě, ekonomickým dopadům či „šedé ekonomice“, tak ve vztahu ke zvyšujícímu se počtu nakažlivých chorob (především TBC, HIV, apod.).

Podpora legální migrace tvorbou účinných programů na její podporu, jakož i minimalizace migrace nelegální, za důsledného využívání oprávnění a prostředků při jejím potírání, musí být prvořadou prioritou státu prostřednictvím institucí odpovědných za řešení fenoménu migrace, stejně jako připravenost odpovědných orgánů krizového řízení na případná negativa spojená s neřízenou migrací.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Zákony, vyhlášky a právní předpisy:

1. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. Parlamentu České republiky, o bezpečnosti České republiky.
2. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů.
3. Zákon č. 165/2006 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1999 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon o azylu, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony.
4. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
5. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů - krizový zákon, ve znění pozdějších předpisů.
6. Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
7. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. České národní rady, Ústava České republiky.
8. Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady, o vyhlášení Základní listiny práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Odborná literatura:

1. BADE K. J., *Evropa v pohybu, Evropské migrace dvou staletí*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005, 504 s. ISBN: 80-7106-559-5.
2. BARŠA, P., *Politická teorie multikulturalismu*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium

- demokracie a kultury, 2003, 347 s. ISBN 80-7325-020-9.
3. BUCHANAN, P. J., *Smrt západu*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2004, 408 s. ISBN: 80-204-1103-8.
 4. DRBOHLAV, D., *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, 2008, 312 s. ISBN: 978-80-246-1552-3.
 5. GIDDENS A., *Sociologie*. 1. vyd. – dotisk, Praha: Argo, 1999, 598 s. ISBN: 80-7203-124-4.
 6. HARRINGTON, A., *Moderní sociální teorie: základní témata a myšlenkové proudy*. 1. vyd., Praha: Portál, 2006, 496 s. ISBN 80-7367-093-3.
 7. HARTL, P., HATLOVÁ, H., *Psychologický slovník*. 1. vyd. (opravený dotisk 2004) Praha: Portál, 2000, 776 s. ISBN: 80-7178-303-X.
 8. HUNTINGTON, S., *Střet civilizací, boj kultur a proměna světového řádu*. 1. vyd. Praha: Rybka publishers, 2001, 450 s. ISBN 80-86182-49-5.
 9. CHMELÍK, J. et al. *Rukověť kriminalistiky*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006, 312 s. ISBN 80-86898-36-9.
 10. CHMELÍK, J., et al., *Zločin bez hranic, Vyšetřování terorismu a organizovaného zločinu*. 1. vyd. Praha: Linde, 2004, 192 s. ISBN: 80-7201-480-3
 11. JELÍNEK, J. et al. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 24. vyd. Praha: Linde, 2006. 1056 s. ISBN: 80-7201-618-0.
 12. JELÍNEK, J. et al. *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. 1216 s. ISBN: 978-80-87212-22-6.
 13. KREJČÍŘ, J., SOJÁK, S., *Dějiny České – chronologický přehled*. 1. vyd. Dubicko: Agentura INFOA, 1994, 143 s. ISBN: 80-901005-7-0 (brož.).
 14. MIKLUŠÁKOVÁ, M., MURAD, S., *Najít nový domov*. 1. vyd. České Budějovice: Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), Katedra společenských věd Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity, 2005, 28 s., ISBN: 80-7040-807-3. (brož.).

15. NAÍM M., *Černá kniha globalizace*. 1. vyd. Praha: Vyšehrad, 2008, 308 s., ISBN: 978-80-7021-866-2.
16. ROUBÍČEK, V., *Úvod do demografie*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 1997, 352 s. ISBN: 80-85963-43-4.
17. ŠÍŠKOVÁ, T. *Menšiny a migranti v ČR: my a oni v multikulturní společnosti*. Praha: Portál, 2001, 188 s. ISBN 80-7178-648-9.
18. ŠÍŠKOVÁ, T. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 208 s., ISBN 80-7178-285-8.
19. VÁGNEROVÁ, M., *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2. vyd. Praha: Portál, 2004, 872 s. ISBN: 80-7178-802-3.
20. WILSON E. O., *O lidské přirozenosti*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993, 247 s. ISBN: 80-7106-076-3.
21. WOLF, J., *Člověk a jeho svět: Úvod do studia antropologických věd, Základní antropologické otázky, Kulturní a sociální antropologie*, 2. vyd. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum, 1999, 213 s. ISBN: 80-7184-871-9.
22. Zprávy o migraci na území České republiky z pohledu Služby cizinecké policie za období od 1.1.2003 do 31.12.2009, Ředitelství Služby cizinecké policie.

Internetové odkazy:

1. AZYLOVÉ ŘÍZENÍ <http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/ciz_rizeni_azyl> online [cit. 2010-03-18].
2. CENTRUM PRO INTEGRACI CIZINCŮ, <<http://www.cicpraha.org>> online [cit. 2010-03-17].
3. CIZINCI V ČR, <<http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/p/1414-07>> online [cit. 2009-01-13].

4. CIZINCI V REGIONECH, <<http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/p/1377-06>> online [cit. 2009-01-13].
5. DIAKONIECCE, <<http://www.diakoniecce.cz>> online [cit. 2010-03-17].
6. DOBROVOLNÉ NÁVRATY, <<http://www.mvcr.cz/clanek/projekt-dobrovolnych-navratu-uspesne-ukoncen.aspx>> online [cit. 2010-03-10].
7. CHARITA, <<http://www.charita.cz>> online [cit. 2010-03-17].
8. IMIGRACE, <http://www.imigracecz.org/?lang=cz&article=hiring_foreigner> online [cit. 2010-03-26].
9. LEGÁLNÍ MIGRACE, <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ji_info/apz/migrace> online [cit. 2010-03-15].
10. MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE PRO MIGRACI (INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION), <<http://www.iom.cz>> online [cit. 2010-04-03].
11. MIGRACE, <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ji_info/apz/migrace> online [cit. 2010-03-11].
12. MIGRACE, Zahraniční migrační trendy v evropském kontextu (obrázky migrační cesty) <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/2005/migrace04/trendy.pdf>> online [cit. 2010-03-18].
13. NELEGÁLNÍ PRÁCE <<http://migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2115894>> online [cit. 2010-04-07].
14. PODNIKÁNÍ CIZINCŮ, <<http://www.mpo.cz/dokument40351.html>> online [cit. 2010-03-30].
15. PORADNA PRO INTEGRACI, <<http://www.p-p-i.cz>> online [cit. 2010-03-17].
16. PROGRAMY PRO INTEGRACI CIZINCŮ, <<http://www.msmt.cz>> online [cit. 2010-03-18].
17. PROJEKT NOVÝ ZAČÁTEK, <<http://www.opu.cz>> online [cit. 2010-03-17].
18. SOUČEK, V., STANOVÁ, E., LINHART, M., et al. - *Vnitřní bezpečnost a veřejný*

- pořádek, Krizové řízení*, 2005, <<http://www.mvcr.cz/ministerstvo/obp.html>> online [cit. 2010-03-11].
19. SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ, <<http://www.suz.cz/pages/4.html>> online [cit. 2010-03-30].
20. ŠAFR, G., KARDA, L., HON Z., *Struktura a legislativa Integrovaného záchranného systému, koordinace a návaznost činností složek IZS, mimořádné události a krizové situace (doplňkové texty pro posluchače navazujícího magisterského studia studijního programu „Ochrana obyvatelstva“)*, České Budějovice 2008, <<http://www.zsf.jcu.cz/>> online [cit. 2009-01-17].
21. TUBERKULÓZA V ČR, <<http://zpravy.idnes.cz/>> online [cit. 2010-02-24].
22. ÚŘAD PRO ZAHRANIČNÍ STYKY A INFORMACE, vnější zpravodajská služba ČR, <http://www.uzsi.cz/cz/> online [cit. 2009-01-13].
23. WIKIPEDIA, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:SchengenAgreement_map.png> online [cit. 2010-03-15].
24. WIKIPEDIA, <http://cs.wikipedia.org/wiki/V%C3%BDchodn%C3%AD_blok> online [cit. 2010-03-13].
25. ŽIVOT CIZINCŮ V ČR, <<http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/p/1118-07>> online [cit. 2009-01-13].

8 KLÍČOVÁ SLOVA

Migrace

Legální migrace

Nelegální migrace

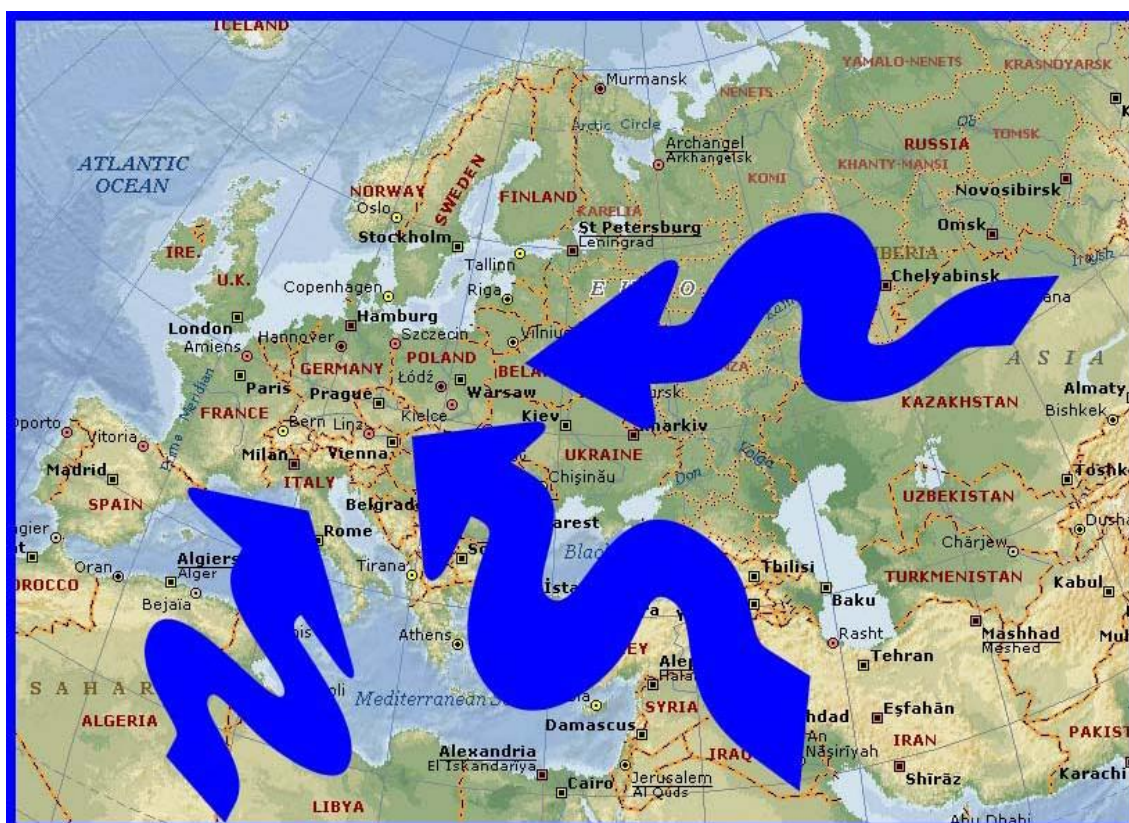
Mezinárodní ochrana

Bezpečnostní riziko

Trestný čin

9 PŘÍLOHY

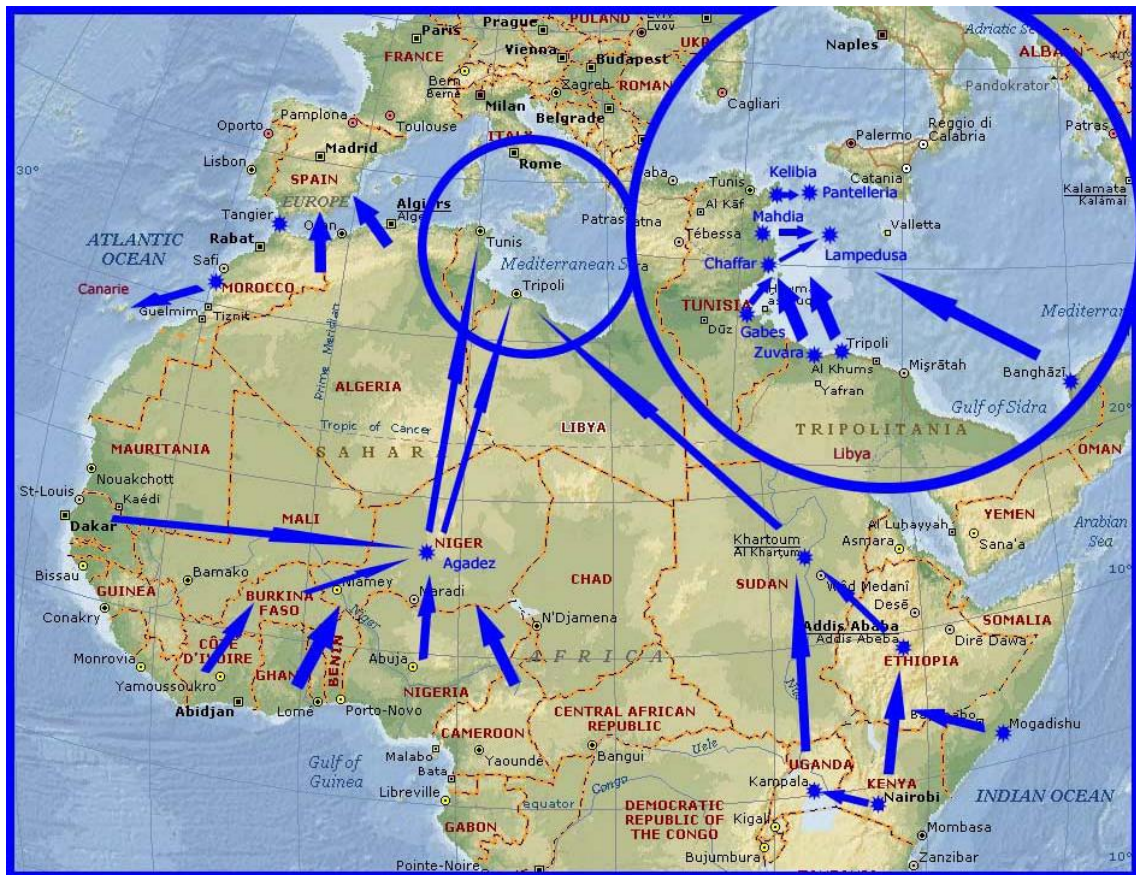
Příloha 1 Základní migrační trendy v evropském kontextu (zdroj ÚZSI)

Hlavní migrační směry do Evropy

Migrační trasy v oblasti Středozemního moře

Migrační trasy směřující na pobřeží severní Afriky

Migrační trasy přes území Turecka

Migrační trasy na Balkánském poloostrově

Migrační trasy z východní Evropy